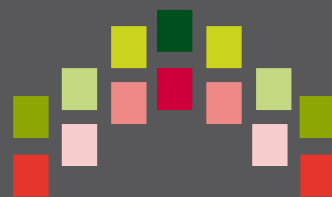

13

Núm.

Activitat parlamentària

octubre 2007

Especial Memorial Democràtic

Sobre l'oportunitat històrica i moral del Memorial Democràtic. Borja de Riquer

La Llei rep el reconeixement de les associacions catalanes de memòria històrica. Isabel Muntané

Memòria(ries), veritat i justícia: models i debats.
M. Dolors Genovès

Entrevista a Neus Català: "La memòria històrica és un deure, una catarsi que hem de fer". Natàlia Torrent

Reportatge: Les Dones del 36, la història del silenci convertit en paraula. Araceli Bassa

Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació
**Direcció General
de Relacions Institucionals**

Activitat **parlamentària**

Núm. 13 | octubre 2007
Especial Memorial Democràtic

Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació
**Direcció General
de Relacions Institucionals**

Activitat Parlamentària, Especial Memorial Democràtic Núm. 13 - octubre 2007

Direcció General de Relacions Institucionals

Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació
Generalitat de Catalunya

Av. Diagonal, 409
08008 Barcelona
Tel. 93 552 60 33
Fax 93 552 60 50
dgri@gencat.es
www.gencat.net/direp

Director
Fèlix Alonso

Subdirector
Ramon Prat

Coordinadores
Roser Serra i Isabel Muntané

Consell de Redacció
Ramon Prat, Antonio Revilla i Montserrat Aguilera

Disseny
HoiPoi Studio

Producció gràfica
Primer Segona serveis de comunicació

Traducció
Barcelona Traducciones, SL

Fotografies
Parlament de Catalunya, Eva Guillaumet, Direcció General de Relacions Institucionals (DGRI)

Tractament de dades
Cristina Botella, Iolanda Gaig, Bibi Pérez del Pulgar, Gemma Parera i Meritxell Lluís

Coordinació administrativa
Carme Felius

Dipòsit legal
B-10277-01

ISSN
1577-7162

Tiratge
2.570 exemplars

La revista no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles.
Aquesta publicació ha estat editada amb paper ecològic estucat semimat de 135 i 250 gr.

Índex

- | **Salutació** | Joan Saura, *conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació* | **4**
- | **Presentació** | Fèlix Alonso, *director general de Relacions Institucionals* | **6**
- | **Balanç del primer any de la VIII legislatura** | Roser Serra, *responsable de Projectes i Comunicació, DGRI* | **8**
- | **Novetat legislativa** | **34**
- | **Sobre l'oportunitat històrica i moral del Memorial Democràtic** | Borja de Riquer, *catedràtic d'Història Contemporània* | **49**
- | **La Llei rep el reconeixement de les associacions catalanes de memòria històrica** | Isabel Muntané, *periodista* | **61**
- | **Memòria(ries), veritat i justícia: models i debats** | M. Dolors Genovès, *periodista i historiadora* | **67**
- | **Entrevista a Neus Català: “La memòria històrica és un deure, una catarsi que hem de fer”** | Natàlia Torrent, *periodista* | **87**
- | **Reportatge: Les Dones del 36, la història del silenci convertit en paraula** | Araceli Bassa, *periodista* | **92**
- | **Resums** | **96**
- | **Resumits** | **97**
- | **Resúmenes** | **98**
- | **Abstracts** | **99**
- | **Résumés** | **100**

Annexos

- | **Recull de l'activitat parlamentària sobre la recuperació de la memòria històrica** | Cristina Botella, *cap de l'Àrea d'Afers Parlamentaris, DGRI* | **104**
- | **Llei 13/2007, del 31 d'octubre, del Memorial Democràtic** | **131**
- | **La Guerra civil a Catalunya explicada als joves** | Isabel Muntané, *periodista* | **142**

Salutació

El nou Estatut de Catalunya conté, entre els principis rectors que han de guiar l'actuació de les institucions públiques, un de dedicat especialment a la recuperació de la memòria històrica. Es tracta de l'article 54, que estableix que "la Generalitat ha de vetllar perquè la memòria històrica es converteixi en símbol permanent de la tolerància, de la dignitat dels valors democràtics, del rebuig dels totalitarismes i del reconeixement de totes les persones que han patit persecució a causa de llurs opcions personals, ideològiques o de consciència".

Complir aquest mandat de l'Estatut és la voluntat del Projecte de Llei de creació del Memorial Democràtic, una institució que tindrà com a funció principal convertir la memòria democràtica dispersa en un patrimoni col·lectiu, en un capital ètic i polític que alhora commemori la lluita per l'assoliment dels valors democràtics, homenatgi els seus protagonistes, estimuli la formació i la investigació, i traslladi cap al futur els valors inestimables de la pau, la llibertat i la democràcia.

La nostra democràcia necessita referents ètics sobre els quals fonamentar els valors democràtics. I aquests referents en el nostre cas no són altres que la Generalitat republicana i la lluita antifranquista. Per això és tan clau ressaltar l'adjectiu *democràtic*. Aquesta llei impulsa la creació d'una institució per recuperar la memòria democràtica. Aquest és el fil argumental i l'essència de la seva raó de ser: la proclamació dels valors que la fonamenten implica, necessàriament, la preservació de la memòria de la llarga i dura lluita que va portar al seu assoliment. I això implica, al seu torn, l'homenatge i el desgreuge a totes les persones que ho van fer possible.

Aquesta llei ens situa al capdavant en aquestes qüestions dins Espanya i ens homologa a la resta de països europeus que ja fa anys que compten amb institucions semblants. Fins ara havia estat principalment la societat civil organitzada, mitjançant diverses entitats memorialístiques, la qual havia dut a terme aquesta important tasca. Per això no podem parlar de memòria democràtica sense reiterar el nostre agraïment a cada entitat sense excepció. En bona mesura la llei que es presenta en aquesta revista és producte de la seva importantíssima tasca durant tants anys.

Val a dir, però, que la voluntat d'impulsar una política pública de recuperació de la memòria democràtica per part del Govern de la Generalitat va estar present des del primer moment. Per això, ja fa més de tres anys que s'han impulsat diversitat d'accions, alhora que també ha donat suport a nombrosos projectes de tota mena d'ajuntaments i entitats. D'exemples, podríem citar-ne molts: l'homenatge institucional als deportats i deportades als camps de concentració nazis, o a la Maternitat d'Elna; l'exposició sobre els cartellistes o sobre fotografies de la Guerra Civil; o les subvencions per tal d'ajudar i promoure la recuperació del nostre passat immediat de caràcter democràtic, dirigides tant a ajunta-

ments com a entitats. L'any 2005 van presentar-se 146 sol·licituds; el 2006, 274, quasi el doble. De tal manera que enguany hem obert una segona línia de subvencions.

Tot plegat demostra que la iniciativa del Govern de la Generalitat responia clarament a una demanda ciutadana llargament expressada i esperada.

El nostre interès pel record del passat no sorgeix d'enlloc més que de l'enorme esperança i de la il·lusió que sentim pel futur. En altres paraules, no ens interessaríem pel passat, si no ens preocupés el futur del nostre poble, de la nostra societat, de la nostra democràcia i de les nostres llibertats individuals i nacionals. Estem convençuts que aquesta llei i el Memorial que institueix faran una contribució clau en la promoció de les llibertats i dels valors democràtics i esdevindran un just reconeixement a totes les persones que els han fet possibles.

Joan Saura

Conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació

Presentació

El 24 d'octubre, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei de creació del Memorial Democràtic, que preveu el naixement de la primera institució dedicada a la recuperació de la memòria democràtica al nostre país. Per la voluntat del Parlament de crear, mitjançant una llei, el Memorial Democràtic i coincidint amb altres aniversaris destacats de la història més recent relacionats amb la recuperació de la democràcia, hem volgut dedicar de manera especial aquest número de la revista al Memorial Democràtic.

Tota la ciutadania té el dret de conèixer i recuperar la memòria històrica, és una bona manera d'afrontar amb més coneixement el nostre present i el futur immediat. En aquest número d'*Activitat Parlamentària* abordem el memorial democràtic des de diferents vessants que permeten obtenir una visió àmplia i objectiva d'un tema que, poc o molt, afecta tota la ciutadania. Entre aquests articles destaquen el que l'historiador Borja de Riquer escriu sobre la Llei aprovada, eina imprescindible per recuperar la memòria de la llibertat. La Llei arriba després d'un llarg camí des que l'any 2004, el Departament de Relacions Institucionals i Participació va encarregar el primer projecte sobre el que podia ser aquesta institució. Borja de Riquer exposa amb detall el recorregut que aquest projecte ha fet des que una comissió assessora, formada per quinze professionals, va començar a treballar el juny de 2005. També hi trobareu un acurat treball de la periodista i historiadora Dolors Genovès sobre les experiències que diversos països, com l'Argentina, Alemanya o Itàlia, han dut a terme per assumir el seu passat. Han estat processos legals llargs i difícils, però que han servit per ajudar a comprendre els seus passats traumàtics.

Un recorregut històric que hem volgut enriquir amb la visió de les diferents entitats i associacions de memòria històrica que fa temps que treballen al nostre país, com són l'Amical de Ravensbrück i l'Associació Dones del 36. Aquesta Associació ha treballat durant deu anys per recuperar la memòria democràtica al nostre país i per assolir el reconeixement del paper de les dones en la lluita antifranquista. Dones com la Neus Català, supervivent del camp de concentració nazi de Ravensbrück i Catalana de l'any 2006, que ens ofereix en una entrevista el seu testimoni caracteritzat per la solidaritat que va sorgir entre les presoneres del camp i la lluita posterior per permetre que la memòria democràtica es difongui a les generacions presents i futures. Altres entitats i associacions de memòria històrica com l'Associació Amical Mauthausen i el Memorial de Seat, entre altres, també analitzen els aspectes més destacats de la institució que desplegarà les polítiques públiques adreçades a la recuperació, la commemoració i el foment de la memòria democràtica. Totes elles són entitats que durant anys han treballat amb l'objectiu que no es perdés la història d'una etapa del nostre país fonamental per construir i entendre el nostre present.

Finalment, aquest número també fa balanç de l'activitat parlamentària del Govern durant aquest període de sessions. Una activitat que ha estat marcada per l'obertura de la nova

legislatura, les compareixences inicials dels membres del Govern i la presentació dels primers projectes de llei de desplegament de l'Estatut d'autonomia, juntament amb la recuperació de projectes de llei que van decaure al final de la legislatura passada.

Pel que fa a l'apartat de novetat legislativa, la revista recull els comentaris sobre les quatre lleis més destacades aprovades fins al moment: la Llei del Consell de Relacions Laborals, la Llei de l'obra pública, la Llei del telèfon d'urgències 112 i la Llei de reforma de l'Institut Català de la Salut.

Fèlix Alonso
Director general de Relacions Institucionals

Balanç del primer any de la VIII legislatura

Roser Serra i Albert

Responsable de Projectes i Comunicació de la Direcció General de Relacions Institucionals

1. INTRODUCCIÓ. 2. FUNCIÓ LEGISLATIVA. 2.1. Lleis. 2.2. Decrets llei. 2.3. Projectes de llei. 2.4. Iniciatives legislatives populars en tramitació. 2.5. La futura Llei de règim electoral. 3. FUNCIÓ D'IMPULS I CONTROL. 3.1. Iniciatives parlamentàries. 3.2. Sessions informatives de membres del Govern. 3.3. El debat de política general. 4. ACTIVITAT DE RELLEVÀNCIA AUTONÒMICA A LES CORTS GENERALS. 4.1. El debat de política general al voltant de l'estat de la nació. 4.2. Ajornament de la IV Conferència de Presidents. 5. DESPLEGAMENT DE L'ESTATUT D'AUTONOMIA. 5.1. Ple monogràfic sobre el desplegament de l'Estatut. 5.2. Desplegament legislatiu. 5.3. Altres actuacions de desplegament estatutari. 5.4. Transferències de competències. 5.5. Participació en l'àmbit de la Unió Europea.

1. Introducció

L'activitat parlamentària del Govern dels darrers dotze mesos¹ ha estat marcada per l'arrencada de la nova legislatura, les compareixences inicials dels membres del Govern i la presentació dels primers projectes de llei de desplegament de l'Estatut d'autonomia, i ha comportat l'aprovació de les primeres lleis de la legislatura.

Durant aquests mesos també han tingut lloc dos debats generals: el ple monogràfic sobre el desplegament de l'Estatut d'autonomia, dels dies 28 i 29 de març, en què la cambra va expressar el suport al Govern en la tasca de desplegar el nou text alhora que li va reconèixer la capacitat de marcar els ritmes i les prioritats necessaris en el procés de negociació amb el Govern de l'Estat i el primer debat de política general de la legislatura, que es va substanciar els dies 26, 27 i 28 de setembre.

En l'activitat d'aquest primer any de la legislatura, l'aplicació del nou Estatut ha marcat l'agenda de l'actuació del Govern d'Entesa i el seu desplegament n'ha determinat l'activitat d'impuls legislatiu que li correspon. El Parlament està tramitant diverses iniciatives

1. La Legislatura va iniciar-se l'1 de novembre de 2007. El període que s'analitza comprèn el primer període de sessions (del 17 de novembre al 31 de desembre de 2006); el segon període de sessions (del 15 de gener al 31 de juliol de 2007); el període entre sessions (de l'1 al 31 d'agost), i part del tercer període (de l'1 de setembre al 30 d'octubre de 2007).

legislatives impulsades pel Govern que pretenen adaptar el marc normatiu als objectius estatutaris. Així mateix, ja s'han aprovat les primeres lleis per al desplegament efectiu del nou text estatutari, com les de l'Agència Tributària o l'Institut de Seguretat de Catalunya, entre altres. En total, ja s'han aprovat tretze lleis. En el que queda de legislatura, a banda de les pròpies del desplegament de l'Estatut, se n'hauran d'aprovar moltes que deriven de l'activitat governamental. En aquest sentit, el Pla de govern 2007-2010 presentat el mes de març passat preveu, com a mínim, l'aprovació d'una cinquantena de lleis en els quatre anys.

2. Funció legislativa

2.1. Lleis

Les primeres tretze lleis de la legislatura tenen origen en la iniciativa legislativa del Govern menys la Llei de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, que ha estat impulsada per una ponència amb representants de tots els grups parlamentaris.

La primera llei aprovada ha estat la del Consell de Relacions Laborals, significativa per l'impuls del diàleg i la concertació social com a manera de governar. Juntament amb la Llei de serveis socials que es va aprovar el 3 d'octubre, s'emmarca dins del primer eix del Pla de govern 2007-2010, que té per objectiu reforçar l'estat del benestar per aconseguir una societat més justa i cohesionada.

També s'han aprovat lleis destacades corresponents als altres eixos del Pla de govern, com ara la Llei de l'obra pública (dins del tercer eix enfocat a potenciar una economia plena i dinàmica en un territori sostenible) o la de l'Institut de Seguretat de Catalunya (corresponent al segon eix que està dirigit a incrementar la qualitat democràtica i l'eficàcia dels nostres governs i les nostres institucions), per citar-ne alguns exemples.

Així mateix, entre les primeres lleis aprovades per desenvolupar l'Estatut destaca especialment la de creació de l'Agència Tributària de Catalunya. És de les primeres, perquè el text estatutari mateix ja n'estableix la creació necessària, per llei i dins del termini d'un any a partir de la seva entrada en vigor.

Pel que fa a la tramitació parlamentària de les iniciatives legislatives, també cal dir que en aquest any es fa palès que el nou Reglament de la cambra, en vigor des del gener de 2006, aporta més garanties, obertura i participació a la tramitació parlamentària. Alhora, però, implica que l'aprovació de les lleis s'allargui en el temps. Alguns dels nous tràmits, com ara les compareixences de les organitzacions i els grups socials interessats en la regulació de què es tracti que pot acordar la comissió parlamentària (art. 106 RPC), tendeixen a alentir el procediment, tot i que garanteixen una tramitació més participativa i beneficien la qualitat de la llei que finalment resulta aprovada.

Lleis aprovades durant la VIII legislatura (1 de novembre de 2006 - 31 d'octubre de 2007)

LLEI	INICIATIVA	APROVACIÓ
Llei 1/2007, de 5 de juny, del Consell de Relacions Laborals de Catalunya (DOGC 4902, 12.06.2007)	Govern	130 vots a favor (CIU, PSC-CpC, ERC i ICV-EUiA) i 3 abstencions (grup mixt)
Llei 2/2007, de 5 de juny, del Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC 4902, 12.06.2007)	Govern	132 vots a favor
Llei 3/2007, de 4 de juliol, de l'obra pública (DOGC 4920, 6.07.2007)	Govern	Votació separada d'alguns articles. La resta del dictamen aprovada per 126 vots a favor
Llei 4/2007, de 4 de juliol, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2007 (DOGC 4920, 6.07.2007)	Govern	Votació separada d'alguns articles. La resta del dictamen aprovada per 126 vots a favor
Llei 5/2007, de 4 de juliol, de mesures fiscals i financeres (DOGC 4920, 6.07.2007)	Govern	Aprovada per 69 vots a favor (PSC-CpC, ERC i ICV-EUiA) i 63 en contra (CIU, PPC i grup mixt)
Llei 6/2007, de 17 de juliol, del Centre d'Estudis d'Opinió (DOGC 4931, 23.07.2007)	Govern	Votació separada d'alguns articles. La resta del dictamen aprovada per 127 vots a favor
Llei 7/2007, de 17 de juliol, de l'Agència Tributària de Catalunya (DOGC 4931, 23.07.2007)	Govern	115 vots a favor (CiU, PSC-CpC, ERC, ICV-EUiA) i 16 vots en contra (PPC i grup mixt)
Llei 8/2007, de 30 de juliol, de reforma de l'Institut Català de la Salut (DOGC 4940, 3.08.2007)	Govern	120 vots a favor (CiU, PSC-CpC, ERC, PPC i ICV-EUiA) i 2 abstencions (grup mixt)
Llei 9/2007, de 30 de juliol, del centre d'atenció i gestió de trucades d'urgència 112 Catalunya (DOGC 4940, 3.08.2007)	Govern	119 vots a favor
Llei 10/2007, de 30 de juliol, de l'Institut de Seguretat de Catalunya (DOGC 4940, 3.08.2007)	Govern	116 vots a favor (CiU, PSC-CpC, ERC, PPC i ICV-EUiA) i 2 abstencions (grup mixt)
Llei 11/2007, d'11 d'octubre, de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (DOGC 4990, 18.10.2007)	Ponència conjunta	115 vots a favor (CiU, PSC-CpC, ERC, i ICV-EUiA) i 17 en contra (PPC i grup mixt)
Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials (DOGC 4990, 18.10.2007)	Govern	133 vots a favor
Llei 13/2007, de 31 d'octubre, del Memorial Democràtic (DOGC 5006, 12.11.2007)	Govern	Votació separada d'alguns articles aprovats per 116 vots a favor (CiU, PSC-CpC, ERC i ICV-EUiA) i 16 vots en contra (PPC i grup mixt). La resta del dictamen aprovada per 69 vots a favor (PSC, ERC i ICV-EUiA), 17 vots en contra (PPC i Ciutadans), i 43 abstencions (CiU).

El contingut de les lleis aprovades és, resumidament, el següent:

Llei 1/2007, de 5 de juny, del Consell de Relacions Laborals de Catalunya

Crea el Consell de Relacions Laborals de Catalunya com a òrgan de participació institucional, diàleg social i concertació social en matèria de relacions laborals entre les organitzacions sindicals i empresarials més representatives de Catalunya i de l'Administració de la Generalitat.

Llei 2/2007, de 5 de juny, del Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

Dota de validesa jurídica la versió oficial del Diari Oficial en suport digital, atès que l'única versió oficial i autèntica del DOGC passa a ser la disponible universalment i gratuïta per Internet.

Llei 3/2007, de 4 de juliol, de l'obra pública

El text legislatiu dóna compliment a les dues resolucions del Parlament de la legislatura passada que instaven el Govern a fer aquesta regulació arran de l'esfondrament en les obres de la línia 5 del metro al barri del Carmel de Barcelona, el 27 de gener de 2005.

El seu objectiu principal és reforçar els mecanismes de control, supervisió, seguretat i transparència de les obres públiques a Catalunya (tant de la Generalitat com dels ens locals) en totes les fases, des de la planificació fins a l'execució final. El projecte concreta tots els subjectes que participen en l'obra i les responsabilitats que tenen; obliga la Generalitat a planificar totes les obres i els projectes que preveu dur a terme en un termini de quatre anys i a fer-ne una programació anual, i fixa una tramitació especial per als projectes de túnels en zones urbanes o de complexitat especial, i per a les grans obres, que hauran de ser objecte d'una auditoria tècnica.

Llei 4/2007, de 4 de juliol, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2007

Els pressupostos de la Generalitat per al 2007, els primers del Govern d'Entesa de l'actual legislatura, volen consolidar els principis orientadors del canvi pressupostari –transparència, eficàcia i eficiència– i avançar en l'orientació a resultats, de manera que la informació sobre resultats integri tot el procés pressupostari. S'emmarquen en un procés de canvi iniciat el 2006, si bé es millora la definició dels programes pressupostaris i s'avança en la concreció dels seus objectius, així com en el disseny dels indicadors de seguiment.

Llei 5/2007, de 4 de juliol, de mesures fiscals i financeres

Acompanya la Llei de pressupostos.

Vista d'una sessió plenària del segon període de sessions.

Foto: Parlament de Catalunya.

Llei 6/2007, de 17 de juliol, del Centre d'Estudis d'Opinió

El Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) neix amb la voluntat d'oferir un servei d'informació rigorosa i de qualitat a totes les institucions i els ciutadans sobre l'evolució de l'opinió pública catalana. Elaborarà estudis d'opinió sobre els fets i les tendències que afectin la societat.

El CEO serà l'únic organisme que podrà fer estudis de caràcter polític i electoral. Serà l'únic organisme de la Generalitat que podrà fer enquestes en què es demani als ciutadans la intenció de vot, la valoració dels partits polítics i els seus líders. També té l'exclusivitat per fer estudis postelectorals.

Trametrà al Parlament la memòria relativa a l'execució dels estudis d'opinió de l'any anterior i retrà compte de la seva activitat davant una comissió parlamentària, com a mínim, una vegada en cada període de sessions. Els diputats podran demanar totes les dades al CEO per desenvolupar la seva tasca parlamentària, seguint el criteri de màxima transparència.

Llei 7/2007, de 17 de juliol, de l'Agència Tributària de Catalunya

Crea l'Agència Tributària de Catalunya, que serà una administració tributària autònoma que gestionarà, liquidarà, inspeccionarà i recaptarà els tributs de la Generalitat (com ara l'impost sobre grans establiments comercials i el cànon de protecció civil) i també els tributs estatals cedits totalment a la Generalitat (per exemple, les transmissions patrimonials i els actes jurídics documentats, les successions i les donacions, el patrimoni i les taxes sobre el joc).

Es tracta de la primera llei que desplega l'Estatut, amb la qual el Parlament compleix el mandat estatutari d'aprovar la creació i la regulació de l'Agència Tributària de Catalunya en el termini d'un any a partir de l'entrada en vigor de l'Estatut.

Llei 8/2007, de 30 de juliol, de reforma de l'Institut Català de la Salut

Aquesta reforma adequa jurídicament l'Institut Català de la Salut (ICS), que deixa de ser exclusivament un ens gestor de la Seguretat Social i passa a ser una empresa pública, i l'ajusta molt més a les necessitats de salut dels ciutadans. Un dels propòsits principals de la llei és la descentralització territorial de la institució, per a la qual cosa dóna als centres i els serveis més autonomia en la gestió econòmica i dels recursos.

La proximitat generada amb aquesta reforma incrementa l'efectivitat del servei, fa possible que s'atenguin millor les necessitats específiques de salut de cada ciutadà i també permet configurar un ICS àgil, competitiu, adaptable als canvis sociodemogràfics, epidemiològics i tecnològics, i proper a la realitat de la població.

Llei 9/2007, de 30 de juliol, del centre d'atenció i gestió de trucades d'urgència 112 Catalunya

L'aprovació de la Llei del 112 suposa la implantació definitiva del número únic d'atenció d'emergències, el 112, i també preveu la creació del Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya, en el qual s'integraran, tant físicament com operativa, els diversos cossos d'emergències i seguretat.

El servei públic d'atenció de trucades d'urgència tindrà com a objectiu principal contribuir en el territori de Catalunya a donar una resposta ràpida, senzilla, eficaç i coordinada a les peticions urgents d'assistència de qualsevol ciutadà, tant pel que fa a les trucades sobre urgències sanitàries, com sobre extinció d'incendis i salvaments o sobre seguretat ciutadana. A més, serà una eina fonamental de Protecció Civil davant la possible necessitat de coordinar els diversos cossos de seguretat, amb independència de l'administració pública o l'entitat a la qual pertanyin.

Llei 10/2007, de 30 de juliol, de l'Institut de Seguretat de Catalunya

L'Institut de Seguretat de Catalunya té per objectiu unificar la formació dels diversos cossos de seguretat catalans. No formarà únicament policies, sinó també altres professionals de la seguretat pública, com ara els bombers, el personal de protecció civil, els agents rurals, els funcionaris de presons o els responsables de centres de formació de vigilants privats.

Llei 11/2007, d'11 d'octubre, de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals

La Llei revisa a fons la Llei de 1983 de creació de l'ens de ràdio i televisió de Catalunya, que queda derogada. La nova regulació té per objectiu garantir la independència i la professionalitat dels mitjans públics i posar els instruments necessaris per adaptar-los als nous reptes tecnològics i socioculturals del sector audiovisual.

Es tracta d'una iniciativa legislativa que ha estat elaborada per una ponència conjunta integrada per representants de tots els grups parlamentaris.

Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials

Entrarà en vigor l'1 de gener de 2008, i el seu objectiu és avançar en el reconeixement del dret que tenen totes les persones als serveis socials en igualtat de condicions, fomentar la solidaritat en aquest sentit i garantir l'atenció prioritària als ciutadans que, per edat o una situació de dependència, risc o vulnerabilitat, necessiten els serveis socials per millorar la seva qualitat de vida.

Llei 13/2007, de 31 d'octubre, del Memorial Democràtic

Crea la primera institució de tot l'Estat dedicada a la recuperació de la memòria democràtica. El Memorial Democràtic té per objectiu desplegar polítiques de govern adreçades a l'acció cívica de recuperació, commemoració i foment de la memòria democràtica. En concret, suposarà el desplegament de polítiques públiques adreçades al coneixement del període de la II República, de la Generalitat republicana, de la Guerra Civil, de les víctimes del conflicte per motius ideològics, de consciència, religiosos o socials, de la

Les tretze lleis aprovades fins avui situen la vuitena legislatura, per ara, en la franja alta de productivitat legislativa

repressió de la dictadura franquista, de l'exili i la deportació, de l'intent d'eliminar la llengua i la cultura catalanes, dels valors i les accions de l'antifranquisme i de totes les tradicions de la cultura democràtica, amb la finalitat de donar a conèixer d'una manera científica i objectiva el passat recent i estimular la comprensió del temps present.

2.2. Decrets llei

El 16 d'octubre de 2007, el Govern va aprovar el Decret llei 1/2007, de mesures urgents en matèria urbanística,² que té com a objectiu dotar les administracions catalanes d'instruments per obtenir, de manera immediata, sòl per a la construcció d'habitatge assequible. Així mateix, el Decret recull diverses disposicions referents a la valoració del sòl, les reserves obligatòries d'habitatge protegit, les cessions de sòl urbanitzat a l'administració actuant, els supòsits constitutius de revisió del planejament i les exigències de publicitat, documentació i participació en els processos de planejament i de gestió derivades de la necessitat d'adaptar el text refós de la Llei d'urbanisme (Llei 1/2005, de 26 de juliol) a la situació creada per l'aprovació de la Llei de sòl estatal (Llei 8/2007, de 28 de maig).

Amb aquesta disposició, el Govern recorre per primera vegada a la possibilitat d'aprovar disposicions legals per mitjà d'un decret llei que preveu l'article 64 del nou Estatut

2. DOGC 4990, de 18.10.2007.

d'autonomia de Catalunya per a casos extraordinaris i urgents. La mesura, que entrarà en vigor de manera immediata, haurà de ser sotmesa al control del Parlament (després d'un debat i una votació de totalitat), en el termini de 30 dies subsegüents a la data de promulgació.

En el nou curs polític s'estan tramitant divuit projectes de llei presentats pel Govern, entre els quals hi ha el del dret a l'habitatge o el de l'Oficina Antifrau

2.3. Projectes de llei

L'acció legislativa del segon període de sessions s'ha traduït en l'aprovació de divuit projectes de llei. Tanmateix, un d'aquests projectes –el del Consell de Garanties Estatutàries– ha passat a ser un document de treball de la ponència conjunta que ha d'elaborar aquesta iniciativa legislativa.

Aquests projectes en tramitació, entre els quals hi ha el de l'Oficina Antifrau o el del dret a l'habitatge, seguiran el curs legislatiu. L'objecte i el contingut dels divuit projectes en tramitació és, resumidament, el següent:

Projecte de llei de l'Agència Catalana de Turisme (200-00004/08)

Crea l'Agència Catalana de Turisme com a fòrum de trobada i participació del sector públic i privat que facilitarà la descentralització de la gestió i la racionalització dels recursos adreçats a la promoció turística.

Projecte de llei del dret a l'habitatge a Catalunya (200-00005/08)

És el primer text legislatiu que tracta íntegrament els problemes de l'habitatge i que permetrà afrontar, de manera global, tots els aspectes que garanteixin l'accés a l'habitatge, com ara la construcció, la promoció, la gestió, l'habitabilitat, la conservació i la rehabilitació, i les garanties per als consumidors.

Projecte de llei de contractes de conreu (200-00006/08)

Té per objectiu garantir la preservació del sòl agrícola actual i el seu bon ús, i alhora l'estabilitat i la millora de les explotacions agràries existents.

Projecte de llei pel qual s'aprova el llibre tercer del Codi civil de Catalunya, relatiu a les persones jurídiques (200-00009/08)

Refon, sistematitza i harmonitza la legislació catalana en matèria d'associacions i fundacions i, alhora, actualitza aspectes determinats per tal d'establir l'estatut bàsic de la personalitat jurídica en dret civil català, per mitjà d'una tècnica oberta i flexible que facilitarà l'actualització permanent.

Projecte de llei del Consell de la Cultura i les Arts de Catalunya (200-00010/08)

Crea el Consell de la Cultura i les Arts de Catalunya com a col·laborador de la definició de la política cultural de l'Executiu i per donar pas a un model de gestió cultural amb més participació per part dels creadors.

Projecte de llei de l'Institut Català Internacional per la Pau (200-00013/08)

L'Institut estarà destinat a la promoció de la cultura de pau, la mediació en conflictes, el suport a les entitats i els moviments socials, la recerca científica en aquest àmbit, l'assessorament de les administracions i la formació d'experts en resolució de conflictes.

Projecte de llei del llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions (200-00017/08)

Aporta una regulació nova en el dret de successions, tot i mantenir els principis bàsics del dret català. Entre les novetats hi ha la relativa a l'impediment que un cònjuge maltractador pugui heretar. També protegeix els drets dels vidus i les vídues.

Projecte de llei de l'exercici de les professions de l'esport a Catalunya (200-00020/08)

Determina quines són les titulacions necessàries per a cadascuna de les professions esportives i pretén regular els aspectes bàsics de l'exercici d'algunes d'aquestes professions per garantir la qualitat dels serveis esportius i la protecció de la salut dels practicants, així com acabar amb l'intrusisme en el sector esportiu i marcar uns criteris clars sobre una activitat professional que comporta certs riscos per a la salut.

Projecte de llei de creació del Consell de Garanties Estatutàries (200-00021/08)

El Consell de Garanties Estatutàries substituirà l'actual Consell Consultiu. Aquest organisme tindrà com a missió vetllar perquè les lleis impulsades pel Parlament i pel Govern català s'adeqüin al nou Estatut i a la Constitució, i també emetrà dictàmens sobre les lleis estatals quan el Govern català o el Parlament creguin que envaeixen competències i es plantegin presentar recurs. A diferència del Consell Consultiu, el Consell de Garanties Estatutàries emetrà dictàmens vinculants, encara que aquesta capacitat estarà molt delimitada, perquè es limitarà a qüestions relacionades amb el capítol de drets i deures de l'Estatut.

El Projecte de llei del Consell de Garanties Estatutàries del Govern ha passat a ser un document de treball de la ponència conjunta que ha d'elaborar aquesta iniciativa

Aquest projecte de llei, però, ha passat a ser un document de treball de la ponència i es tramitarà com una iniciativa legislativa del conjunt dels grups parlamentaris.

Projecte de llei dels drets de les dones per a l'eradicació de la violència masclista (200-00022/08)

Serà el primer text legal que s'elabora a Catalunya per regular les actuacions contra la violència masclista, i destaca especialment perquè aborda de manera integral totes les formes d'exercir aquesta violència i tots els àmbits en què es pot produir. Alhora, dóna molta importància a la prevenció i subratlla les mesures de sensibilització, prevenció i detecció precoç com a principis fonamentals per a l'eradicació d'aquest greu problema social, i també regula la Xarxa d'Atenció a les Dones en Situacions de Violència Masclista i en defineix cada servei, quines funcions ha de desenvolupar, quina administració en té la competència i quines han de ser les beneficiàries.

El text parteix de la base que la violència masclista constitueix una vulneració greu dels drets humans i les llibertats fonamentals, així com un impediment per assolir la plena ciutadania de les dones, la seva autonomia i la seva llibertat. El seu objectiu és trencar les invisibilitzacions i les discriminacions que han patit les dones i reconèixer i garantir el seu dret bàsic a viure sense cap de les manifestacions de la violència masclista.

Projecte de llei de creació de l'Oficina Antifrau de Catalunya (200-00023/08)

L'Oficina tindrà com a objectiu prevenir i investigar possibles casos d'ús o destinació fraudulents de fons públics o qualsevol aprofitament il·lícit. També assessorarà i farà recomanacions per a l'adopció de mesures contra la corrupció, les pràctiques fraudulentes i les conductes il·legals, i cooperarà amb les autoritats competents i col·laborarà en la formació del seu personal. Estarà adscrita al Parlament, que en garantirà la independència i en controlarà l'actuació.

Projecte de llei sobre finançament d'infraestructures de gestió de residus i dels cànons sobre la disposició del rebuig de residus (200-00024/08)

El propòsit és fomentar les bones pràctiques en la gestió dels residus afavorint-ne la prevenció i la recuperació. Per aquest motiu, els cànons no s'adreçaran a inversió, sinó que es retornaran als municipis en funció de la recollida selectiva que dugin a terme. D'aquesta manera, el municipi que faci més recollida selectiva dels residus recuperarà més cànon econòmic. Es preveu un cànon que gravarà la incineració de residus municipals i un altre que gravarà l'abocament controlat de residus de la construcció. En el darrer cas, queden excloses les terres o els materials procedents de l'excavació que s'utilitzin com a rebliment per a una altra obra autoritzada, així com els destinats a dipòsit controlat gestionats conforme a criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis.

Projecte de llei de modificació de la Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora dels residus (200-00025/08)

Modifica diversos articles de la Llei reguladora dels residus de 1993. A més de l'adaptació de la normativa a les disposicions europees, la novetat principal és la creació del Pla territorial sectorial d'infraestructures de gestió de residus municipals, que permetrà planificar les instal·lacions al territori i fixar criteris de localització precisos per a instal·lacions de residus. Es prioritza la recuperació material de residus enfront del principi de proximitat i suficiència. Així mateix, es crea el Consell per a la prevenció i la gestió dels residus com a òrgan assessor, per fer possible la participació de la societat en el debat públic i per crear un marc d'acord i consens.

Projecte de llei d'espectacles públics i activitats recreatives (200-00026/08)

La nova llei s'inspira en els principis de convivència (busca l'equilibri entre convivència i diversió, entre el dret a divertir-se i el dret a descansar); de seguretat (tant de les persones com dels establiments i les activitats recreatives), i de qualitat i sostenibilitat de les activitats i els locals. Respon a la necessitat d'una nova normativa d'espectacles deguda a la profunda transformació que ha experimentat la pràctica social de l'oci i els espectacles des que es va promulgar la llei en vigor actualment, fa 17 anys.

Projecte de llei de modificació de la Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra, en relació amb el personal facultatiu i tècnic del Cos de Mossos d'Esquadra (2000-00027/08)

L'objectiu és la modificació del règim actual que afecta els facultatius i els tècnics que integren el cos de mossos, com a personal de suport a la funció policial, mitjançant la creació de dues noves categories: la facultativa i la tècnica.

Projecte de llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2008 (200-00028/08)

Els pressupostos de la Generalitat de 2008, els segons que el Parlament tramita aquest any, atès que la VIII legislatura va iniciar-se amb pressupostos de 2007 prorrogats que es van aprovar al mes de juny), s'estructuren al voltant de dues línies d'actuació prioritàries: el compromís amb la cohesió social i amb la competitivitat de l'economia catalana. La despesa social concentra més de la meitat del pressupost, i es reforcen, especialment, les polítiques d'habitatge, de promoció i protecció social i d'educació. En aquest àmbit, també destaca la partida destinada a les persones en situació de dependència. Dins del segon gran eix, destaca l'increment de la dotació per a R+D+I. D'altra banda, els pressupostos estan marcats per una clara contenció de les despeses de funcionament.

Projecte de llei de mesures fiscals i financeres (2000-00029/08)

El Projecte de llei de mesures fiscals i financeres, que es tramita conjuntament amb el de pressupostos, suprimeix dues taxes i no en crea cap de nova. Incorpora, també, la rebaija de l'impost de successions i donacions.

La llei de pressupostos és una de les més importants que tramita el Parlament. Moment del lliurament a la cambra del Projecte de llei de pressupostos de la Generalitat per al 2008, que va tenir lloc el 30 d'octubre de 2007.

Foto: Parlament de Catalunya.

Projecte de llei de garantia i qualitat del subministrament elèctric (2000-00030/08)

Té per objectius adoptar les mesures necessàries per garantir el servei davant el creixement de la demanda i les insuficiències que ha mostrat la xarxa, incrementar la protecció dels usuaris i els consumidors i adaptar la legislació catalana al nou marc jurídic del sector. Preveu la implementació d'un disseny de la xarxa elèctrica que, en un termini de dos anys, permeti que tots els clients puguin ser alimentats per més d'una subestació. Així, cada client formarà part del mercat principal d'una subestació i també, com a mínim, del mercat secundari d'una altra. Aquesta mesura permetrà que, en condicions de servei normals, un abonat rebi el subministrament d'una subestació determinada però, al mateix temps, en tingui una altra assignada de la qual es podrà alimentar en cas d'incidència.

2.4. Iniciatives legislatives populars en tramitació

A finals de la legislatura passada, concretament el febrer de 2006, el Parlament va aprovar la Llei de la iniciativa legislativa popular (ILP), que permet a la ciutadania i a les entitats utilitzar aquesta via per promoure lleis a la cambra sobre les qüestions que els preocupen.

La nova regulació presenta canvis innovadors respecte de la Llei de 1995, ja que facilita els tràmits per presentar ILP: rebaixa als 16 anys l'edat mínima per donar suport a una ILP; obre la possibilitat que les persones immigrades que resideixen legalment a l'Estat i estan empadronades en algun municipi català puguin donar suport i promoure noves lleis; redueix de 65.000 a 50.000 les signatures necessàries per formular una llei, i facilita els treballs de la Comissió Promotora durant la tramitació parlamentària de la proposta de llei presentada, entre altres.

Actualment el Parlament està tramitant quatre proposicions de llei que són fruit de la ILP: sobre l'ensenyament en la llengua materna i el bilingüisme escolar; per a l'atenció de la

fibromiàlgia i la síndrome de la fatiga crònica; de mesures urgents per a l'habitatge, i per crear i regular una xarxa de suport a les dones embarassades. A banda de ser les primeres ILP que es tramiten d'acord amb la nova Llei, també són les primeres que es tramiten segons el nou Reglament de la cambra.

Actualment hi ha quatre iniciatives fruit d'una ILP sobre l'ensenyament en la llengua materna i el bilingüisme escolar; la fibromiàlgia i la síndrome de la fatiga crònica; l'habitatge, i de suport a les dones embarassades

La primera ILP, sobre l'ensenyament en la llengua materna i el bilingüisme escolar, es troba en la fase de presentació d'esmenes a la totalitat per part dels grups parlamentaris; la segona, sobre l'atenció de la fibromiàlgia i la síndrome de la fatiga crònica, en la fase de verificació de les signatures; i les dues restants, sobre mesures urgents per a l'habitatge i sobre la xarxa de suport a la dona embarassada, estan encara en una fase molt inicial, la de recollida de signatures.

Finalment, interessa recordar que en les legislatures anteriors, amb la Llei de la ILP de l'any 1995, a Catalunya només es van presentar sis iniciatives legislatives populars. Van ser per a la creació d'un servei psiquiàtric d'urgències a domicili, sobre la Llei del joc, sobre habitatge protegit per a joves, per a les seleccions esportives catalanes, per a la prohibició de la incineració i per a la creació de places de llars d'infants. D'aquestes iniciatives només van prosperar tres lleis: la Llei 9/1999, de 30 de juliol, de suport a les seleccions catalanes; la Llei 11/2000, de 13 de novembre, reguladora de la incineració de residus a Catalunya, i la Llei 5/2004, de 9 de juliol, de creació de llars d'infants de qualitat.

El president del Parlament va rebre els promotors de la iniciativa legislativa popular sobre la fibromiàlgia i la síndrome de fatiga crònica l'11 d'abril de 2007.

Foto: Parlament de Catalunya.

Iniciatives legislatives populars en tràmit al Parlament de Catalunya

TÍTOL DE LA ILP	ORIGEN I ESTAT DE TRAMITACIÓ	OBJECTE DE LA REGULACIÓ
Proposició de llei de l'ensenyament en la llengua materna i el bilingüisme escolar (202-00078/07) BOPC 107, d'11.07.2007	ILP presentada per l'Associació Convivència Cívica Catalana el 4 d'abril de 2006 (VII legislatura). Estat de tramitació: Obert el termini de presentació d'esmenes a la totalitat (després que el 26.06.2007 la Comissió de Control certifiqués que va tenir 50.330 signatures de suport).	Té com a objectiu adequar la legislació actual per tal d'abolir que es limiti el dret dels infants a rebre el primer ensenyament en la seva llengua materna i eliminar totes les pràctiques discriminatòries, segons recull literalment la proposició, per raó de llengua a les escoles de Catalunya.
Proposició de llei per a l'atenció de la fibromiàlgia i la síndrome de la fatiga crònica (202-00014/08) BOPC 46, de 19.03.2007	ILP presentada per una comissió promotora integrada per cinc persones afectades per una d'aquestes malalties. Estat de tramitació: verificació de les signatures.	Planteja regular l'organització sanitària per tractar adequadament la fibromiàlgia i la síndrome de fatiga crònica dins el sistema de salut i establir mesures per millorar-ne l'atenció; proposa la creació d'unitats multidisciplinàries especialitzades en totes dues malalties per aconseguir-ne un bon diagnòstic diferencial i fiable i per racionalitzar i millorar l'assistència dels qui les pateixen, i preveu que es reconegui a les persones afectades la incapacitat laboral per la via administrativa quan, atesa la severitat de la malaltia, així ho aconsellin els informes dels especialistes acreditats.
Proposició de llei de mesures urgents per a l'habitatge (202-00018/08) BOPC 60, de 23.04.2007	ILP presentada per la Permanent Nacional de l'Avalot - Joves de la UGT de Catalunya. Estat de tramitació: Recollida de signatures.	Proposa ampliar considerablement la construcció d'habitatges assequibles tant en règim de lloguer com de compra i que la Generalitat destini el 7% del pressupost a polítiques públiques d'habitatge.
Proposició de llei per la qual s'estableix i regula una xarxa de suport a la dona embarassada (202-00022/08) BOPC 139, de 15.10.2007	ILP presentada pel Fòrum Català de la Família. Estat de tramitació: Recollida de signatures.	Té per objectiu crear i regular una xarxa de suport a les dones embarassades. Es demana, entre altres mesures, la promoció de centres d'assistència i assessorament a les dones embarassades i que aquestes dones tinguin prioritat per accedir a les prestacions o les ajudes previstes en totes les polítiques assistencials.

2.5. La futura Llei de règim electoral

El 27 de març de 2007 el Govern va acordar crear una comissió d'experts per dur a terme els treballs previs a la redacció de la Llei electoral de Catalunya. Es tracta d'una regulació que ha de ser acceptada per tots els ciutadans i que, per tant, ha de sortir del consens de tots els grups polítics i, alhora, ha de reunir els requisits tecnicojurídics necessaris que permetin que el procés electoral a Catalunya gaudeixi de totes les garanties jurídi-

ques i sigui un procés àgil i transparent. El Govern va crear aquesta comissió abans de la ponència conjunta en el Parlament, perquè els experts en matèria electoral elaborin els treballs que serviran de punt de partida de la futura llei. La comissió, integrada per un president i cinc vocals, va elaborar els treballs previs a la redacció de la Llei electoral catalana, i va emetre l'informe a finals de juny de 2007.

El Govern va lliurar al Parlament l'informe que ha de servir de punt de partida per a la redacció de la futura Llei electoral de Catalunya

Així, el 27 de juny, el Govern va lliurar al Parlament l'informe que servirà de punt de partida per redactar la Llei electoral de Catalunya. Les 50 propostes que recull l'informe tenen com a objectiu afavorir la participació electoral; garantir una representació proporcional i la representació de les diverses zones del territori; establir una relació més pròxima entre votants i representants, i garantir la transparència del procés electoral.

3. Funció d'impuls i control

3.1. Iniciatives parlamentàries

A més de la funció legislativa, el Parlament duu a terme una supervisió permanent de l'actuació governamental per mitjà de la seva tasca de control i impuls de l'acció política i de govern. Per acomplir aquesta funció essencial des de paràmetres polítics, la institució parlamentària disposa d'un conjunt d'instruments que garanteixen l'equilibri i la col·laboració necessària entre tots dos poders. Aquests instruments de control polític, en conjunt, reben el nom d'*iniciatives parlamentàries* i principalment són les següents: les interpellacions, les preguntes –amb resposta escrita o oral–, les sol·licituds d'informació, les propostes de resolució, les proposicions de llei, les sessions informatives dels membres del Govern a les comissions i les mocions i les resolucions.

El quadre següent mostra el nombre i els tipus d'iniciatives parlamentàries que s'han tramitat des de l'inici de la VIII legislatura.

Del total d'iniciatives parlamentàries tramitades destaquen, pel gran volum, les preguntes amb resposta escrita, que han representat el 84,47% del total d'iniciatives considerades.

3.2. Sessions informatives de membres del Govern

A l'inici de 2007 van tenir lloc les compareixences inicials de la legislatura. Els titulars de les quinze conselleries van comparèixer davant la comissió parlamentària específica per donar compte de les directrius polítiques del seu departament i de les línies d'actuació que se seguiran. En total, es van fer vint-i-quatre sessions informatives inicials, atès que alguns consellers van comparèixer en més d'una comissió.

Iniciatives parlamentàries assignades durant la VIII legislatura (1.11.2006 a 31.10.2007)

Proposicions de llei	21	0,24%
Propostes de resolució	394	4,43 %
Resolucions	57	0,64 %
Interpel·lacions	73	0,82 %
Mocions	17	0,19 %
Preguntes amb resposta escrita	7.509	84,47 %
Preguntes orals al president en Ple	90	1,01%
Preguntes orals al Govern en Ple	97	1,09 %
Preguntes orals al Govern en Comissió (presentades)	267	3 %
Sol·licituds d'informació i documentació	322	3,62 %
Sessions informatives	43	0,49 %
TOTAL	8.890	100 %

Font: Direcció General de Relacions Institucionals.

Pel que fa a la resta de sessions informatives, al llarg d'aquest any les comissions han començat a desenvolupar el seu calendari de treball i han tingut lloc dinou sessions informatives de membres del Govern.

Al final del tercer període de sessions, el 30 de juliol, cal destacar la compareixença del conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació i el d'Economia i Finances davant la comissió d'Economia del Parlament per informar de l'apagada que va afectar la ciutat de Barcelona i part de l'àrea metropolitana. Aquesta compareixença en seu parlamentària per informar de l'incident va ser a petició pròpia, emparant-se en l'article 151 del Reglament de la cambra.

Així mateix, en el període entre sessions, el 13 d'agost, el conseller d'Economia i Finances i el conseller de Política Territorial i Obres Públiques van comparèixer davant la Diputació Permanent per informar sobre les actuacions dels seus departaments amb relació a l'avarria en el subministrament elèctric de Barcelona i el col·lapse de les infraestructures.

3.3. El debat de política general

El debat general sobre l'acció política i de govern, conegut com a *debat de política general*, se celebra anualment coincidint amb l'inici del període de sessions del setembre i té per objecte la presentació del programa polític del Govern.

El debat s'obre amb l'exposició per part del president de la Generalitat dels compromisos parlamentaris i les actuacions dutes a terme des de l'inici del mandat, així com dels ob-

El debat es va centrar en dos aspectes: el balanç de l'obra de govern i la Catalunya futura. Els grans acords de país seran en quatre àmbits: habitatge, immigració, recerca i infraestructures

jectius i les prioritats principals per a l'any parlamentari que s'inicia. Constitueix, de fet, l'obertura del curs parlamentari després del període d'estiu, i la resolució que s'aprova en finalitzar cada sessió marca les conclusions del debat i inclou elements d'impuls a l'acció governamental. Consegüentment, l'executiu n'haurà de retre compte del compliment en el debat de l'any següent.

Des del restabliment del Parlament, el 1980, la cambra ha acollit vint-i-tres debats d'aquestes característiques; el primer de la vuitena legislatura va tenir lloc els dies 26, 27 i 28 de setembre de 2007.

El debat es va iniciar amb l'exposició del president José Montilla, que es va centrar en dos aspectes. En primer lloc, va fer balanç dels deu mesos de l'obra de govern transcorreguts des de la seva investidura com a president de la Generalitat. En aquest marc, va explicar les mesures, les decisions i els projectes que configuren l'obra de govern en marxa. En segon lloc, va tractar de la Catalunya futura. Després de repassar la política institucional, el president va explicar les polítiques que el Govern vol impulsar amb vista al futur. Així, va concretar que l'agenda dels grans acords de país se situaran en els quatre àmbits següents: l'habitatge, la immigració, la recerca i les infraestructures.

El segon dia els grups parlamentaris van fer les seves intervencions i el tercer, com a resultat del debat, es va aprovar la *Resolució 70/VIII del Parlament de Catalunya sobre l'orientació política general del Consell Executiu*, que va fixar directrius per a l'acció de govern. En aquesta línia, les directrius que conté la Resolució se centren en els tres àmbits següents:

1. El desplegament de l'Estatut d'autonomia. Desplegament que correspon a les institucions de la Generalitat; a les institucions de l'Estat; en cooperació amb les institucions de l'Estat, i al desplegament de mecanismes de col·laboració i participació en l'àmbit de la Unió Europea i acció exterior.
2. Els "pactes nacionals" en quatre grans àmbits: per a l'habitatge, per a les infraestructures, per a la recerca i la innovació, i per a la immigració.
3. Una Catalunya socialment avançada i preparada per afrontar el futur amb garanties. La resolució se centra en les matèries següents: educació; salut; acció social i ciutadania; esports; polítiques d'habitatge; qualitat ambiental, seguretat, emergències i trànsit; administracions públiques, governs locals i acció ciutadana; política econòmica i sectors productius; mobilitat i planejament territorial; justícia; cultura; política lingüística; afers religiosos; treball; alimentació i acció rural; universitats; recerca, innovació i societat de la informació; comerç i turisme; afers exteriors, i participació ciutadana.

Resolució 70/VIII del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Govern

El Parlament de Catalunya manifesta que l'esforç, la il·lusió i la responsabilitat han estat en bona mesura els factors determinants que han contribuït a forjar una societat catalana oberta, plural i tolerant. És per això que el Parlament manifesta que el futur del poble català serà el que es proposi de manera democràtica, pacífica i constructiva. En aquest sentit, com a Parlament d'un país que ha patit la persecució dels seus símbols nacionals, fa una crida a respectar els símbols institucionals i expressa la necessitat que la resposta de les instàncies judicials, mediàtiques i polítiques a fets de menyspreu no sigui en cap cas desproporcionada. Catalunya té dret a establir el seu horitzó d'ambició col·lectiva sense distorsions que destorbin o que serveixin d'excusa per limitar la tasca principal de reconstrucció i progrés nacionals.

I. Desplegament de l'Estatut d'autonomia

El nou Estatut d'autonomia de Catalunya comporta una renovació del marc institucional de la Generalitat, i també un marc competencial i un sistema de finançament nous. També estableix nous paràmetres en les relacions amb l'Estat i amb la Unió Europea i una nova orientació en la projecció exterior del país.

El Parlament de Catalunya reconeix el lideratge del Govern de la Generalitat en el procés de desplegament estatutari, que s'ha de basar a reforçar el reconeixement nacional de Catalunya, a augmentar la capacitat d'autogovern i a obtenir els recursos necessaris per exercir-lo.

El procés de desplegament de l'Estatut, que es va iniciar amb el nou Govern després de les darreres eleccions, ha comportat la constitució de tres comissions mixtes: la Comissió Bilateral Generalitat-Estat, la Comissió d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat i la Comissió d'Infraestructures. Els acords aconseguits en aquestes comissions han permès de materialitzar diferents traspassos de competències i constituir diverses comissions que n'han de preparar de nous. Alhora, el procés de desplegament de l'Estatut ja s'ha materialitzat en la Llei de l'Agència Tributària de Catalunya, la Llei del Consell de Relacions Laborals i la Llei de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, i també en l'aprovació de projectes de llei destinats a garantir l'eficàcia de la norma institucional bàsica.

Just al començament del nou curs polític convé refermar la voluntat parlamentària de mantenir el desplegament de l'Estatut com a prioritat màxima de l'acció de govern i fer avinent que en tot aquest procés de construcció del país d'acord amb la nova norma les actuacions dels poders públics s'han de fer amb ambició nacional, és a dir, amb el màxim grau d'autogovern possible; amb compromís social, com un país socialment just i amb un desenvolupament sostenible; amb eficàcia, utilitzant el mecanisme que sigui més immediat i directe possible; amb rigor, esmerçant tots els recursos necessaris que hi estiguin implicats, i amb lleialtat institucional.

Tanmateix, més enllà del desplegament estatutari, el context polític actual ens situa en un moment històric complex i més obert que mai, no exempt de dificultats, que ens han d'es-

peronar a superar-lo amb èxit. El conjunt de forces polítiques catalanes ha d'unir esforços per reforçar la confiança en les nostres possibilitats i liderar i prioritzar amb fermesa les decisions estratègiques que cal prendre davant reptes presents i immediats, com l'envelliment de la població, la immigració, la qualitat imprescindible dels serveis públics, el creixement de l'economia productiva i de la competitivitat de les empreses en funció de les capacitats de Catalunya i la millora de les infraestructures i del finançament de la Generalitat durant el curs polític que comença.

[...] El text íntegre de la Resolució es pot consultar al BOPC 132, 1.10.2007.

4. Activitat de rellevància autonòmica a les Corts Generals

4.1. El debat de política general al voltant a l'estat de la nació

Els dies 3, 4 i 5 de juliol va tenir lloc al Congrés dels Diputats el darrer debat de política general d'aquesta VIII legislatura a les Corts Generals.

Aquest debat va començar amb una comunicació del Govern, a càrrec del president del Govern espanyol, i amb les intervencions posteriors dels representants dels diferents grups parlamentaris al Congrés.

El que cal destacar d'aquest debat, més enllà de la intervenció del president del Govern espanyol, són les resolucions aprovades en finalitzar les sessions.

De les trenta-tres resolucions aprovades pel ple del Congrés el 5 de juliol, les que tenen una aplicació directa a Catalunya són les relatives a la millora i el traspàs dels serveis de Rodalies a Catalunya, l'aplicació de la Disposició transitòria addicional tercera sobre metodologia per al càlcul d'inversions a Catalunya i sobre el desenvolupament de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.³

En primer lloc, la Resolució per a la millora i el traspàs dels serveis de Rodalies a Catalunya conté els acords següents: el traspàs a la Generalitat de Catalunya del servei de Rodalies amb la dotació econòmica corresponent; continuar incrementant la capacitat de transport de viatgers en les hores punta per tal de millorar la qualitat d'aquest servei ferroviari a Catalunya; la presentació al Congrés dels Diputats d'un informe detallat sobre el calendari i grau de compliment dels plans de govern per a la millora del servei ferroviari de Rodalies a Catalunya, i millorar l'atenció i la informació als usuaris del ferrocarril a Catalunya, especialment en els casos d'incidències en el funcionament.

3. BOCG. Congrés dels Diputats núm. D-585 d'11/07/2007, p. 75. Resolucions aprovades. Correcció d'error, BOCG. Congrés dels Diputats núm. D-588 de 16/07/2007, p. 10.

En segon lloc, la Resolució per a l'aplicació de la Disposició transitòria addicional tercera sobre el mètode per al càlcul d'inversions a Catalunya conté el compromís d'arribar a un acord amb el Govern de la Generalitat per fer els càlculs d'inversions a Catalunya en els pressupostos generals de l'Estat, d'acord amb el que estableix l'Estatut català, i amb l'objectiu de superar el dèficit històric de les inversions estatals a Catalunya i satisfer les necessitats de la ciutadania i del desenvolupament econòmic.

Les resolucions amb aplicació directa a Catalunya tracten de la millora i el traspàs dels serveis de Rodalies, l'aplicació del que preveu l'Estatut per calcular les inversions a Catalunya i el desenvolupament del text estatutari

En darrer lloc, la Resolució sobre el desenvolupament de l'Estatut d'autonomia recull acords que fan referència a l'avançament en l'adopció d'acords i de nous avenços en el desenvolupament estatutari en el marc de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat, especialment, dels diversos sectors relatius a la cultura, l'economia i el sector financer, l'educació, la immigració, la justícia, el medi ambient, l'ordenació del territori i els transports, els mitjans de comunicació i les comunicacions electròniques, la sanitat, la seguretat i la protecció civil i la seguretat social i el treball.

Del conjunt de les resolucions aprovades que també afecten Catalunya, cal indicar que vint-i-quatre fan referència a temes de política general, com ara el salari mínim interprofessional; la conciliació de la vida laboral i familiar; la lluita contra la violència organitzada; la política d'immigració i la cooperació; la política econòmica; la millora de l'educació; les polítiques de millora de la seguretat vial; la lluita contra la corrupció urbanística; la política exterior; el canvi climàtic i la lluita contra la desertificació; la igualtat; la seguretat ciutadana; el suport a les famílies; el suport al medi rural i per a la millora de la productivitat i la competitivitat agroalimentària; la dependència; el sector pesquer; les polítiques socials, etc. Les sis resolucions restants fan referència concreta a altres comunitats autònomes.

4.2. Ajornament de la IV Conferència de Presidents

Tal com es va anunciar en cloure la tercera edició de la Conferència de Presidents, al gener passat al Senat, la quarta trobada havia d'estar dedicada al canvi climàtic i tenir lloc el novembre de 2007, però ha estat ajornada fins després de les eleccions generals. L'ajornament es justifica pel fet que els acords que es volen aconseguir en aquest fòrum exigeixen una planificació, unes dotacions pressupostàries i unes decisions de govern, i es considera oportú que sigui l'Executiu central que resulti escollit en les properes eleccions generals qui convoqui la reunió.

S'espera que la trobada d'aquest òrgan polític de cooperació al màxim nivell de representació que aplega el president del Govern i els disset presidents de les comunitats autònomes, més Ceuta i Melilla, per tractar dels grans problemes d'Estat, com ara el canvi climàtic, tingui lloc al llarg de 2008. Per al tractament del tema, l'Executiu central ha encarregat

a un grup d'experts un informe sobre el canvi climàtic i les mesures que es poden prendre per frenar-lo. Aquest informe serà la base de treball de la IV Conferència de Presidents.

5. Desplegament de l'Estatut d'autonomia

Des de l'inici de la legislatura, una de les prioritats del Govern ha estat el desplegament estatutari. Durant aquest primer any, el procés ha estat impulsat d'acord amb cinc criteris: ambició nacional, és a dir, amb el màxim grau d'autogovern possible; compromís social, com un país socialment just i ecològicament avançat; eficàcia, utilitzant el mecanisme que sigui més immediat i directe possible; rigor, esmerçant tots els recursos necessaris que hi estiguin implicats, i lleialtat institucional.

El desplegament estatutari ha estat impulsat d'acord amb cinc criteris: ambició nacional, compromís social, eficàcia, rigor i lleialtat institucional

El procés de desplegament de l'Estatut del Govern ha comportat la constitució de tres comissions mixtes: la Comissió Bilateral Generalitat-Estat, la Comissió d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat i la Comissió d'Infraestructures. Els acords aconseguits en el si d'aquestes comissions en les diverses reunions han permès de materialitzar diversos traspassos de competències i constituir comissions que n'han de preparar de nous.

D'altra banda, el 16 de març de 2007 es va constituir el *Consell per a l'Impuls i el Seguiment del Desplegament de l'Estatut d'autonomia de Catalunya*,⁴ òrgan que assessora el Govern en el desplegament de l'Estatut i informa els grups parlamentaris del procés de desplegament estatutari. Format per representants del Govern i per representants dels grups parlamentaris i amb funcions associades a l'activitat de les tres comissions mixtes de desplegament de l'Estatut, aquest Consell ja s'ha reunit en tres ocasions.

5.1. Ple monogràfic sobre el desplegament de l'Estatut

Els dies 28 i 29 de març de 2007, el Parlament va dedicar un ple monogràfic sobre el desplegament de l'Estatut que va tenir com a resultat l'adopció de la *Resolució 30/VIII sobre el desplegament de l'Estatut d'autonomia* en què la cambra expressa el suport al Govern en la tasca de desplegar el nou text estatutari i li reconeix la capacitat de marcar els ritmes i les prioritats necessaris en el procés de negociació amb el Govern de l'Estat. Igualment, la Resolució dóna suport al Govern en totes les accions que tinguin com a objectiu evitar possibles invasions competencials per part del Govern de l'Estat o defensar la integritat del text en el procés obert davant el Tribunal Constitucional.

4. Acord GOV/23/2007, de 6 de febrer, pel qual es crea el Consell per a l'Impuls i el Seguiment del Desplegament de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

Resolució 30/VIII del Parlament de Catalunya, sobre el desplegament de l'Estatut d'autonomia

El Parlament de Catalunya, davant l'aprovació majoritària del nou Estatut d'autonomia per part del poble de Catalunya, expressa el seu suport al Govern de la Generalitat en la tasca de desplegar l'Estatut i li reconeix la capacitat de marcar els ritmes i les prioritats necessaris en el procés de negociació amb el Govern de l'Estat.

El lideratge que el Parlament reconeix al president de la Generalitat i al Govern en tot el procés de desplegament estatutari s'ha de regir sempre per la necessitat de reforçar el reconeixement nacional de Catalunya, augmentar-ne la capacitat d'autogovern i obtenir els recursos necessaris per exercir aquesta capacitat, tal com estableix el mateix Estatut d'autonomia.

El Govern de la Generalitat ha d'aprofitar aquest lideratge per desplegar d'una manera eficient l'Estatut d'autonomia, com a norma vigent. Atès que l'Estatut ha estat referendat pel poble de Catalunya, totes les forces polítiques catalanes han d'unir esforços i recuperar l'esperit que va fer possible que el Parlament l'aprovés, per donar suport a un desplegament ambiciós d'aquesta norma, davant l'ofensiva conservadora i l'intent d'instrumentalització de determinades institucions de l'Estat.

Així mateix, el Parlament dóna suport al Govern de la Generalitat en totes les accions que tinguin com a objectiu evitar possibles invasions competencials per part del Govern de l'Estat o defensar la integritat del text en el procés obert davant el Tribunal Constitucional.

[...] La resta de la Resolució es pot consultar al BOPC 51, 2.04.2007.

El president de la Generalitat, José Montilla, durant la seva intervenció en el debat específic sobre el desplegament de l'Estatut dels dies 28 i 29 de març de 2007.

Foto: Parlament de Catalunya.

La Resolució comprèn el desplegament de l'Estatut d'autonomia que correspon a les institucions de la Generalitat i el que cal fer en cooperació amb les institucions de l'Estat; el desplegament del títol VI del text estatutari, relatiu al finançament de la Generalitat; l'àmbit de defensa de l'Estatut davant el Tribunal Constitucional, i, finalment, el seguiment i l'impuls del seu desplegament.

5.2. Desplegament legislatiu

Fins avui, el procés de desplegament de l'Estatut ja s'ha materialitzat en l'aprovació de diverses lleis. Hi ha tres lleis referents a aspectes organitzatius: la Llei de l'Agència Tributària de Catalunya, la Llei del Consell de Relacions Laborals i la Llei de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya. Pel que fa al desplegament de preceptes relatius als drets i els deures, destaca també la Llei de serveis socials, que garanteix el dret universal d'accés als serveis socials, i en l'àmbit dels principis rectors, la Llei del Memorial Democràtic, aprovada recentment.

En el marc de la nova regulació necessària a fi d'adaptar el marc institucional de Catalunya als preceptes de l'Estatut, el Govern va aprovar el Projecte de Llei del Consell de Garanties Estatutàries, que ha passat a ser un document de treball de la ponència conjunta que ha d'elaborar aquesta iniciativa, i està treballant en l'Avantprojecte de Llei del president o presidenta de la Generalitat i del Govern que –d'acord amb el que disposen els articles 67.5 i 68.3 de l'Estatut– ha de regular l'estatut del president o presidenta de la Generalitat i l'organització, el funcionament i les atribucions del Govern.

En un altre ordre de coses, també s'han aprovat tres projectes de llei relacionats amb el desenvolupament d'àmbits competencials que caracteritzen els aspectes bàsics de Catalunya, com és el dret civil. Es tracta, d'una banda, dels dos projectes de llei que continuen la tasca iniciada per la primera llei del Codi civil de Catalunya (Cc) per codificar el dret civil català, i que actualment es troben en tràmit (el Projecte de Llei del llibre tercer del Cc, relatiu a les persones jurídiques, i el Projecte de Llei del llibre quart del Cc, relatiu a les successions); i, de l'altra, del Projecte de Llei de contractes de conreu, relatiu a l'exercici de competències en matèria de dret civil.

El Govern també ha tramès a la cambra projectes de llei per regular drets i deures de la norma institucional bàsica (com el Projecte de Llei del dret a l'habitatge a Catalunya) i projectes de llei que despleguen preceptes relatius als principis rectors, com ara el Projecte de Llei de l'Institut Català Internacional per la Pau, el Projecte de Llei del Consell de la Cultura i de les Arts de Catalunya i el Projecte de Llei dels drets de les dones per a l'eradicació de la violència masclista.

D'altra banda, s'ha aprovat el Projecte de Llei de creació de l'Oficina Antifrau de Catalunya, una institució adreçada a preservar la transparència i la integritat de les administracions i del personal al servei del sector públic a Catalunya.

Per últim, i també en l'àmbit del desplegament normatiu que versa sobre els drets estatutaris i els diferents àmbits competencials de l'Estatut, actualment hi ha diversos avant-projectes de llei en fase d'estudi i elaboració en el si del Govern.

5.3. Altres actuacions de desplegament estatutari

El Govern de la Generalitat també ha iniciat altres actuacions de desplegament estatutari més enllà de les endegades en l'àmbit normatiu.

En aquest sentit, i en relació amb la participació de la Generalitat en els assumptes europeus, interessa destacar que el primer desenvolupament de l'Estatut va ser reforçar la presència de la Generalitat a Europa en reconvertir la Delegació del Govern de la Generalitat a Brussel·les en Delegació de la Generalitat Davant la Unió Europea (UE). Es tracta d'una representació catalana oficial davant les institucions comunitàries, per defensar i promoure els interessos generals de Catalunya davant les institucions i els òrgans de la UE.

També s'han impulsat les relacions exteriors de la Generalitat i s'ha participat activament en relacions interregionals, amb la potenciació de les actuacions en el si de l'*Euroregió Pirineus Mediterrània* i la *Comunitat de Treball dels Pirineus*. En relació amb la projecció exterior de Catalunya, s'han iniciat processos destacats, s'han subscrit acords internacionals de col·laboració i s'ha impulsat la participació en organismes internacionals que tracten matèries d'interès rellevant per a Catalunya.

Altres actuacions rellevants de desplegament estatutari més enllà de l'àmbit normatiu han estat el lliurament al Parlament de l'informe per a la Llei electoral de Catalunya; l'aprovació del Pacte nacional de l'habitatge el 8 d'octubre passat; l'inici dels treballs per aconseguir un pacte nacional per a la immigració, i l'aprovació d'un protocol de coordinació operativa que concreta les formes de coordinació operativa policial entre els Mossos d'Esquadra i els cossos i les forces de seguretat de l'Estat amb la creació del Programa de Desenvolupament i Organització de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

5.4. Transferències de competències

La Comissió Bilateral Generalitat-Estat s'ha reunit en tres ocasions durant el 2007, la qual cosa s'ha pogut materialitzar en el traspàs de competències. En la primera reunió (26 de febrer) es van iniciar les negociacions en ponència tècnica per al traspàs del següent:

1. Les beques i els ajuts a l'ensenyament no universitari i universitari.
2. Els serveis i les funcions relatius a empreses, centres de formació i activitats de seguretat privada.
3. Les funcions i els serveis en matèria d'immigració.
4. El traspàs de l'Hospital Clínic de Barcelona.

En la segona reunió (16 d'abril) es van obrir noves ponències tècniques per negociar els traspassos del següent:

1. L'ordenació i la gestió del litoral.
2. Les comunicacions electròniques i la inspecció de telecomunicacions.
3. La declaració d'utilitat pública de les associacions i l'aplicació dels beneficis fiscals a associacions i fundacions.
4. Les funcions d'assignació de l'ISBN i l'ISSN.

En la tercera reunió (17 de juliol), la Comissió Bilateral va acordar obrir quatre noves ponències mixtes per negociar els traspassos del següent:

1. El servei de Rodalies de Renfe.
2. La Inspecció de Treball i Seguretat Social.
3. L'expedició i l'homologació de títols i estudis estrangers.
4. El Museu Arqueològic de Tarragona.

En matèria de traspassos, la reunió de 13 de setembre de la Comissió Mixta de Transferències va formalitzar acords d'assumpció per part de la Generalitat de funcions en les matèries relatives al següent:

1. L'Hospital Clínic: traspàs de les funcions i els serveis de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona.
2. L'ordenació i la gestió del litoral. Implica la primera part del traspàs a la Generalitat de les competències de gestió de costes i ordenació del litoral, que comprèn les competències corresponents a les autoritzacions a platges i litoral, les instal·lacions marítimes i esportives i les obres.
3. Les funcions d'assignació de l'ISBN (International Standard Book Number) i l'ISSN (International Standard Serial Number).
4. Els serveis i les funcions relatius a empreses, centres de formació i activitats de seguretat privada.
5. La declaració d'utilitat pública de les associacions.

El desplegament estatutari en cooperació amb l'Estat no implica únicament l'acord en matèria de transferències, sinó que també permet el desenvolupament dels diversos supòsits que l'Estatut preveu expressament quan es refereix a la signatura de convenis o bé preveu la participació de la Generalitat en òrgans o processos de presa de decisions estatals i que, d'alguna manera, afecten les competències de la Generalitat. Aquestes facultats de participació representen un quart tipus de títol competencial: el de les competències de participació en l'exercici de competències estatals. Aquests mecanismes de participació i col·laboració poden suposar una millora de la modificació de l'estructura centralitzada de la presa de decisions per part de l'Administració de l'Estat i contribuir a la descentralització política.

És en aquest àmbit que, en el marc de la *Comissió Bilateral*, i durant la tercera reunió (17 de juliol), es van analitzar les relacions de col·laboració entre l'Estat i la Generalitat i també la participació d'aquesta en el procés de decisió de l'Estat per desenvolupar i aplicar l'Estatut d'autonomia. Paral·lelament, també es va adquirir el compromís d'iniciar actuacions, per part dels ministeris i dels departaments de la Generalitat, per desenvolupar aquests mecanismes de col·laboració i participació de manera adequada, segons escaigui.

5.5. Participació en l'àmbit de la Unió Europea

En el marc del procés de revisió dels tractats de la Unió Europea que ha efectuat la Conferència Intergovernamental (CIG) de 2007, i en compliment del que preveu l'article 185 de l'Estatut, el Govern de Catalunya va lliurar recentment al secretari d'Estat per a la Unió Europea un document amb les observacions de Catalunya sobre la revisió dels tractats. Entre les observacions que conté el document, destaca especialment la petició d'incloure al tractat una declaració annexa per articular els mecanismes necessaris de la participació dels parlaments de les comunitats autònomes en el procediment de control de l'aplicació del principi de subsidiarietat per als casos en què la proposta legislativa de la Comissió afecti les competències autonòmiques i, també, la via per presentar recurs d'anul·lació davant el Tribunal de Justícia en cas de violació del principi de subsidiarietat.

Novetat legislativa

Activitat Parlamentària dedica un comentari en profunditat de les lleis aprovades durant el segon període de sessions, que tenen especial rellevància, sigui per raó de la matèria, de l'abast o de les novetats que introdueix. Cada comentari està elaborat per una persona coneixedora de la matèria i del procés d'elaboració de la llei.

La Llei del Consell de Relacions Laborals. La primera llei de la legislatura és mostra del tarannà del Govern: impuls del diàleg i concertació social com a manera de governar

Mar Serna Calvo

Consellera de Treball

1. L'oportunitat de la creació del Consell de Relacions Laborals

Fins l'any 1997, el Govern de la Generalitat comptava amb tres organismes consultius, d'assessorament i de participació institucional en matèries sociolaborals i d'ocupació: el Consell de Treball, el Consell Català de Formació Ocupacional i Col·locació i el Consell Català de Seguretat i Salut Laboral. Mitjançant la Llei 3/1997, de 16 de maig, i amb el consens dels agents socials que formen el Consell de Treball, es crea el Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya (CTESC) amb la finalitat d'aglutinar en un sol òrgan les funcions consultives i d'assessorament del Govern en matèries sociolaborals i ocupacionals, a més de les matèries socioeconòmiques, i, al mateix temps, amb l'objectiu d'ésser l'òrgan de participació institucional i, així, aportar més agilitat i racionalització a la participació dels agents econòmics i socials.

Després d'avaluar el funcionament del CTESC d'ençà de la seva constitució, la Llei 7/2005, de 8 de juny, del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, modifica la naturalesa, la composició i les funcions d'aquest organisme amb dues finalitats bàsiques: reforçar i aprofundir la funció consultiva i d'assessorament del Govern i remetre la funció de participació institucional a les instàncies que correspongui, d'acord amb la regulació que s'aprovi. Així, doncs, aquest organisme es manté com a òrgan consultiu i d'assessorament del Govern en les matèries socioeconòmiques, laborals i ocupacionals.

La reforma del CTESC no és una modificació aïllada, sinó que s'insereix en un procés de reforma més ampli que pretén modernitzar i millorar les institucions d'autogovern de Catalunya

pel que fa a la matèria sociolaboral i facilitar la participació de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives de Catalunya. En efecte, la mateixa Llei 7/2005, de 8 de juny, del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, avança la necessitat de crear òrgans de participació institucional després que aquesta funció hagi deixat de ser exercida per l'organisme esmentat.

D'altra banda, cal destacar que aquesta norma constitueix l'expressió de la voluntat dels agents socials i econòmics i del Govern de Catalunya de fomentar i afavorir la participació institucional, la concertació i el diàleg social, tal com es va recollir en l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, signat el 16 de febrer de 2005.

Agents socials i econòmics i Govern s'han posat d'acord per ordenar aquesta activitat tan important de representació institucional de les organitzacions sindicals i empresarials i de diàleg amb les instàncies polítiques.

En aquest context, la creació del Consell de Relacions Laborals respon a la doble necessitat de facilitar i racionalitzar el diàleg social, d'una banda, i de donar una cobertura estable a la participació institucional dels agents socials, de l'altra, tot fomentant i facilitant la cooperació i el diàleg permanents entre les organitzacions sindicals i empresarials i entre aquestes i l'Administració de Catalunya, com a instruments clau per a la garantia dels drets socials i laborals de les persones treballadores de Catalunya, la innovació, la competitivitat i la millora de la productivitat de les empreses i la modernització del sistema de relacions laborals de Catalunya en el seu conjunt.

La història recent de les relacions laborals a Catalunya mostra nombrosos exemples de participació institucional, així com d'acords assolits entre els agents socials i entre aquests i l'Administració catalana en relació amb importants matèries sociolaborals. Així, s'han creat la Comissió de Catalunya de Seguiment d'Eleccions Sindicals, la Comissió de Catalunya de Seguiment de la Contractació Laboral i, en compliment del mandat parlamentari que insta el Govern a crear meses sectorials de prevenció de riscos laborals en els sectors que tinguin els índexs de sinistralitat més elevats (Resolució 1529/VI del Parlament de Catalunya, de 17 d'octubre de 2002), la Mesa de Prevenció de Riscos Laborals i la Mesa de Seguretat i Salut Laboral en la Construcció a Catalunya.

Així, doncs, s'ha considerat necessari racionalitzar aquest diàleg social dotant-lo d'un fòrum permanent i unificat (sens perjudici d'una organització descentralitzada territorialment) de trobada i reflexió en matèria sociolaboral que simplifiqui i garanteixi més agilitat i eficàcia en la participació dels agents socials i de l'Administració, i que aglutina les diverses comissions i meses sectorials de participació que, en la pràctica, ja fa uns quants anys que actuen.

La creació del Consell de Relacions Laborals se situa en la línia del que disposa l'article 6, apartat 2, lletres c) i d) del Conveni núm. 150, de 1978, de l'Organització Internacional

La Consellera Mar Serna en el Ple presentant el Projecte de Llei.

Foto: Parlament de Catalunya.

del Treball, que estableix que l'Administració laboral ha de posar els seus serveis a disposició dels empresaris i dels treballadors i de les organitzacions respectives a fi de promoure (a escala nacional, regional i local, així com dels diferents sectors d'activitat econòmica) consultes i cooperació efectives entre els treballadors i els organismes públics i les organitzacions d'empresaris i de treballadors, així com entre aquestes últimes, i ha de donar assessorament tècnic als empresaris i els treballadors i a les organitzacions respectives que ho sol·licitin.

L'organisme de què tractem ja funciona amb èxit en altres comunitats autònomes, sovint amb una denominació similar. No obstant això, és important posar en relleu que el Consell de Relacions Laborals presenta unes particularitats notables respecte d'altres organismes autonòmics homònims, ja que la seva actuació es concentra en dues finalitats bàsiques. Així, el Consell de Relacions Laborals actua (1) com a òrgan permanent de trobada dels agents socials per propiciar acords i fomentar la millora de la negociació col·lectiva i (2) com a òrgan permanent de diàleg i cooperació d'aquests agents amb l'Administració de Catalunya i viceversa i, per tant, com a òrgan de participació institucional en matèria laboral.

El Consell de Relacions Laborals és de composició paritària i tripartida. La participació de l'Administració de Catalunya té dues finalitats bàsiques: d'una banda, facilitar la participació i la col·laboració efectives dels agents socials més representatius de Catalunya en el disseny i la posada en pràctica de les polítiques laborals de Catalunya mitjançant el diàleg i la concertació social, així com l'anàlisi i actuació sobre les situacions específiques per raó del territori i, d'altra banda, impulsar i donar suport, amb el màxim respecte per l'autonomia col·lectiva, als agents socials perquè duguin a terme la millora dels continguts i la racionalització i eficiència de l'estructura de la negociació col·lectiva.

Altrament, fruit igualment de la voluntat tripartida dels agents socials i del Govern recollida a l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, es crea la Comissió de Convenis Col·lectius com a organisme especialitzat del Consell de Relacions Laborals que té l'objectiu general d'impulsar, orientar i millorar l'estructura i els continguts de la negociació col·lectiva.

D'aquesta manera, Catalunya serà la primera comunitat autònoma que disposarà d'aquesta comissió especialitzada. Aquesta comissió actuarà com a observatori de seguiment de la negociació col·lectiva a Catalunya, serà l'òrgan de consulta i d'assessorament i la depositària dels acords i els pactes, entre altres funcions.

El Consell de Relacions Laborals es regula amb la Llei 1/2007, de 5 de juny, que és fruit d'un procés en què han participat activament amb les seves aportacions les organitzacions sindicals i empresarials més representatives.

2. Contingut de la Llei

La Llei consta d'un preàmbul, quatre capítols, catorze articles, dues disposicions addicionals, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i dues disposicions finals.

El capítol I, de disposicions generals, relatiu a la creació, la naturalesa jurídica i les funcions, crea el Consell de Relacions Laborals com a òrgan de participació institucional, de diàleg social i de concertació social en matèria de relacions laborals entre les organitzacions sindicals i empresarials més representatives de Catalunya i l'Administració de la Generalitat de Catalunya.

Es configura com a òrgan de caràcter col·legiat adscrit al departament competent en matèria laboral.

Entre les funcions que se li assignen hi ha les següents: impulsar el diàleg entre les organitzacions sindicals i empresarials en relació amb la millora i la racionalització de la negociació col·lectiva, la contractació i subcontractació d'obres i serveis, la igualtat i la no-discriminació, la seguretat i la salut laboral i la Inspecció de Treball i Seguretat Social; fer possible la participació institucional en matèria de relacions laborals; conèixer les línies estratègiques d'actuació en matèria de relacions laborals; ser consultat sobre els programes d'actuació inspectora a Catalunya, i treballar i millorar els elements en la negociació col·lectiva.

El capítol II en regula la composició. Preveu la presència de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives i de l'Administració de la Generalitat de Catalunya. Es preveu expressament que en la seva composició es respecti la paritat entre homes i dones.

El capítol III, que regula l'estructura i el règim de funcionament, estableix com a òrgans del Consell els següents: el Ple, les comissions, els grups de treball, la Presidència, la Vicepresidència, la Secretaria General i la Comissió de Convenis Col·lectius. Així mateix, preveu la possibilitat de crear comissions territorials.

Pel que fa a les comissions, es preveu, entre altres, la creació de les següents: de seguretat i salut laboral, de seguiment de la contractació laboral, d'igualtat i del temps de treball i de la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

La Comissió de Convenis Col·lectius es crea dins del Consell com a òrgan especialitzat en la matèria de negociació col·lectiva amb les funcions següents: d'observatori i de seguiment, de consulta i assessorament en la negociació dels convenis col·lectius, d'estudi i proposta per a la racionalització de l'estructura de la negociació col·lectiva a Catalunya, d'òrgan depositari dels pactes, acords i codis de conducta i, si escau, dels convenis col·lectius, un cop superat el control de legalitat per part de l'autoritat laboral. Així mateix, es preveu expressament que tindrà la funció d'emetre l'informe que preveu l'article 7 del Reial decret 718/2005, de 20 de juny, pel qual s'aprova el procediment d'extensió de convenis col·lectius.

El capítol IV regula els recursos econòmics i humans del Consell.

La disposició transitòria regula la continuïtat dels òrgans consultius que es troben en funcionament en aquest moment fins que no es faci el desplegament reglamentari pertinent.

La disposició derogatòria deroga el Decret 249/1998, de 22 de setembre, de creació dels òrgans de participació institucional en el control i el seguiment de la contractació laboral a Catalunya.

Per acabar, les disposicions finals assenyalen el següent: la primera, una autorització al Govern perquè dicti les normes necessàries per desplegar i aplicar la Llei, i la segona, l'entrada en vigor l'endemà de la seva publicació el 12 de juny de 2007.

En resum, es tracta d'una Llei en què es constitueix un fòrum permanent i unificat de trobada i reflexió en matèria sociolaboral que simplificarà i garantirà una agilitat i eficàcia més grans de la participació dels agents socials i de l'Administració i que aglutina les diverses comissions i instàncies de participació que ja actuen en la pràctica.

La Llei dóna compliment a un dels principis rectors de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que declara que la Generalitat ha de promoure la creació d'un espai català de relacions laborals establert en funció de la realitat productiva i empresarial específica de Catalunya i dels seus agents socials, en el qual han d'estar representades les organitzacions sindicals i empresarials i l'Administració de la Generalitat, i que ha de fomentar una pràctica pròpia de diàleg social, de concertació, de negociació col·lectiva, de resolució extrajudicial de conflictes laborals i de participació en el desenvolupament i la millora de l'entramat productiu.

El Parlament aprova la Llei de l'Institut Català de la Salut

Francesc José Molina

Director Gerent de l'ICS

El Ple del Parlament de Catalunya ha aprovat la Llei de Reforma de l'Institut Català de la Salut amb el suport de la majoria de les forces polítiques catalanes. Aquesta fita s'ha aconseguit gràcies a la voluntat de pacte i consens entre els grups que recolzen el Govern i els principals partits de l'oposició. Es tracta d'un acord de base molt ampla, ja que ha obtingut 120 vots a favor i 2 abstencions.

L'esforç de negociació ha estat molt important. Abans de la seva aprovació pel Govern, perquè el projecte havia estat debatut amb partits, forces sindicals, associacions professionals i entitats ciutadanes, i després de la seva entrada al Parlament, perquè la discussió de les 216 esmenes presentades ha permès enriquir el text i incorporar o matissar aspectes no ben resoltos en el projecte de Llei, en un acte d'exercici democràtic i de voluntat de construcció de la realitat de Catalunya.

En menys de quatre mesos de debat, la càmera ha dictaminat una llei que permet que el sistema sanitari del nostre país avenci i s'enforteixi. Davant la Comissió de Salut, han comparegut els principals actors del sistema sanitari català, representants de les associacions professionals, dels sindicats del sector i de les patronals catalanes, que van aportar els seus punts de vista i, des de la discrepància, van treballar amb l'objectiu d'introduir millores en un text força compacte. Dintre del tràmit en comissió, es van presentar 216 esmenes, de les que 68 van ser acceptades, 96 transaccionades, 15 rebutjades i 37 retirades, en el que va representar un gran esforç de diàleg i una important lliçó de parlamentarisme.

En el tram final del debat, i per tal d'arribar al consens necessari, es van modificar aspectes importants del projecte, com el nomenament del president del consell d'administració per part del Govern de la Generalitat, la creació d'un únic consell de participació dels professionals de l'ICS i la supressió de la possibilitat de realitzar privadament activitat complementària a la cartera de serveis públics. Finalment, en el Ple del 18 de juliol, la Llei fou aprovada per una majoria aclaparadora, fruit d'un amplíssim acord.

L'aprovació d'aquesta Llei suposa la modernització de l'Institut Català de la Salut per dotar-lo de les eines necessàries per una gestió sanitària àgil, moderna, compromesa i eficient. I, a més, el converteix en l'instrument de referència de la política sanitària de la Generalitat de Catalunya, ja que li permet adaptar-se als canvis que s'estan produint al nostre entorn, com les noves tecnologies, les patologies emergents, els patrons socials i demogràfics, les necessitats dels pacients, i les expectatives dels assegurats.

Imatge del moment de les votacions de la Llei de l'ICS.

Foto: Parlament de Catalunya.

Aquesta Llei regula una empresa pública que neix. És una Llei que ha estat considerada per tots els grups parlamentaris de la cambra catalana com una llei “de país”, ja que el seu objecte és l’entitat productora i proveïdora de serveis sanitaris públics més gran de Catalunya, amb quasi 40.000 treballadors i amb un pressupost de més de 2.500 milions d’euros. L’ICS es el responsable de l’atenció del 82 % de la població catalana, produeix el 40 % de la recerca que es realitza a Catalunya en l’àmbit de les ciències de la salut i la biomedicina i en els seus centres es formen 4.500 estudiants de pregrau i gairebé 1.900 especialistes pel sistema de residència.

Dels continguts de la Llei, es poden destacar cinc trets fonamentals. L’ICS, com a empresa pública tindrà personalitat jurídica única i serà regit per un Consell d’Administració, nomenat pel Govern de la Generalitat. Es creen òrgans de participació tant dels professionals, com dels agents socials, de les administracions locals i dels representants dels ciutadans. El contracte programa passa a ser l’instrument per articular la prestació de serveis de l’ICS per compte del Servei Català de la Salut. La Llei preveu que els centres, serveis i establiments de l’ICS puguin gaudir d’una gran autonomia econòmico-financera i de gestió. Finalment, es mantenen els règims de contractació de personal vigents en l’actualitat: estatutari, funcionari i laboral. Aquests principis, juntament amb els de desconcentració, descentralització territorial i simplificació administrativa, són els que regiran el desplegament de la Llei.

La Llei de l'obra pública

Joaquim Nadal i Farreras

Conseller de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya

Aquesta Llei té tres característiques singulars que la fan una llei específica. En primer lloc, és la primera llei del Parlament de Catalunya en matèria de contractes de les administracions públiques de Catalunya. D'acord que en un marc en què tant les directives europees com la legislació estatal, que té caràcter bàsic, determinen un terreny relativament estret per a la intervenció del Govern de la Generalitat en la legislació sobre aquesta matèria. Però, aprofitant l'espai, queda clar que és voluntat del Govern de la Generalitat de Catalunya d'entrar a afegir elements que reforcin aquest caràcter d'una obra pública ben controlada, ben dirigida, ben intervinguda, a l'hora d'executar-la i planificar-la.

La segona singularitat és el fet que aquesta Llei estableix el règim comú de les infraestructures a Catalunya. Fins ara, el Govern de la Generalitat havia legislat en matèries de caràcter sectorial –carreteres, ferrocarrils, ports, aeroports, etc.–, però mai no havia entrat en el terreny de regular l'obra pública específicament en allò que afecta –i aquesta és també una referència al caràcter d'aquesta Llei– les obres de caràcter civil.

I, finalment, la Llei té la voluntat de clarificar tot el procés de l'obra pública, d'acabar, si n'hi havia, amb l'opacitat i d'entrar a definir amb molta claredat la planificació, la projecció, la contractació, l'execució i la posada en funcionament de les obres.

Entenem, i en aquesta Llei s'entén, que l'obra pública és un projecte complex en què s'han de coordinar tots els agents implicats i en què les administracions planifiquen, els gestors de les obres són regulats també, es parla dels ciutadans afectats, dels contractistes, dels tècnics de les administracions en el seu seguiment i, especialment, del conjunt de la ciutadania pel que fa a la seva condició d'usuaris i beneficiaris d'aquesta obra pública.

El contingut s'estructura amb una exposició de motius; un capítol primer destinat a les disposicions de caràcter general; un segon capítol que tracta de la planificació i de la programació; el tercer, destinat als estudis i projectes; el quart, sobre normes complementàries al règim de contractació; en el cinquè es tracten els aspectes relatius a l'execució de les obres i, per últim, un capítol sisè que es refereix a l'organització administrativa d'aquestes obres. Tanquen la Llei tres disposicions addicionals, una disposició transitòria i dues disposicions finals.

Pel que fa a l'objecte de la disposició, voldria assenyalar que, atès el marc normatiu general pel que fa a les directives europees i a la legislació bàsica estatal, s'opta per elaborar una norma que incrementi els requisits establerts en la normativa actualment vigent. D'acord amb allò que disposa l'article segon, l'obra pública que es preveu en aquesta

Llei són les obres d'enginyeria civil, tant de nova planta com de transformació, restauració o reforma. I queden al marge del seu objecte les obres de construcció, les obres d'edificació i les obres d'urbanització, que es regulen per la legislació urbanística.

L'àmbit d'aplicació d'aquesta Llei és el conjunt de les obres públiques competència de la Generalitat de Catalunya. No les de titularitat estatal que es realitzin a Catalunya, atès que la Generalitat no té competències legislatives en aquest àmbit. I, pel que fa a les obres de les entitats locals i dels ajuntaments principalment, només s'aplica quan així es determina de forma expressa en la mateixa Llei, i en cap cas en relació amb els aspectes competencials ni amb la forma d'organització del funcionament, que es regeixen per la legislació de règim local, i, per tant, han de respectar de manera absoluta el principi de l'autonomia local.

Els principis que regeixen la Llei són primer de tot principis relatius a la planificació, programació i projecció: la idoneïtat de l'obra a les necessitats socials, econòmiques i tècniques; l'adequació de les opcions escollides a les característiques del territori on se situa l'obra; la idoneïtat dels mètodes constructius; la qualitat dels projectes i dels materials; la participació de les persones afectades i les entitats i les administracions interessades en l'obra; la publicitat dels plans, programes i projectes d'obres; i la sostenibilitat i la protecció del medi ambient del projecte.

Principis relatius al procés de contractació: el principi de la transparència i la publicitat de tot el procés de contractació i la informació de les adjudicacions dels contractes als adjudicataris i a les empreses i als professionals que presenten ofertes, amb respecte a la legislació sobre la protecció de dades.

L'Eix del Llobregat.

Foto: Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

Principis relatius a l'execució de l'obra: la seguretat de les persones, i especialment d'aquelles que executen l'obra, dels veïns i dels futurs usuaris, i la protecció dels seus béns; el compliment de la legislació social i especialment la relativa a la prevenció de riscos laborals, a les obligacions dels empresaris en relació amb els treballadors i respecte també als seus drets; l'eficiència dels recursos i mitjans invertits amb relació als resultats assolits; i la informació sobre l'execució de les obres a les persones afectades, les entitats i les administracions interessades.

Tota la Llei gira, doncs, al voltant d'aquests principis i de l'articulació dels mecanismes necessaris per assegurar-ne el compliment en totes les fases de l'obra pública. La Llei defineix els subjectes que participen en l'obra pública, i especifica i concreta el caràcter del promotor, del gestor, del projectista, del director d'obra, del constructor, del delegat d'obra, del coordinador de seguretat i salut, de l'oficina de supervisió de projectes i dels laboratoris de control i qualitat. I la Llei posa un èmfasi especial en la distinció entre el paper del promotor i del gestor, amb la qual cosa el promotor es configura com el subjecte a qui correspon l'execució de l'obra, i és, per tant, qui defineix, planifica i tramita el conjunt del projecte, i el gestor és aquell que desenvolupa les funcions que expressament li hagi encarregat el promotor, és a dir, fonamentalment en aquest cas l'Administració pública.

Pel que fa a la planificació i programació, la Llei defineix que cal un principi de planificació quadriennal de l'obra pública i de programació i de coneixement públic d'aquelles obres que s'hagin de realitzar al llarg o en el termini d'un any i en el context, naturalment, de l'estructura pressupostària. La Llei entra també en la definició de les característiques dels estudis i dels projectes, i en distingeix les característiques i el procediment administratiu per a la seva tramitació, i estableix, afirma i subratlla que el procediment administratiu no ha de ser un fre, no ha de ser una càrrega, no ha de ser un element limitador, sinó que ha de ser, sobretot, un element de garantia en la defensa i la concreció dels interessos públics i, per tant, el compliment dels terminis, les característiques de publicitat, el respecte a la transparència són elements singulars i principals d'una llei que vol defensar, per damunt de tot, aquests principis.

La Llei distingeix, en aquest sentit, entre estudis i projectes, aquesta doble figura de l'estudi informatiu o avantprojecte i del projecte, fonamentalment el projecte constructiu. L'estudi informatiu de l'avantprojecte és l'estudi d'alternatives i el tipus de document que permet triar, entre diverses opcions, la idoneïtat del traçat i de les característiques generals de l'obra, mentre que el projecte és el document que defineix les exigències tècniques de les obres, i justifica i desenvolupa de forma completa les solucions proposades. També regula la documentació que ha de formar part del projecte, tot tenint en compte la regulació bàsica continguda en la legislació sobre contractació de l'obra pública.

I, pel que fa a la tramitació dels estudis i dels projectes, la Llei incrementa els principis de publicitat; regula amb profunditat els supòsits de modificació i la seva tramitació; augmenta també el paper dels òrgans de supervisió, i defineix, específicament, les con-

dicions per a aquelles obres subterrànies en zona urbana quan la Llei determina que, en el cas de modificació d'aquests projectes, es requereix un estudi geològic específic, i defineix l'existència d'un consell assessor de túnels, per tal que intervingui en la definició de les característiques d'aquests projectes d'obra subterrània en zona urbana.

S'estableixen també normes complementàries pel que fa al règim de contractació, i es defineix el paper de la mesa de contractació, que marca els criteris que s'han de seguir per determinar la composició d'aquest òrgan de contractació i de suport i assessorament. S'ha destacat també la necessitat que en aquests òrgans hi participi personal tècnic especialitzat. Es defineixen les condicions i les característiques i la documentació necessària per acreditar la realització d'unions temporals d'empreses (UTE), amb obligació de presentar una memòria on s'indiquin els mitjans econòmics, tècnics i personals per a cadascuna de les empreses i els que seran destinats a l'execució del contracte específic de la UTE. En aquest document s'han d'especificar les raons econòmiques o d'especialització tècnica o tecnològica que en justifiquen la constitució.

La Llei regula també el procediment de la subcontractació, i estableix la possibilitat que els plecs de clàusules prevegin que els contractistes indiquin les parts de l'obra que compten subcontractar, i s'introdueix la possibilitat que l'òrgan de contractació pugui vetar la subcontractació si ho considera necessari o si considera que contravé la legislació. En acabar l'obra s'ha d'informar de totes les dades referents a la subcontractació.

S'estableix també un criteri de major publicitat i transparència en el procés de licitació, i es crea el registre de bones pràctiques en l'execució d'obres a Catalunya. Pel que fa al procés d'execució, les finalitats bàsiques que es defineixen en aquest capítol de la Llei són la millora de la informació als ciutadans i als usuaris abans de l'inici de les obres i durant el seguiment i control de tot el procés constructiu, i el control de la qualitat de l'obra pública. I com a novetat s'introdueix la necessitat que en obres a partir d'un determinar llindar econòmic, o en aquelles en què el promotor ho demani, s'ha d'elaborar una memòria final que permeti disposar de les dades més destacables del contracte.

Pel que fa a l'organització administrativa, preveu la creació del Consell Assessor de Túnels i d'altres obres singulars, i la possibilitat de recórrer, per a la resolució dels aspectes d'una determinada conflictivitat, a mecanismes de conciliació, d'arbitratge o de mediació, per poder dirimir les incidències de caràcter tècnic que es plantegin durant l'execució de les obres.

I en les disposicions finals de la norma s'estableix la necessitat d'utilitzar cartografia oficial, que és la que es desprèn de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, i la necessària col·laboració entre l'Institut Geològic de Catalunya i els promotors, si escau, amb els gestors, per a totes aquelles obres que així ho requereixin.

Per tal de donar la màxima seguretat a les obres en curs, la Llei conté una disposició transitòria que estableix que tots els estudis i projectes en tramitació en el moment d'en-

Tuneladora de l'L-9.

Foto: Ramon Vilalta.

trada en vigor de la Llei s'hauran d'adaptar a les determinacions d'aquesta Llei en tots els tràmits que es facin a partir d'aquell moment.

La voluntat del Parlament i del Govern és convertir aquesta Llei en un instrument de modernització exemplar del nostre país i en un vehicle apropiat per abordar l'adequada dotació de les infraestructures que es necessiten al servei de la mobilitat, de la sostenibilitat, de la cohesió social i del creixement ordenat i equilibrat.

D'acord amb la voluntat expressada sovint pel Govern, aquesta és una Llei relativament curta, que s'entén bé, que és fàcil d'aplicar i que és fàcil de complir i de fer complir. És en aquest sentit una Llei que vol potenciar l'obra pública de caràcter civil des de paràmetres de qualitat, d'excel·lència i de seguretat.

El millor balanç de la vigència d'aquesta Llei ha de ser en el futur la millora constant del nostre parc públic d'infraestructures i la resposta a les exigències de qualitat que un país modern reclama.

La Llei del Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya

Josep Ramon Mora

Director General de Protecció Civil

Cap a un nou model de gestió de les emergències

El passat 18 de juliol, el darrer Ple del Parlament de Catalunya d'aquest període de sessions va aprovar per unanimitat de tots els grups parlamentaris l'anomenada Llei del 112. Aquesta nova Llei representa un pas endavant en la millora del serveis d'urgències de Catalunya.

Aquesta Llei presenta, com a fet diferencial important, la incorporació de la gestió del servei de forma directa. Aquest model ha de permetre una millor coordinació i eficàcia en la resposta davant les emergències que s'esdevinguin. Fins a aquest moment el servei era només d'atenció de la trucada i la conseqüent derivació al telèfon pertinent segons la matèria. A partir d'ara, la gestió de la trucada no es deriva a un altre centre de trucades, sinó que directament el gestiona el servei d'urgències que ha d'assistir l'emergència en qüestió.

Aquest model de gestió d'urgències farà que es millori de forma ostensible el servei d'emergències, així com la coordinació entre els diferents agents que han d'intervenir en la resolució de les emergències.

La Llei del 112 neix per complir una sèrie de directives europees sobre el servei universal i els drets dels usuaris en relació amb les xarxes i els serveis de comunicacions electròniques. D'altra banda, en la Decisió 91/396/CEE ja es determinava l'obligació d'incorporar el telèfon 112 en les respectives xarxes telefòniques dels estats membres de la Unió Europea.

A més, l'Estatut d'autonomia de Catalunya ja preveu diferents títols competencials que atribueixen a la Generalitat l'atenció i la gestió de les situacions d'urgència i d'emergència, com ara la seguretat pública, l'organització de la policia de la Generalitat – Mossos

Logotip del Telèfon d'Emergències 112.

Foto: Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació.

d'Esquadra, la coordinació de les policies locals, la prevenció i l'extinció d'incendis i salvaments, la protecció civil, i la sanitat i la salut pública.

Però, a banda de l'imperatiu legal, és voluntat d'aquest Govern l'assoliment d'un nou model de gestió de les emergències que permeti una resposta ràpida, senzilla, eficaç i coordinada a les peticions urgents d'assistència de la ciutadania de Catalunya.

Amb aquesta Llei també es crea el Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència. Aquest Centre ha de ser l'instrument encarregat de rebre i atendre avisos que es facin al 112, i des del qual s'han de portar a terme els requeriments d'assistència material que es considerin pertinents als centres directius, als organismes i a les entitats competents en cada matèria.

Aquest Centre integrat ha de servir per millorar la coordinació i la interacció amb els diferents serveis i cossos operatius que intervenen en els processos de gestió de l'emergència i la protecció civil en el territori de Catalunya.

En aquest sentit, cal destacar entre les funcions del centre d'emergències la d'identificar, tractar i avaluar les trucades rebudes al número 112, segons la urgència o el tipus d'incident; transmetre el requeriment d'assistència als serveis que tinguin la competència de prestar-la materialment; i contribuir, si escau, a la coordinació dels diferents serveis.

També correspon al Centre d'Emergències el seguiment del tractament de l'emergència, així com la coordinació de la informació que es rebí per part dels agents que participin en l'actuació material de l'emergència.

En definitiva, es tracta d'un servei que ha de permetre a qualsevol persona que es trobi a Catalunya tenir garantia de l'existència d'un model d'emergències universal, permanent i gratuït i amb cobertura equitativa a tot el territori de Catalunya. D'altra banda, l'atenció a les trucades es farà en qualsevol dels idiomes oficials a Catalunya i en dos idiomes oficials a la Unió Europea.

Marc jurídic

El servei públic d'atenció de trucades d'urgència per mitjà del número telefònic 112 ha de ser prestat de forma exclusiva pel Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació que és el que té la competència en matèria de seguretat pública de l'Administració de la Generalitat.

El Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya es crea com una entitat de dret públic dotada de personalitat jurídica pròpia i amb plena capacitat d'obrar per complir les seves funcions.

Règim sancionador

Per tal de mantenir un bon ús i que no es puguin malbaratar els recursos, ni humans ni materials del servei, s'ha establert un règim sancionador pel qual es castigaran les infraccions en matèria d'atenció i de gestió de trucades d'emergència.

En aquest sentit la Llei ha fet una gradació del que són les diferents sancions, segons la gravetat de la infracció comesa.

Sobre l'oportunitat històrica i moral del Memorial Democràtic

Borja de Riquer i Permanyer

Catedràtic d'Història Contemporània i president de la Comissió Assessora del Memorial Democràtic

1. INTRODUCCIÓ. 2. LA COMISSIÓ ASSESSORA DEL MEMORIAL DEMOCRÀTIC. 3. L'INFORME SOBRE EL MEMORIAL DEMOCRÀTIC: FUNCIONS DE LA INSTITUCIÓ. 3.1. La commemoració. 3.2. La conservació. 3.3. La investigació. 3.4. La difusió. 3.5. La formació. 3.6. El foment de la participació. 4. EL PROJECTE DE LLEI. 4.1. La tramitació parlamentària durant la setena legislatura. 4.2. La tramitació parlamentària durant la vuitena legislatura. 5. EPÍLEG.

1. Introducció

Com és sabut, el Pla de Govern 2004-2007, elaborat a partir de l'Acord per a un govern catalanista i d'esquerres, preveia la creació d'una entitat pública dedicada a preservar la memòria històrica de la lluita per la democràcia al nostre país, el Memorial Democràtic. Per primera vegada en la història de Catalunya, el Govern assumia el repte de promoure el reconeixement i la reparació dels milers de víctimes de la llarga lluita per la democràcia. I, així, a principi de l'any 2004, el Departament de Relacions Institucionals i Participació encarregà un primer projecte general sobre el que podia ser el Memorial Democràtic a un grup de treball format per diversos historiadors del Centre d'Estudis de l'Època Franquista i la Democràcia (CEFID) de la Universitat Autònoma de Barcelona. Posteriorment, ja pel mes de juny de 2005, es creà la Comissió Assessora del Memorial Democràtic¹ amb la funció específica d'elaborar un informe sintètic sobre la funció, els objectius i les característiques principals del futur ens públic Memorial Democràtic.

2. La Comissió Assessora del Memorial Democràtic

Aquesta Comissió estava integrada per quinze persones, totes elles professionals de prestigi reconegut que, alhora, representaven sensibilitats polítiques diferents i una clara

1. Aquesta Comissió es va constituir per l'Ordre núm. 308/2005, de 30.06.2005 (DOGC 4426, de 14.07.2005).

Borja de Riquer i Permanyer

És catedràtic d'Història Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona i especialista en història dels segles XIX i XX, del catalanisme i del franquisme. Ha publicat més de 160 treballs, que inclouen llibres, col·laboracions en obres col·lectives i articles en revistes científiques.

L'any 2002 va rebre la distinció de la Generalitat de Catalunya d'Investigador Reconegut per al període 2002-2008. Ha estat l'investigador principal de nou projectes de recerca finançats pel Ministeri d'Educació i Ciència durant el període 1985-2006. Dirigeix el projecte d'investigació *Els parlamentaris de Catalunya. Diccionari biogràfic (1868-1939)* i és membre del comitè directiu del projecte de recerca *Diccionario biográfico de los parlamentarios españoles (1808-2006)*, finançat per les Corts espanyoles.

Ha estat membre de la Comissió d'Humanitats de la Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia (2003-2006), membre de les dues comissions d'experts nomenades pel Ministeri de Cultura i la Generalitat de Catalunya per resoldre el contenciós dels documents catalans dipositats a l'Arxiu de Salamanca (novembre de 2000 - juliol de 2002 i octubre-desembre de 2004) i president de la Comissió Assessora del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya (juny-novembre de 2005).

pluralitat ideològica.² Qui signa aquest article fou nomenat llavors president d'aquesta Comissió amb l'encàrrec de coordinar les discussions que van tenir lloc a les diverses reunions de treball de la Comissió, redactar els informes sobre els acords presos, recollir les observacions elaborades pels diferents membres i, finalment, mirar de redactar un document de síntesi que fos aprovat per la Comissió.

En el curs de la primera reunió de la Comissió Assessora, que tingué lloc el dia 15 de juny de 2005, s'informà que l'esmentat primer projecte general sobre el Memorial Democràtic, elaborat pel Centre d'Estudis de l'Època Franquista i la Democràcia (CEFID), havia estat difós àmpliament entre nombroses entitats vinculades a la recuperació de la memòria històrica, departaments universitaris i altres institucions, col·lectius i persones individuals. I que, ateses les nombroses aportacions individuals i col·lectives rebudes en el procés de consulta i difusió del document, ara calia obrir un nou procés de definició del projecte de creació del Memorial Democràtic molt més concret. Així, la tasca de la Comis-

2. Van ser membres de la Comissió esmentada Cristina Borderías Mondéjar, Manel J. Borja-Villel, Joan B. Culla i Clarà, Àngel Duarte i Montserrat, Montserrat Duch i Plana, Josep Fontana i Lázaro, Montserrat Iniesta i González, Conxita Mir i Curcó, Carme Molinero Ruiz, Paul Preston, Borja de Riquer i Permanyer, Manel Risques Corbella, Anna Sallés i Bonastre, Antoni Segura i Mas i Ricard Vinyes i Ribas.

sió Assessora havia de ser la redacció d'un document de síntesi que recollís el màxim nombre de suggeriments rebuts.

D'aquesta manera, el treball de la Comissió seria, en primer lloc, discutir els diferents textos i materials de què es disposava i, segonament, elaborar un document propi que es volia que aconseguís el màxim consens en el si de la Comissió. I això, calia fer-ho en un temps raonable, no superior a sis mesos, per tal de presentar el document al Govern abans del desembre de l'any 2005 i que es pogués iniciar la tramitació de la llei corresponent al Parlament de Catalunya a principis de l'any següent.

La Comissió Assessora es va reunir tres cops: l'esmentat 15 de juny, el 30 de setembre i, finalment, el 9 de novembre de 2005. En el curs d'aquestes reunions de treball els membres de la Comissió van considerar una primera proposta de document de síntesi que va ser àmpliament debatuda i notòriament ampliada i matisada. Els punts principals del debat van ser l'abast i la dimensió del Memorial Democràtic, la pluralitat de memòries, les funcions del Memorial (la commemorativa, de conservació, de foment de la investigació, de coordinació d'informació, de difusió, de suport a iniciatives ciutadanes, de formació, de participació, etc.), així com les possibles relacions exteriors del Memorial Democràtic i les seves prioritats d'actuació a curt i mitjà termini.

Els punts principals de debat de la Comissió van ser l'abast i la dimensió del Memorial Democràtic, la pluralitat de memòries, les funcions, les relacions exteriors i les prioritats d'actuació

A la seva darrera sessió, la de 9 de novembre de 2005, la Comissió Assessora va debatre i finalment aprovar per unanimitat el document de síntesi titulat «El Memorial Democràtic. Informe de la Comissió Assessora. Novembre 2005», que sintetitzem a continuació, en què s'argumentaven els motius pels quals es veia necessària la creació del Memorial i se'n definien les funcions principals.

3. L'informe sobre el Memorial Democràtic: funcions de la institució

La majoria dels països de la Unió Europea han assolit graus importants i significatius de benestar i molts han considerat imprescindible exposar que aquests nivells de benestar són, en gran mesura, el fruit de les lluites democràtiques que es van lliurar en una època dolorosa i lacerant, l'època dels feixismes, que també Catalunya i Espanya van sofrir intensament sota el domini d'una de les dictadures de més llarga durada. Hem vist que, trenta-dos anys després de l'acabament de la dictadura franquista, no hi ha al nostre país cap institució governamental que s'ocupi de conservar i gestionar el patrimoni històric, material i immaterial, d'aquella època. Aquesta situació ens desvincula del procés de recuperació de la memòria democràtica i de la seva conversió en patrimoni col·lectiu, una política

que a Europa fa anys que es desenvolupa i es cuida. És una mancança que afebleix l'educació democràtica, civil i moral dels nostres joves, deixa sense el respecte merescut els protagonistes de la lluita democràtica i ens situa fora d'una de les polítiques culturals i civils més importants i necessàries que duen a terme els principals països de la Unió Europea.

Trenta-dos anys després de l'acabament de la dictadura franquista, no hi ha al país cap institució governamental que s'ocupi de conservar i gestionar el patrimoni històric d'aquella època

Per tots aquests motius, i amb aquestes funcions, el Memorial Democràtic és concebut com l'instrument de la política pública que desenvolupa la Generalitat de Catalunya adreçat a una gestió efectiva i eficient de la memòria democràtica. Per tant, ha de ser un equipament vinculat a la Generalitat amb la màxima transversalitat i gestionat per professionals que ha de fer visible en l'espai públic aquesta política de la memòria. Per tant, resulta obvi que les funcions del Memorial, la seva activitat, són complementàries a les de les altres institucions patrimonials de Catalunya. Un exemple n'és la política de conservació descrita a les funcions: a Catalunya ja hi ha institucions que es dediquen específicament a la conservació del patrimoni moble i documental (museus, arxius), així com organismes responsables de la custòdia del patrimoni monumental, natural i paisatgístic.

El Memorial, que no usurpa cap d'aquestes atribucions, es proposa com a gran centre de documentació sobre la memòria democràtica de Catalunya, la qual cosa significa facilitar l'accés a la informació allà on es trobi, i no necessàriament tenir-ne els suports originals. Si el projecte admet la possibilitat que el Memorial accepti custodiar fons patrimonials, només ho fa amb un caràcter de suplència, en cas que no puguin ser custodiats per cap altra institució. D'altra banda, el Memorial no aspira a gestionar directament el patrimoni immoble relacionat amb la memòria democràtica (espais memorials, fosses, fites commemoratives, etc.), sinó a impulsar programes de recerca i de conservació in situ d'elements dispersos en el territori.

Les funcions fonamentals del Memorial Democràtic seran de commemoració, conservació, investigació, difusió, formació i participació

També és respectuós amb el teixit associatiu interessat per la recuperació de la memòria democràtica. La descripció de la funció de participació del Memorial així ho proposa. La creació del Memorial no ha de suposar en cap cas l'absorció o la mediatització del viu formiguer que representen associacions i entitats diverses, sinó més aviat el foment de criteris genèrics i coherents d'intervenció, tant metodològics com deontològics, en matèria memorial. Per tant, ha de quedar clar que la responsabilitat política de commemorar la lluita per la democràcia i de garantir el dret a la memòria és del Govern de la Generalitat, i que aquest, en l'exercici d'aquesta responsabilitat, podrà crear les normatives que consideri adequades. Per tant, el funcionament proposat per al Memorial respecta l'autonomia d'acció d'associacions i entitats d'arreu del territori, la qual cosa no treu que sigui absolutament necessària una regulació normativa de les intervencions memoria-

listes. Les funcions fonamentals del Memorial Democràtic serien, per tant, les de commemoració, conservació, investigació, difusió, formació i participació.

3.1. La commemoració

Pel que fa a la funció de commemoració, es deia al document que la finalitat última d'una política pública de la memòria democràtica és proclamar solemnement la vigència dels valors democràtics com a fonament del model d'organització i de convivència de la societat catalana actual. És, també, proclamar la voluntat de projectar aquests valors cap al futur. A aquesta funció d'afirmació, el Memorial afegeix la de desgreuge i homenatge a totes les víctimes directes o indirectes de la lluita per la democràcia, mínim gest que mereixen com a dipositaris d'una memòria silenciada, si no negada. Proclamar i rememorar són accions que confereixen al Memorial naturalesa de monument en el sentit més radical del terme: aquella obra humana edificada amb la finalitat precisa de conservar vigent, en la consciència de les generacions futures, el record d'un esdeveniment o d'un projecte de futur, o bé d'ambdues coses alhora.

Per tant, com a element commemoratiu, cal que el Memorial Democràtic incideixi en l'espai públic amb una funció dual: d'una banda ha d'erigir la seva seu –tant si és un edifici històric emblemàtic com si és de nova planta– com a fita visible i permanent dels valors que proclama, i per aquest motiu seran de gran importància tant la conceptualització de la seva exposició estable com la de l'edifici, restaurat o nou. En segon lloc ha d'oferir-se com espai privilegiat per acollir els actes socials, culturals i institucionals de la memòria democràtica (celebracions, homenatges, festes, etc.). I és mitjançant la seva programació cultural i de participació que fomentarà el marcatge de l'espai públic d'arreu de Catalunya que cal distingir (senyalitzacions, preservació i interpretació dels llocs de memòria).

Acte de commemoració del 70è aniversari de l'arribada de les Brigades Internacionals a Catalunya, que va tenir lloc a Barcelona l'11 d'octubre de 2006.

Foto: Eva Guillamet

3.2. La conservació

Pel que fa a la tasca de conservació per tal de preservar la memòria de l'antifranquisme, es considerava que el Memorial ha de desenvolupar aquesta funció en un doble vessant: com a conservador d'informació i com a impulsor de programes de conservació *in situ* d'elements dispersos en el territori de Catalunya.

En primer lloc, el Memorial opta per definir-se com un conservador d'informació –i no necessàriament de vestigis– sobre la memòria antifranquista. Entenem que Catalunya ja té institucions especialitzades prou consolidades a les quals pertoca custodiar el patrimoni moble i documental del país. El Memorial preservarà *un fons informatiu especialitzat* integrat fonamentalment per documentació localitzada o generada per la seva pròpia activitat de recerca:

- a) Un banc de dades audiovisual de relats autobiogràfics.
- b) Les bases de dades sobre fons conservats per altres institucions o particulars: béns bibliogràfics i documentals (escrits i audiovisuals), fons de cultura material.
- c) Un inventari d'elements i llocs significatius de la dictadura i de les lluites democràtiques (mobles i immobles, espais rurals i urbans, monuments, símbols, institucions, paisatges, etc.).
- d) Una biblioteca especialitzada.

El Memorial assumirà la custòdia de fons patrimonials només en la mesura en què no puguin ser acollits en cap altra institució de conservació del país.

En segon lloc, el Memorial promourà la senyalització i la preservació dels vestigis significatius de la dictadura i de les lluites democràtiques. En la mesura en què el Memorial no té cap funció decisòria, es limitarà a informar i assessorar les institucions públiques sobre la necessitat de conservació i els usos possibles d'aquest patrimoni.

3.3. La investigació

Respecte de la tasca d'investigació, es proposava que la recerca impulsada pel Memorial ha d'estar en funció i al servei de la seva activitat cultural i programació difusora –no pas de les necessitats i les programacions universitàries i acadèmiques–, i ha de ser realitzada per professionals del sector que correspongui, utilitzant sempre que calgui el conveni, la convocatòria pública i l'acord amb les institucions públiques o privades més adequades a les necessitats i els projectes, i en tot cas ha d'assegurar el rigor científic de les recerques que finança, impulsa o patrocina. La recerca planificada també cal que s'orienti a promoure la creació d'infraestructures informatives que constitueixin bases de referència per a recerques monogràfiques especialitzades, però també per a les necessitats de consultes generals dels ciutadans.

Imatge d'alguns dels nens nascuts a la Maternitat d'Elna durant els anys 1939 i 1944. *La Maternitat d'Elna, bressol dels exiliats* (2005).

Foto: Elisabet Eidenbenz.

3.4. La difusió

Sobre la política de difusió es precisava que la funció primordial del Memorial és garantir el dret civil dels ciutadans al coneixement històric de l'antifranquisme i dels fonaments de la democràcia actual. Per tant, la difusió és la funció que dóna sentit a tota l'activitat i la programació del Memorial i que vehicula les altres activitats de recerca, conservació, formació, participació i documentació.

El Memorial no discriminarà cap mitjà de difusió capaç de desenvolupar eficientment els seus objectius. Seran recursos bàsics de difusió el Servei d'Informació Documental (SID), l'exposició estable, les exposicions temporals, la senyalització d'elements in situ, les activitats culturals i les publicacions.

- *El Servei d'Informació Documental (SID)*. Aquest Servei informarà sobre els grans fons que continguin qualsevol tipus de documentació sobre la repressió franquista, en farà la descripció i informarà d'on es troben i com s'hi pot accedir. Materialment, el SID estarà constituït per un inventari hipertextual d'aquests centres de documentació, arxius o biblioteques, tant públics com privats, i hi anirà incorporant els temes que apareguin a propòsit de les diverses activitats i produccions pròpies o de les iniciatives dels grups associats al Memorial. El SID tindrà la funció d'elaborar un registre dels grups actius que en aquest moment fan intervencions arreu del territori, així com un cens de les seves actuacions.

La funció del SID no serà d'arxiu, sinó de centre de documentació, el qual construirà el seu fons amb la documentació i la informació generada per les seves actuacions, les dels grups associats o qualsevol altra que tingui relació amb els objectius generals de la institució. El Servei d'Informació actuarà des de la seu del Memorial, però també i especialment mitjançant el seu portal informàtic i la seva possibilitat de navegació hipertextual. El Memorial es coordinarà amb altres institucions internacionals que dediquin la seva activitat als mateixos objectius.

- Per tal de ser més eficaç, el Memorial podrà establir convenis de col·laboració amb els mitjans de comunicació i amb les institucions públiques i privades, d'àmbit nacional i internacional, que consideri necessaris per desenvolupar projectes d'interès comú, intercanviar experiències i compartir informació. Impulsarà la creació de productes per a ràdio i televisió.
- *Activitats culturals* (la programació i l'organització d'actes, concerts, projeccions cinematogràfiques, representacions teatrals, etc.). Aquestes activitats concretes no han de ser desenvolupades necessàriament a les instal·lacions del Memorial, sinó que la programació s'externalitzarà en sales adequades de qualsevol localitat; d'aquesta manera, el Memorial amplia la seva presència, s'estén arreu del territori i es dona a conèixer com a institució dinamitzadora de la cultura política democràtica i receptora d'iniciatives.

3.5. La formació

Pel que fa a la formació, se sostenia que el Memorial Democràtic promourà l'organització i la realització de cursos, seminaris i tallers pedagògics destinats al món educatiu, tant per a professors com per a alumnes. També impulsarà la creació de material didàctic adreçat als estudiants basat en l'exposició permanent i les diverses activitats (exposicions temporals, cicles de conferències temàtiques, etc.) del Memorial.

Es fomentarà l'organització de cicles de conferències temàtiques destinades al públic en general, seminaris especialitzats i congressos.

3.6. El foment de la participació

La tasca de fomentar la participació ciutadana era una de les labors en què el document de síntesi posava més èmfasi, atès que considerava que democratitzar l'accés al coneixement històric significa, sobretot, impedir qualsevol monopoli sobre el relat històric i posar les bases per tal que qualsevol versió democràtica de la memòria pugui ser contrastada. És per això que el Memorial es defineix com una àgora i un observatori dels valors democràtics de la societat actual, que es basa en la memòria de la lluita per assolir aquests valors. És un espai públic que es relaciona i s'enriqueix amb la realitat associativa que durant anys ha maldat per mantenir la memòria anti-feixista, i amb els grups de nova creació que veuen en el Memorial la institució que pot acollir les seves iniciatives relacionades amb els objectius generals de la institució, que no es limiten al passat històric, sinó que tenen en compte la totalitat de les experiències democràtiques dels moviments socials actuals i les seves expressions i indagacions culturals i polítiques.

El suport del Memorial a aquests grups se centrarà en la col·laboració, la producció, la coordinació, l'assessorament i l'orientació i, si cal, els oferirà les seves instal·lacions, sempre que les propostes entrin en el marc temàtic general del Memorial.

No es tracta d'incorporar grups i iniciatives estables, sinó d'assumir les seves propostes, mitjançant convenis o altres mecanismes de col·laboració. Durant el temps de realització

de les seves actuacions, es considerarà aquests grups associats al Memorial. Aquests grups han de mantenir la seva independència respecte del Memorial, i la institució ha d'aprofitar la seva iniciativa per renovar i dinamitzar la programació.

Els grups associats no cal que siguin estables necessàriament, simplement es poden haver format per a un projecte concret, poden ser d'arreu del país i efectuar els projectes en el seu territori, de manera que instal·lin una presència del Memorial sorgida de la demanda dels sectors més interessats i actius de cada indret del país.

Creiem que la col·laboració, l'estímul i l'acollida d'aquests grups, que existeixen arreu i que han tingut bones iniciatives que es malmeten per la falta de vehiculació, contribuiran a garantir la modernització del Memorial. En bona mesura la seva implicació dependrà de la capacitat del Memorial de presentar-se com la institució que dóna acollida i recursos a les iniciatives de reflexió, investigació i difusió de les realitats i els processos democràtics múltiples, tant del passat com del present.

4. El Projecte de Llei

Posteriorment, i a partir d'aquest informe de la Comissió Assessoradora i altres aportacions rebudes, sobretot de les entitats memorialistes, el Departament de Relacions Institucionals i Participació va elaborar l'Avantprojecte de Llei del Memorial Democràtic. Aquest text es va sotmetre a informació pública entre el 17 i el 31 de gener de 2006, per tal de facilitar la participació de totes les persones, les entitats i les institucions interessades. Finalment el Govern de la Generalitat, que havia recollit una bona part de les observacions fetes, va aprovar el Projecte de Llei el març de 2006. Cal remarcar que aquest Projecte de Llei arribava al Parlament després d'un debat ciutadà intens, en el curs del qual el text s'havia enriquit notablement. I, a més, gaudia d'un consens notable dins del món acadèmic i entre les entitats memorialistes de Catalunya.

4.1. La tramitació parlamentària durant la setena legislatura

En la tramitació parlamentària posterior del Projecte de Llei van comparèixer davant la Comissió de Cultura del Parlament un total de vint-i-quatre persones, entitats i institucions, que van exposar les seves consideracions sobre el Projecte esmentat. En la gran majoria dels casos les persones que van comparèixer davant la Comissió van mostrar la seva satisfacció i el seu acord amb el Projecte presentat. Malgrat això, la tramitació parlamentària del Projecte va decaure sense poder ser aprovat a causa de la finalització anticipada de la legislatura.

La necessitat, i l'oportunitat, del Memorial Democràtic va quedar palesa després de l'aprovació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya ara vigent, a finals de l'any 2006. En efecte, l'article 54 del nou Estatut concreta que la Generalitat i els altres poders públics del país han de «vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya com a patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita pels drets i les llibertats democràtiques.

El mandat sobre memòria històrica de l'article 54 de l'Estatut d'autonomia va fer necessari presentar al Parlament de Catalunya un nou projecte de llei de creació del Memorial Democràtic.

Foto: Info Catalunya.

Amb aquesta finalitat, han d'adoptar les iniciatives institucionals necessàries per al reconeixement i la rehabilitació de tots els ciutadans que han patit persecució com a conseqüència de la defensa de la democràcia i l'autogovern de Catalunya». A l'apartat 2 de l'article de l'Estatut esmentat, s'afegeix que la Generalitat ha de vetllar per tal que «la memòria històrica es converteixi en símbol permanent de la tolerància, de la dignitat dels valors democràtics, del rebuig dels totalitarismes i del reconeixement de totes les persones que han patit persecució a causa de llurs opcions personals, ideològiques o de consciència».

Aquest mandat estatutari obligava, doncs, a tornar a presentar al Parlament de Catalunya un projecte de llei de creació del Memorial Democràtic. Per altra banda, el Decret 421/2006, de 28 de novembre de 2006,³ sobre l'estructuració del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, creava la Direcció General de la Memòria Democràtica, que entre les seves funcions tenia la d'«impulsar la creació del Memorial Democràtic com a entitat de dret públic amb personalitat jurídica pròpia».

4.2. La tramitació parlamentària durant la vuitena legislatura

El 14 de març de 2007 es va presentar novament al plenari del Parlament de Catalunya el Projecte de llei de creació del Memorial Democràtic. Al final del debat foren rebutjades les esmenes a la totalitat presentades pel grup parlamentari del Partit Popular de Catalunya i pel grup parlamentari mixt, i així el Projecte de llei continuà la seva tramitació passant a la comissió parlamentària corresponent. Finalment, la llei s'ha aprovat en el Ple del 24 de d'octubre, assolint un important consens polític.

3. (DOGC 4776, de 7.12.2006).

En el decurs dels treballs de la Comissió de Cultura, durant els mesos de maig, juny i juliol d'enguany, el Projecte de Llei va assolir un consens polític important en pactar-se nombroses esmenes entre les tres forces de la majoria parlamentària (PSC, ERC i ICV-EUiA) amb la principal de l'oposició, CiU. Aquestes esmenes consensuades afecten fonamentalment l'exposició de motius i alguns aspectes de la composició dels òrgans de direcció i gestió del Memorial Democràtic.

El nou redactat que ha estat introduït a l'exposició de motius posa un èmfasi especial a sostenir que el sistema democràtic «ha de reconèixer la memòria i la dignitat de totes les víctimes del franquisme i també les de la violència política incontrolada a la rereguarda republicana, especialment les que es van produir els primers mesos de la guerra i amb independència de les seves opcions». Igualment, a l'article 3 del Projecte de Llei, es torna a insistir en la necessitat de retre homenatge a «les víctimes directes i indirectes de la Guerra Civil i de la lluita per la República, la democràcia, les llibertats i els drets individuals i col·lectius, així com també de les víctimes de la rereguarda durant el conflicte bèl·lic i de tothom que va patir persecució a causa de les seves opcions personals, ideològiques, religioses o de consciència».

La Llei del Memorial Democràtic ha assolit un important consens polític i s'ha aprovat el 24 d'octubre de 2007

5. Epíleg

Considerem que aquestes precisions han estat ben encertades, atès que un sistema democràtic no pot fer distincions entre les víctimes de la violència i d'uns procediments judicials i administratius injustos. Un país democràtic no pot diferenciar les víctimes a causa

Representants dels supervivents de Mauthausen van visitar el Parlament de Catalunya el 15 de juny de 2007.

Foto: Parlament de Catalunya.

de la seva ideologia. Per això, l'actitud sectària del règim franquista, que ha recordat i honorat només «les seves víctimes» i s'ha negat així a una política de reconciliació i ha mantingut ben viva la divisió entre els vencedors i els vençuts de la Guerra Civil, no és acceptable que persisteixi en una societat democràtica. És del tot evident que aquesta és una situació injusta que exigeix unes polítiques públiques de reparació. Ara bé, institucions públiques com el Memorial Democràtic no sols han de promoure el reconeixement i la reparació de les víctimes de la dictadura franquista, sinó que, fent ús d'un autèntic esperit de reconciliació, han de vetllar pel respecte i la memòria d'aquells ciutadans que, per raó de la seva condició social, opció ideològica o creences religioses, van ser víctimes de la violència desfermada com a reacció a la rebel·lió militar de juliol de 1936.

Una societat democràtica exigeix polítiques públiques de reparació sense diferenciar les víctimes per la seva ideologia, i el Memorial Democràtic vetllarà pel respecte i la memòria de totes les víctimes

Pensem que ens trobem davant d'una oportunitat històrica irreplicable: la de començar a deixar per superada, almenys des de la perspectiva de les polítiques públiques democràtiques, aquesta herència llarga i anguixosa de la Guerra Civil i de la dictadura franquista. Som en el camí de tancar les ferides deixades pel franquisme i de reparar els oblitats de la transició a la democràcia. És això, realment, el que hauria de pretendre el Memorial Democràtic. I per acabar, deixeu-me afegir dues reflexions que expliquen prou bé la «necessitat cívica i moral» de l'exis-

tència d'una institució pública com el Memorial Democràtic. La primera és de la professora Conxita Mir que, en aquesta mateixa línia d'arguments, ha escrit que «...quizás no esté de más reiterar que los corsés autoimpuestos, en nombre de una transición que apostó por el olvido voluntario del pasado, se resisten a seguir con su función de coraza contra la memoria incómoda. La voluntad de seguir interrogando el pasado sobre cuestiones tan poco amables como fue la violencia franquista, no tanto como ejercicio historiográfico, sino para profundizar en su comprensión, constituye, a nuestro entender, la mejor garantía –“la catarsis necesaria”, si se quiere en palabras de Hilari Raguer– para seguir avanzando en la construcción del futuro»⁴.

Per la seva banda, el professor Reyes Mate sosté amb notable lucidesa la «necessitat moral» d'avançar en aquest tipus de propostes: «Memoria moral es sinónimo de justicia, y el antónimo de olvido e injusticia. La memoria moral no es recordar el pasado, sino reivindicar el sufrimiento oculto como parte de la realidad o, lo que es lo mismo, denunciar toda construcción del presente que ignore la vigencia de una injusticia pasada. (...) Cualquier sistema político, aunque sea el de la democracia, queda cuestionado si acepta como precio para su éxito el olvido de la injusticia cometida.»⁵ Més clar, l'aigua.

4. Mir Curcó, Conxita. «El estudio de la represión franquista: una cuestión sin agotar». *AYER* [Madrid], núm. 43 (2001), p. 35. [Marcial Pons]

5. Mate, Reyes. «El pasado y la justicia». *EL PAÍS* (12.11.2002).

La Llei rep el reconeixement de les associacions catalanes de memòria històrica

Isabel Muntané

Periodista

Al llarg d'aquests anys, han estat moltes les persones anònimes que per mitjà d'entitats i associacions diverses han treballat per aconseguir recuperar la memòria històrica d'una època que semblava abocada a l'oblit. En aquest número especial dedicat a la Llei del Memorial Democràtic hem volgut reconèixer aquesta feina d'una societat civil que durant molts anys ha treballat amb l'objectiu que no es perdés la història d'una etapa del nostre país que, malgrat ser dolorosa, ha estat fonamental per construir i entendre el present. Amb les entitats consultades en aquest número hem volgut plasmar part de la pluralitat del teixit associatiu, gran i divers, que hi ha a Catalunya que treballa per la recuperació i la dignificació de la memòria històrica.

1. Com valoreu l'aprovació de la Llei del Memorial Democràtic, nova institució de la Generalitat que vetllarà per la recuperació de la memòria històrica?
2. Quina considereu que ha de ser la prioritat d'aquesta nova institució dedicada a garantir el dret a conèixer i recuperar la memòria històrica?

Associació Amical de Mauthausen i d'altres camps i de totes les víctimes del nazisme

Aquesta associació, fundada el 1962 i legalitzada el 1978, agrupa els exdeportats, i els seus familiars i amics de tot l'Estat espanyol. L'entitat, que té prop de 800 associats, treballa per mantenir viva la memòria dels republicans antifeixistes deportats, i per això porta a terme diverses activitats amb dos objectius bàsics: recuperar la memòria de la lluita antifeixista i transmetre-la amb una clara vocació pedagògica i divulgativa. I ho fa de manera especial entre els joves amb l'organització de conferències, seminaris, exposicions i altres activitats a centres d'ensenyament secundari i universitari, en centres cívics, ajuntaments...

1. La nostra associació no pot més que expressar una profunda satisfacció pel fet que hagi estat aprovada la Llei del Memorial Democràtic, pionera a Europa. Esperem que l'aprovació d'aquesta Llei representi l'inici d'una nova etapa que determini la refermança dels valors democràtics i consolidi la feina feta fins en aquests moments: un fòrum en què estem segurs que podrem col·laborar activament.
2. Esperem que aquesta nova institució doni suport a les associacions, especialment a les de trajectòria històrica i divulgativa reconeguda, i contribueixi a difondre les activitats dutes a terme per les associacions. També confiem que aquesta institució pugui fer un inventari general dels materials arxivístics i patrimonials de les associacions, per tal de posar-los a l'abast de la consulta pública, al lloc que pertorqui. I no podem oblidar la necessitat que s'impulsin homenatges i s'adeqüin espais de memòria.

TRIANGLE BLAU, associació per a la preservació i la difusió de la memòria històrica

El Triangle Blau treballa per la preservació de la memòria històrica, en especial la relacionada amb la Guerra Civil, l'exili i la deportació, i centra les seves actuacions de forma especial en la defensa i la promoció dels drets civils i polítics. L'objectiu de l'entitat és contribuir a l'estudi, la divulgació i el reconeixement públic de les persones o institucions que en el passat o en l'actualitat s'han caracteritzat pel seu compromís en la defensa dels drets civils i polítics. Per això, du a terme estudis i investigacions que després divulga en centres d'ensenyament, en centres de barri o en centres penitenciaris. També organitza viatges amb els joves per donar a conèixer les rutes de l'exili i els camps on van succeir les batalles.

1. Valorem positivament l'aprovació d'aquesta llei i constatem amb preocupació advertiments maliciosos contra la seva politització i maniqueització. La memòria és com la llengua, un instrument neutre per si mateix, però que pot ser posat al servei de la causa més noble o de l'objectiu més abominable. Es tracta del bon o el mal ús que se'n pugui fer. El pitjor ús no és la politització, és la manipulació. En tant que la memòria és subjectiva, no se la pot desproveir de la ideologia de qui la té. Fer-ho és una manipulació.
2. El dret de saber què va passar no és només un dret individual que té tota víctima –o els seus parents i amics–; també és un dret col·lectiu necessari per evitar que en el futur les violacions es reproduïxin. I les institucions, a més a més, tenen el deure de recordar, per tal d'evitar tergiversacions de la història que porten el nom de revisionisme o negacionisme i que aquí es pretenen cobrir amb el mantell de la concòrdia i la reconciliació, utilitzades obscenament com a instrument de manipulació. El record de les opressions i de les lluites contra les opressions, el de les víctimes, forma part d'un patrimoni que contribueix a formar les identitats i per això s'ha de conservar. La institució té moltes prioritats. Cal treballar per la dignitat d'aquestes persones i lluitar contra el revisionisme i el negacionisme.

Primer homenatge del Govern als deportats als camps de concentració nazis, que va tenir lloc el 21 d'octubre de 2005 al Palau de la Generalitat.

Foto: Jordi Bedmar.

Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica de Catalunya

L'Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica de Catalunya (ARMHC) es va constituir amb la finalitat de treballar per recuperar la veritat sobre el franquisme, les seves conseqüències sobre la societat i coordinar esforços per avançar en la recuperació de la memòria històrica. Entre altres activitats, l'entitat duu a terme diversos treballs relacionats amb les fosses comunes de la Guerra Civil per posar en coneixement de la societat i de les institucions públiques les dades que es coneixen, amb l'objectiu de recomptar i identificar les víctimes del franquisme, descriure les circumstàncies de les represàlies patides per aquestes, el seu vincle familiar amb supervivents i descendents, el nombre actualitzat de víctimes produïdes en aquest període i sol·licitar l'acció de la justícia per perseguir els responsables de crims contra la humanitat.

1. És una iniciativa necessària i important per a la ciutadania i per al nostre país. Estem satisfets que se n'hagi conclòs la tramitació i l'aprovació, perquè suposa un enfortiment dels valors democràtics, els quals s'han de cuidar i protegir de manera continuada, per la bona salut de la nostra democràcia.
2. S'ha de reconèixer i conèixer que l'estat del benestar de què gaudim avui dia els ciutadans, amb totes les seves imperfeccions, és un dret que s'ha aconseguit a conseqüència de la lluita en defensa dels valors democràtics i dels valors humanitaris de les persones que van patir la violència imposada per als insurrectes durant la Guerra Civil espanyola i, després, amb la victòria del franquisme, en la seva repressió. Cal recuperar la nostra història més recent, cal dignificar les persones i els espais de la repressió

brutal del franquisme i cal garantir a les famílies dels desapareguts el dret que tenen a saber, a conèixer, a la reparació moral i a la recuperació de les restes dels seus d'acord amb la resolució de l'ONU de desaparicions forçades, i el dret dels ciutadans a conèixer aquesta part de la història amagada i silenciada. Perquè és de justícia, perquè hi tenim dret i perquè serveixi per garantir que mai més es permetrà que la brutalitat trepitgi els drets humans.

Associació pro Memòria dels Immolats per la Llibertat de Catalunya

Es van constituir l'any 1976, però no van ser legalitzats fins a l'any 1980. El seu objectiu principal és rehabilitar moralment i jurídicament les persones que van ser jutjades pels tribunals militars franquistes, i treballen de manera especial en la recuperació de la memòria dels afusellats al Camp de la Bota entre els anys 1939 i 1952. L'entitat té comptabilitzades 1.730 persones que van ser afusellades al Camp de la Bota, però creuen que aquesta xifra podria arribar a les 3.000 si s'hi sumessin els presoners que van ser morts a la carretera i llançats al Fossar de la Pedrera. L'associació organitza anualment un acte en memòria dels que van ser enterrats al Fossar de la Pedrera.

1. Estem molt satisfets pel reconeixement que aquesta Llei fa a les víctimes del franquisme i la nostra valoració és de nota alta, molt positiva. Estem molt orgullosos del Parlament català, però malauradament no podem dir el mateix del Congrés dels Diputats de Madrid. El Projecte de Llei per a la recuperació de la memòria històrica espanyol és un escarni, perquè, entre altres coses, no rehabilita tots els que van ser jutjats per tribunals il·legals.

El conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Joan Saura, en l'ofrena floral davant la tomba del president Lluís Companys al Fossar de la Pedrera el 15 d'octubre de 2006.

Foto: Eva Guillamet.

2. En general, tots els objectius del Memorial Democràtic són molt importants per aconseguir recuperar la memòria històrica en l'àmbit de Catalunya. Per la nostra associació, el que és més important i necessari és fer un reconeixement institucional de tots els republicans que van perdre la vida en defensa dels drets constitucionals de la República. Una vegada més, Catalunya demostra ser la més sensible per un passat no gaire llunyà.

Memorial Democràtic dels Treballadors de SEAT

L'associació del Memorial Democràtic dels Treballadors de SEAT, que té 200 socis, treballa per recuperar el patrimoni social i humà d'aquells treballadors represaliats pel franquisme per la seva lluita sindical i política, i també per transmetre a les noves generacions i als joves treballadors de SEAT la memòria històrica i els valors de solidaritat i llibertat que van marcar la lluita d'aquesta empresa. Entre altres activitats, l'associació treballa per recopilar la història oral; catalogar i arxivar la documentació clandestina; construir una base de dades amb noms i relats autobiogràfics; fer estudis i recerca sobre el moviment obrer de SEAT, i difondre la història d'aquest moviment obrer als joves treballadors de l'empresa mitjançant publicacions, seminaris i activitats didàctiques.

1. Molt positivament. Pot ser l'eina apropiada per impulsar les polítiques públiques de recuperació de la memòria històrica antifeixista. I, de fet, hauria de ser un instrument de suport a tot el moviment memorialista.
2. Les prioritats d'aquesta nova institució haurien de ser oferir suport a les activitats de les entitats memorialistes, difondre entre els joves els valors democràtics que van sustentar la lluita antifranquista, i promoure el reconeixement dels que van lluitar contra el franquisme.

Fundació Cipriano García – Arxiu històric de CCOO de Catalunya

Aquesta entitat s'encarrega de gestionar el patrimoni documental del sindicat CCOO de Catalunya i treballa amb l'objectiu de contribuir a la recuperació de la història i la memòria del sindicalisme de classe català durant la dictadura franquista i la transició política a la democràcia. Entre altres activitats, la Fundació té una línia d'investigació històrica sobre el treball i el sindicalisme i porta a terme diverses tasques de difusió del seu arxiu mitjançant exposicions i jornades.

1. La Llei aprovada pel Parlament de Catalunya era una llei esperada, especialment desitjada per les persones que van lluitar contra la dictadura franquista, però també fa justícia a tota la societat actual per poder fer front al passat i al futur. La nostra valoració és totalment positiva.

2. Sabem que els conflictes de memòria encara són presents avui i ho seran demà. En realitat, ho han estat sempre. Per això mateix, i d'una vegada per totes, hem de dignificar les víctimes de la Guerra Civil, però també de totes les guerres passades i actuals. I dignificar les víctimes de la dictadura franquista, però també les víctimes de totes les dictadures. Però hem de dignificar de manera especial totes les persones que es van comprometre i entestar a aconseguir el somni de la llibertat i la igualtat, que aleshores eren, per a alguns, utopies. Hi ha, tanmateix, un risc, i és que centrar-nos de manera exclusiva en les víctimes del passat pot conduir a legitimar un present replet de problemes, quan en realitat la idea fonamental que hem de transmetre a partir de la nostra experiència és que el que existeix no existeix de manera natural, impertorbable i imperible. Per aquesta raó, recuperar la memòria no ens ha de fer ignorar els esforços que ens queden per fer també envers les víctimes del present i, desgraciadament, per a les que esperen i ens esperen allà, en el futur. Per aquesta raó, encara té més valor l'aprovació d'una llei com aquesta, davant de la necessitat de transmetre valors democràtics i ciutadans en la societat actual.

Memòria(ries), veritat i justícia: models i debats

M. Dolors Genovès

Periodista i historiadora

Directora de documentals històrics a Televisió de Catalunya

1. INTRODUCCIÓ. 2. SUD-ÀFRICA, MEMÒRIA RESTAURADORA. 2.1. Topografia: el testimoni de víctimes i botxins. 2.2. Debat: la veritat ens farà lliures? 3. ARGENTINA, MEMÒRIA PUNITIVA. 3.1. Topografia: sí a la justícia; no a la reconciliació. 3.2. Terrorisme d'Estat i violència política. 4. ALEMANYA, UN ESTAT I DUES MEMÒRIES. 4.1. Topografia: els arxius secrets i l'arquitectura feta memòria. 4.2. Els totalitarismes del segle XX. 5. ITÀLIA, MEMÒRIA *SOUVENIR*. 5.1. Topografia: l'itinerari nostàlgic. 5.2. La rehabilitació del feixisme. 6. CLOENDA

1. Introducció

L'estiu de 2007 ha estat generós en notícies d'arreu del món sobre com les institucions i les societats de països tant allunyats –des de tots el àmbits– com Argentina, Cambodja, Polònia o Brasil s'enfrontaven amb el seu passat traumàtic.

En tots els casos –dels crims de les dictadures militars, passant pel nazisme i l'estalinisme o el delirant règim maoista de Pol Pot–, les mesures adoptades (penals, d'exclusió professional o condemnes oficials formals) han aixecat un viu debat. Oportunitat, depuració, tardança, impunitat, provocació o instrumentalització són alguns dels adjectius que s'han fet servir per valorar els mètodes, els terminis i l'abast de les mesures adoptades.

Fins i tot, un cas tan paradigmàtic com l'horror perpetrat a Cambodja entre 1975 i 1979 ha necessitat trenta anys per començar a escatir responsabilitats davant d'un tribunal internacional. Els khmers rojos, encapçalats pel ja difunt Pol Pot, van exterminar un milió set-cents mil persones, una quarta part dels seus propis conciutadans. La barbàrie no responia a cap litigi ètnic, religiós o territorial, la pulsó era exclusivament ideològica: crear una societat agrària, austera i primitiva aliena a qualsevol contaminació tecnològica, urbana i burgesa. I mentre Pol Pot degollava el seu propi poble o aquest moria d'inaició i malaltia (alguns l'han denominat "autogenocidi"), la comunitat internacional s'ho mirava sense intervenir. Han fet falta deu anys de preparació per constituir un tribunal

M. Dolors Genovès

És periodista i historiadora. Directora de documentals històrics a Televisió de Catalunya. Professora de Documental de Creació de la Universitat Ramon Llull i del Màster en Innovació i Qualitat Televisives (TVC, UAB, UPF). Membre del consell de redacció de la revista *Trípodos*. Llicenciada en Filosofia i Lletres (Història) i Ciències de la Informació (Periodisme) per la Universitat Autònoma de Barcelona i en Filologia Catalana (Literatura) per la Universitat de Barcelona.

Està especialitzada en el documental d'investigació històrica. Ha estat pionera en el que ara s'anomena "la recuperació de la memòria", si bé, en el seu cas, els objectius sempre han estat els mateixos: defugir el tòpic, denunciar l'error i l'horror i reflexionar sobre la responsabilitat d'aquells que tenien i tenen el poder de decidir. De la seva filmografia destaquen: *In memoriam* (1986), *Operació Nikolai* (1992), *1968* (1993), *L'or de Moscou* (1994), *Sumaríssim 477* (1994), *Quatre dies de novembre* (1995), *Després del diluvi* (1995), *Cambó* (1996), *Cuba, siempre fidelísima* (1998), *Sapientíssims* (2000), *Chomón* (2001), *Joan March, els negocis de la guerra* (2003), *Els viatges de Mona Lisa* (2003), *Abecedari Porcioles* (2004), *Roig i negre* (2006) i *Entre el jou i l'espasa* (sobre el feixisme a Itàlia, Espanya i Catalunya, entre 1922-1942).

Sobre memòria i història ha publicat: *Vindicació dels botxins per a una política del perdó* (2006), *Les barcelones de Porcioles* (2005), *El documental sota sospita* (2005), *Operació Nikolai: l'assassinat d'Andreu Nin* (1999) i *Rússia: els dossiers secrets* (1994).

format per jutges cambodjans i magistrats nomenats per l'ONU amb l'objectiu de processar i castigar els responsables. Però la justícia ha arribat massa tard per als màxims criminals que han mort a la presó o a casa seva. Cal recordar que molts dirigents dels khmers rojos van ser amnistiats, a canvi de lliurar les armes, i molts van ser incorporats a l'exèrcit. Òbviament, les vicissituds d'aquest llarg procés tenen a veure amb la feblesa dels governs que van succeir a la invasió de Vietnam, la repressió i les lluites internes, la corrupció i la precarietat econòmica.

Tot i que Cambodja representa el símbol més extrem de l'horror (si és que podem parlar de graus d'extermini), les dinàmiques internes posteriors, i també externes del sud-est asiàtic, han condicionat la intensitat, el ritme i la manera de gestionar el passat. El context polític local i l'internacional, sense excepció, sempre són presents en totes les societats impel·lides a reflexionar i a qüestionar la seva pròpia memòria. Però hagin passat deu, trenta, seixanta o cent anys el passat torna i, de vegades, amb una intensitat que el pas del temps no ha temperat.

L'ambició de cloure per sempre més el passat amb el silenci o amb una formulació consensuada i vàlida per a tothom és, en el millor dels casos, un objectiu autocomplaent, però

impossible d'assolir. La gestió de la memòria se situa en el present i, per mitjà d'aquest, el passat és reinterpretat permanentment. La memòria i la història són "construccions" que pregunten al passat des del present. I és així perquè la memòria és una manera d'apropar-se críticament a l'avui. Un exemple: el genocidi dels jueus d'Europa no ocupava la centralitat del debat sobre la Segona Guerra Mundial durant la dècada de 1940 (tot i els judicis de Nuremberg); ara, en canvi, té una posició de primer rang en la consciència històrica del món occidental.

La memòria és un espai sempre en conflicte perquè la temptació a la construcció d'un relat còmode acaba per incomodar tothom. Un altre exemple: el Projecte de Llei de reconeixement i ampliació dels drets de les víctimes de la Guerra Civil i la Dictadura, més conegut com la Llei de memòria històrica, que el Govern espanyol va donar a conèixer l'estiu del 2006, insisteix a fer un retrat amable de família amb víctimes autoimmolades, perquè dels responsables no se'n pot conèixer ni la identitat. Molt criticada per ambigua i intervencionista o bé per obrir velles ferides, ha quedat encallada en el tràmit parlamentari.

La memòria no pot ser ni còmoda ni autocomplaent, però tampoc els governs, les institucions i els organismes defensors dels drets humans han de promoure una competició entre memòries. Com s'ha de construir, per tant, un espai que doni cabuda a diferents veus i a diverses memòries? Aquesta és la qüestió a la qual haurà de respondre el Projecte de Llei de memorial democràtic que les institucions públiques catalanes han impulsat per tal de fomentar la recerca, la divulgació i la reflexió sobre la repressió del franquisme i la violència política a la rereguarda republicana.

Com s'ha de construir un espai que englobi diferents veus i diverses memòries? Aquesta és la qüestió a la qual ha de respondre la Llei de Memorial Democràtic que les institucions públiques catalanes han impulsat

Mostrar les experiències que han dut i duen a terme diversos països per assumir el seu passat pot ajudar a fer entendre que, allà on s'han promogut polítiques de gestió de la memòria, aquestes sempre han suscitat debat i controvèrsia. Perquè no hi ha cap fórmula màgica que garanteixi una memòria "justa" i "homologable" ni cap experiència que pugui ser exportada ni parcialment ni en la seva totalitat. El que sí que és gairebé comú a totes és que el procés ha estat llarg i feixuc, ple d'entrebancs, d'errors i d'encerts. El pragmatisme per consolidar les democràcies febles i tutelades nascudes després de règims dictatorials i repressors va significar fer de l'amnistia (i de l'amnèsia) l'eina miraculosa per sargir les ferides del passat. Però la memòria és tossuda i "el passat que no vol passar" torna com un bumerang.

De cada experiència sintetitzaré el procés marc que fonamenta els treballs de memòria, tant en el vessant commemoratiu i reflexiu com en el punitiu. Destacaré els espais de la memòria que commemoren, expliquen, jutgen o identifiquen la barbàrie. Un edifici, un mo-

Les experiències de diversos països per assumir el seu passat poden ajudar a entendre que les polítiques de gestió de la memòria sempre han suscitat debat i controvèrsia

nument, una acció, un procés legal, una fossa, un cementiri, un document, una fitxa policial o una fotografia poden formar part del catàleg topogràfic de l'horror. Hi ha "llocs" commemoratius que recorden a les noves generacions allò que mai més hauria de tornar a passar, però també hi ha els "llocs" que identifiquen la gestió que el present fa del passat. I, per acabar, faré esment de la percepció i el debat que les mesures adoptades han generat en la societat que les acull.

2. Sud-àfrica, memòria restauradora

El 2 febrer de 1990 el president de la República, Frederik De Clerk, es presentava davant el Parlament i anunciava l'impensable: "El temps de la violència ha acabat, ha arribat l'hora de la reconstrucció i la reconciliació". Nou dies després, Nelson Mandela era alliberat després de passar gairebé trenta anys reclòs en centres penitenciaris. L'anunci responia a la convicció que el règim de l'apartheid havia tocat sostre i era el principal obstacle per superar la crisi econòmica i institucional que patia el país.

Amb la legalització dels moviments opositors al règim, va començar un període de negociació intens que es va perllongar durant quatre anys. Els partits i les organitzacions que havien lluitat contra l'apartheid demanaven justícia i càstig, la desaparició de les lleis de segregació, un Estat unitari, una economia mixta i l'alliberament dels presos polítics. En canvi, els representants de la minoria blanca, guardians del poder polític, defensaven un sistema federal, mantenir el dret de veto, una economia liberal i començar de nou amb el projecte "New Start" de De Clerk, que significava institucionalitzar l'amnistia i l'amnèsia.

L'equilibri de forces va fer que s'imposés una transició pactada. De manera molt simplificada, podríem resumir que els blancs sud-africans van renunciar al poder polític a canvi del poder econòmic. Però el pes de la memòria de l'apartheid continuava present i la transició es va fer en un marc de violència que va deixar un balanç de 3.000 morts.

Peça clau del procés cap a la gestió de les polítiques de memòria va ser la clàusula final que s'afegia a la constitució que s'estava redactant: "Amb l'objectiu d'avançar en la reconciliació i la reconstrucció del país, s'atorgarà amnistia a tot acte, omissió o ofensa associada a raons polítiques en el marc dels conflictes del passat". S'apel·lava, per tant, a la constitucionalitat de l'amnistia, sense especificar com i qui l'havia de donar.

L'any 1994, després de les eleccions que va guanyar Nelson Mandela –Premi Nobel de la Pau 1993, conjuntament amb De Clerk– es va encetar un viu debat públic i polític que va culminar amb la creació de la Llei de la promoció de la unitat nacional i la reconciliació (*Promotion of National Unity and Reconciliation Act*) de 1995. La Llei deixava ben clar que només jutjaria els

casos més extrems de l'apartheid i deixaria sense castigar la "normalitat" del funcionament del règim de segregació; com també la violència política d'aquells que van lluitar contra el terrorisme d'Estat. A canvi, els uns i els altres havien de fer exposició pública dels seus actes contra els drets humans. L'equivalència entre terrorisme d'Estat i violència política va indignar amplis sectors de la població. La llei regulava també la creació de la Comissió Veritat i Reconciliació de Sud-àfrica (*South Africa's Truth and Reconciliation Commission*). Aquesta Comissió, presidida pel premi Nobel de la pau Desmond Tutu i dirigida per Charles Villa-Vicencio, era la clau de volta de tot el procés que tot just començava. La CVRS tenia per objectius conciliar polítiques de reconeixement de la culpa i polítiques de perdó. És a dir, fomentar la justícia restauradora, en lloc de la justícia punitiva.

La Comissió estava formada per vint-i-nou persones de grups religiosos, polítics i cívics, i estava dividida en tres comitès: el grup de violació dels drets humans, amb la missió d'establir la naturalesa, la causa i l'abast dels abusos comesos entre 1964 i 1994 (dotada amb amplis poders per investigar i fer comparèixer a judici); el comitè de reparació i indemnitzacions, amb la missió d'identificar les víctimes i estudiar les seves denúncies; i el comitè d'amnistia, encarregat d'examinar les demandes de perdó amb la condició que aquells que van ser responsables de fer o col·laborar en la repressió es presentessin davant la comissió i fessin una confessió completa.

De les 7.100 demandes de perdó presentades, només un 10% va poder acollir-se a aquesta nova modalitat d'amnistia individual i condicionada (fet que demostra que es va fer un treball rigorós). Però, de fet, l'exposició pública de les ofenses, entre 1996 i 1998, ha estat la condemna principal per als responsables de l'apartheid i el millor reconeixement per a les víctimes.¹ La compareixença tenia una funció simbòlica essencial: la presència física dels protagonistes i l'imperatiu d'explicar i assumir el que van fer.

Els oficials de les forces de seguretat es van veure obligats a donar a conèixer la seva actuació brutal a la població de les ciutats on van viure i on van exercir la repressió. Molts familiars d'aquests policies no sabien que darrere del pare de família exemplar s'amagava un torturador. Les confessions públiques van representar pagar un preu molt alt.

Més de 20.000 víctimes de les lleis de l'apartheid també van donar per primera vegada testimoni públic de la seva tragèdia. La possibilitat de comparèixer en un fòrum oficial i públic significava compartir la seva experiència i acabar així amb la seva solitud.

Molts observadors destaquen la transició modèlica del cas sud-africà i la seva fermesa en explorar una nova via: perdona aquells que han reconegut les seves ofenses, alhora que restaura la dignitat d'aquells que, durant dècades, van ser condemnats a la marginació, la pobresa i la manca de llibertat. És a dir, la immensa majoria del poble sud-africà. En el

1. Pons, Sophie. *Apartheid. L'avenue et le pardon*. París: Bayard, 2000. P. 13-18.

balanç negatiu, hi ha el poc que s'ha avançat en la reparació material per a les víctimes i la marginació econòmica que pateix encara ara la població negra, amb un 40% d'atur.

2.1. Topografia: el testimoni de víctimes i botxins

L'Institut per la Justícia i la Reconciliació de Ciutat del Cap està dirigit per Charles Villa-Vicencio, professor d'Estudis de Religió de la Universitat de Ciutat del Cap i que va formar part de l'equip directiu de la Comissió per la Veritat i la Reconciliació. L'Institut fa una tasca prospectiva important sobre com avança en la població l'esperit de reconciliació i la superació del terror del règim de la segregació. Els seus indicadors posen l'èmfasi a millorar les condicions de vida de la població i alerten del perill real d'un esclat de violència, aquest cop entre rics i pobres, sense distinció ètnica. També les seves estadístiques confirmen que la gran majoria de la minoria blanca no tornaria a instaurar el règim de l'apartheid.

Si l'Institut de Ciutat del Cap dedica els seus esforços a tasques d'observació pensant en el futur, Robben Island, la presó-illa situada dotze quilòmetres davant la costa de Ciutat del Cap, és un espai dedicat a donar testimoni dels horrors. Nelson Mandela (presoner 466/64) hi va estar reclòs entre 1964 i 1982, any en què va ser transferit a un altre centre penitenciari també a Ciutat del Cap, la Pollsmoor Prison. Des de 1997, Robben Island és un museu que explica la història de Sud-àfrica mitjançant els usos que l'illa ha tingut des de mitjans del segle XIX: espai de confinament de leprosos, baluard defensiu, presó per a delinqüents i centre de reclusió a perpetuïtat dels opositors del règim de l'apartheid. Té, per tant, una funció educativa que moltes escoles inclouen en el seu calendari d'activitats.

Un altre lloc de la memòria que he triat en aquest itinerari per Sud-àfrica no és un espai concret, sinó la gravació de les compareixences públiques de les víctimes i els seus repressors davant la Comissió per la Veritat i la Reconciliació. És així com les víctimes, més enllà d'una reconciliació eventual o un perdó improbable, han vist reintegrar la seva expe-

La presó-illa de Robben Island, situada dotze quilòmetres davant la costa de Ciutat del Cap, on Nelson Mandela va estar reclòs entre 1964 i 1982.

Foto: Joan Manuel Espuelas.

riència en un univers polític i moral comú. Hem de tenir present que el factor religió és fonamental en la societat sud-africana i en tot el procés de recuperació de la memòria.

I, finalment, com a última parada, s'ha d'incloure un fragment del discurs que Nelson Mandela –la figura més respectada i estimada arreu del món– va pronunciar el dia 11 de febrer de 1990, des del balcó de l'ajuntament de Ciutat del Cap, hores després de sortir de la presó. Davant d'una multitud de 50.000 persones, Mandela va saludar amb bon humor els seus veïns de Ciutat del Cap durant gairebé trenta anys i, tot seguit, va tenir unes paraules de reconeixement cap a Frederik De Klerk pel pas que acabava de fer per “normalitzar la situació”. Després d'assegurar que “la marxa per la llibertat era ja irreversible”, Mandela va acabar el seu discurs amb les mateixes paraules amb què va cloure el seu al·legat davant el Tribunal Suprem de 1964, que el va condemnar a presó perpètua:

“He lluitat contra la dominació blanca i he lluitat contra la dominació negra. He cercat l'ideal d'una societat democràtica i lliure, on tothom visqui en harmonia i en igualtat d'oportunitats. És un ideal que espero poder veure algun dia. Però si fos necessari, és un ideal pel qual també estic preparat per morir”.

2.2. Debat: la veritat ens farà lliures?

La teràpia col·lectiva de la memòria a Sud-àfrica ha tingut òbviament els seus detractors. Si bé la comunitat internacional ha lloat el procés de transició i la via de la reconciliació per mitjà del testimoni de la veritat, internament va indignar l'equiparació que es feia entre els crims de l'apartheid i els crims contra l'apartheid. Van manifestar especial rebuig els sectors que van defensar fins al final la lluita armada i guerrillera per fer caure el règim, lluita a la qual també en els seus orígens va donar suport Nelson Mandela.

Ara bé, la crítica més contundent l'ha fet el nigerià Wole Soyinka, Premi Nobel de Literatura de 1986, que va estar vint mesos a les presons del seu país per defensar els drets humans. Soyinka expressava al Fòrum Internacional “Memòria i Història” convocat per la Unesco, el març de 1998, els seus dubtes respecte de la fórmula aplicada a Sud-àfrica:

“... persiste la impresión de que la fórmula empleada para restablecer la armonía social, consistente en establecer como base de la reconciliación el mero esclarecimiento de la verdad, socava en cierta medida uno de los pilares sobre los cuales debe fundarse toda sociedad durable, esto es, la responsabilidad y, en último término, la justicia. Una realidad que a menudo se ignora con gran ligereza, es que, en el caso de Sudáfrica, la culpabilidad no se limita a la política estatal del apartheid.”²

2. Soyinka, Wole. “Terapia colectiva de la memoria en Sudáfrica”. A: Diversos autors. *Por qué recordar*. Buenos Aires: Academia Universal de las Culturas. Granica, 2006. P. 167-168.

Museu de l'Apartheid de Sud Àfrica.

Foto: Peter de Ras.

I afegia:

*“Una de las confesiones más valientes que se haya escuchado al término de una lucha revolucionaria es la del presidente Nelson Mandela, quien no dudó en confrontar al Congreso Nacional Africano (CNA) con el balance de sus atrocidades y violaciones de los derechos humanos. Así, por ejemplo, en los centros de detención y campos de prisioneros que dicho movimiento de liberación mantenía en el territorio de países amigos, tales como Zambia, la tortura y las ejecuciones arbitrarias eran una práctica corriente. También está el caso aún no esclarecido del muchacho muerto a causa de los golpes propinados por miembros del club de fútbol de Winnie Mandela (en realidad, sus guardaespaldas) y el del joven voluntario norteamericano –de raza blanca– completamente comprometido con la lucha contra el apartheid, que fue apuñalado por cuatro brutos en las calles de Soweto.”*³

Pel que fa als carcellers de l'apartheid, Soyinka considera que la seva desfilada sense risc i el seu relat de segrestos, tortures, assassinats i mutilacions amb un final d'absolució sense penitència pot ser interpretat de dues maneres: un exemple d'exaltació de la noblesa dels sentiments humans o bé una glorificació de la impunitat.

El observadors coincideixen a assenyalar que pràcticament no hi ha cap indicador de penediment ni transformació visible en els curs d'aquestes confessions públiques. El problema

3. *Op. cit.* P. 168.

que planteja el model sud-africà –segons Soyinka– és que exclou *a priori* la noció de culpabilitat i, per tant, de responsabilitat. L'escriptor conclou interpel·lant la societat amb una pregunta: la veritat us farà lliures?

3. Argentina, memòria punitiva

El 24 de març de 1976 un cop militar acabava amb el govern de María Estela Martínez de Perón i instal·lava una junta encapçalada pel tinent general Jorge Rafael Videla. Poc després començava la “guerra bruta”: entre 1976 i 1983, hi va haver 10.000 morts i desapareguts –segons les dades oficials–, si bé les organitzacions de drets humans xifren en unes 30.000 les víctimes del terrorisme d'Estat. Aquest terrorisme d'Estat va ser l'eina comuna que totes les dictadures d'Amèrica del Sud (Xile, Argentina, sectors de Brasil, Paraguai, etc.) van exercir de manera coordinada segons l'esquema dibuixat per Washington sota la direcció de l'Agència Central d'Intel·ligència dels Estats Units (la CIA).

Quan la democràcia es va restaurar amb el govern de Raúl Alfonsín (1983-1989), es van obrir unes trenta causes contra els líders principals de la dictadura militar: presó perpètua per a Videla i l'almirall Emilio Massera i divuit anys per al general Roberto Viola. Però sota la pressió dels militars i dels sectors socials que els havien donat suport, el Parlament argentí va aprovar les “Lleis del perdó”: Punto final (1986) i Obediència debida (1987), que consagraven la teoria que els oficials de rang inferior i els suboficials havien actuat forçats pels comandaments superiors.

Posteriorment, entre 1989 i 1990, el president Carlos Menem va consumir la impunitat amb els decrets d'indult als militars condemnats i els que esperaven ser jutjats; els guerrillers que havien actuat durant els períodes democràtics i dictatorials de la dècada de 1960 i 1970, i els militars que s'havien revoltat, la Setmana Santa de 1987, contra Alfonsín, per impedir l'acció de la justícia. Resultat: unes tres-centes persones entre militars i guerrillers van abandonar la presó.

Si durant vint anys els governs argentins van anar afeblint l'impuls inicial del primer govern constitucional, les organitzacions dels drets humans han mantingut i han reforçat el combat per la veritat i la justícia que les més pioneres van començar en plena dictadura militar.

L'any que donarà un gir inesperat a la situació serà el 2003 sota el guiatge del nou president electe de la República, Néstor Kirchner. Kirchner impulsarà la nul·litat de les Lleis d'impunitat, a més de reclamar “judici i càstig” per als militars i els policies de la dictadura. La nova política es concretarà en un calendari que aboca la gestió de la memòria cap a la via punitiva: l'agost de 2003, el congrés argentí declara la nul·litat de les Lleis d'impunitat; el juny de 2004, el Tribunal Suprem falla a favor de la seva inconstitucionalitat; i el juliol de 2007, també el Suprem anul·la els decrets d'indult dels anys 1989 i 1990, dictats durant la presidència de Carlos Menem.

3.1. Topografia: sí a la justícia; no a la reconciliació

La gestió de la memòria argentina es fonamenta, per tant, en la sanció jurídica del terrorisme d'Estat. Les organitzacions de drets humans que s'integren en l'Instituto Espacio para la Memoria parteixen d'un objectiu comú: no a la impunitat. Arran de la promulgació de les lleis que permeten reobrir els judicis als criminals de lesa humanitat, la justícia argentina ha jutjat i condemnat Julio Simón, àlies "el turco Julián", canceller i repressor al centre clandestí "El Olimpo", a vint-i-cinc anys de reclusió; i a Miguel Etchecolatz, comissari general de la policia de la província de Buenos Aires i mà dreta del general Ramón Camps, a vint-i-tres anys de privació de llibertat.

El 5 de juliol de 2007, començava a La Plata el judici oral i públic contra l'excapellà de la policia de Buenos Aires Christian Federico von Wernich, acusat també de delictes contra la humanitat. El judici va començar amb un clima d'inquietud sobre la seguretat dels testimonis després de la desaparició de Jorge Julio López, de setanta-set anys, testimoni clau en el procés contra Etchecolatz. Després de la lectura del veredictes contra l'excomissari de policia, Jorge Julio López va desaparèixer. Era el 17 de setembre de 2006 i, fins ara, la recerca no ha donat cap resultat.

La clau de volta del treball de memòria a l'Argentina es basteix i s'impulsa per la via judicial. De la tríada "memòria, veritat i justícia", és l'exigència de no deixar impunes els crims comesos pel terrorisme d'Estat el que dóna sentit i coherència a tot el procés memorialístic.

Les *Madres y Abuelas de Plaza de Mayo* (1977) és una de les organitzacions de drets humans de l'Argentina que integren l'Instituto Espacio para la Memoria, creat l'any 2002.

Foto: Cristina Requena.

Però, a més de la reobertura dels judicis, el govern de la ciutat autònoma de Buenos Aires crea l'any 2002 l'Instituto Espacio para la Memoria amb l'objectiu de conèixer el passat del terrorisme d'Estat, compilar, sistematitzar i conservar el material documental i testimonial, i recuperar els llocs de la ciutat que van funcionar com a centres clandestins de detenció.

L'Institut aplega les dotze organitzacions més importants dels drets humans a l'Argentina: des de les pioneres *Madres y Abuelas de Plaza de Mayo* (1977) fins a HIJOS (1995), associació que integra filles i fills de presos polítics assassinats, desapareguts o exiliats. El centre també aixopluga la comissió Pro-Monument a les víctimes del terrorisme d'Estat. L'Instituto Espacio para la Memoria, que es defineix com un espai de construcció col·lectiva, està dirigit per Ana María Careaga.

Ana María Careaga va ser segrestada quan tenia setze anys i estava embarassada. Reclusa durant quatre mesos al centre de detenció i repressió "Club Atlético", va ser encaputxada, penjada de peus i mans, cremada amb cigarretes i li van aplicar electricitat a tot el cos. Després del seu alliberament, la seva mare, que va continuar la lluita integrada a Madres Plaza de Mayo, va ser segrestada i assassinada.

A més, també s'ha creat l'Arxiu Nacional de la Memòria (2003) i el 24 de març de 2004 els militars van cedir a la ciutat de Buenos Aires l'edifici de l'Escuela de Mecánica de la Armada (ESMA), un dels símbols més emblemàtics del terrorisme d'Estat a l'Argentina, on s'instal·larà el Museu de la Memòria.

A l'Argentina van funcionar més de 520 centres clandestins, 45 dels quals eren a la ciutat de Buenos Aires. La majoria d'aquests centres eren comissaries de policia, dipòsits i magatzems de les forces armades o edificis de l'exèrcit. La vinculació d'aquests llocs a les forces de seguretat demostra la participació de l'Estat en el finançament i la dotació d'equips humans i d'infraestructures amb l'objectiu d'eliminar l'adversari i qualsevol intent de dissidència. Cal destacar que aquests centres s'ubicaven al bell mig de la ciutat, envoltats d'edificis de veïns, i participant del dia a dia ciutadà.

A l'ESMA, van ingressar entre 4.000 i 5.000 persones. L'ala que ocupava el casino d'oficials va ser el lloc més important de concentració i tortura dels detinguts-desapareguts, alhora que seguia funcionant com a dormitori per als oficials i espai d'oficines. L'escala que comunicava les diferents plantes era utilitzada indistintament pels oficials i pels carcellers quan traslladaven els segrestats, sempre encaputxats.

Però són les organitzacions de drets humans les que al llarg d'aquests trenta anys han impulsat i vindicat la recuperació de la memòria i no deixar sense càstig els responsables i els còmplices de la dictadura militar i el règim de terror. Aquí només apuntaré dues d'aquestes organitzacions: la pionera Abuelas Plaza de Mayo i HIJOS, que aplega els descendents dels desapareguts i els assassinats.

Abuelas de la Plaza de Mayo va sorgir a finals de 1977 amb l'ambició de cercar els nens i les nenes nascuts en captiveri o segrestats juntament amb els seus pares. Amb la fi de la dictadura militar, les Abuelas van perseguir la manera d'identificar i restituir a les seves famílies legítimes els infants segrestats i adoptats per persones properes al règim. Per aconseguir una identificació sense error, les àvies van recórrer tot el món darrere un mètode específic que determinés la filiació d'un infant en absència dels seus pares. El Blood Center de Nova York i l'Associació Americana per la Innovació de la Ciència, de Washington, els van facilitar un mètode infalible per mitjà d'anàlisis específiques de la sang. I va ser a partir de 1992 quan les investigacions de l'ADN van permetre establir els vincles biològics amb parents molt més llunyans. Els nous mètodes basats en l'ADN han fet possible identificar 84 nens desapareguts d'un total de 500 que van ser considerats "botí de guerra", exhumar fosses comunes i crear per llei un banc de dades genètiques, on figuren els mapes genètics de totes les famílies que tenen infants desapareguts.

HIJOS (Hijos por la Identidad y la Justicia contra el Olvido y el Silencio) és una agrupació que va néixer el 1995 i que vindica la memòria i el passat polític dels seus pares desapareguts. El seu lema és "No olvidamos, no perdonamos y no nos reconciliamos". Entre les accions que porten a terme, hi ha els *escraches*. *Escrachar* és posar en evidència i fer aparèixer públicament la identitat i el rostre d'una persona que no vol ser reconeguda. Les accions d'escarni poden ser manifestacions, pintades, escridassades davant els domicilis, els llocs de treball, etc., dels responsables i còmplices de la dictadura militar (militars, jutges, fiscals, policies, empresaris, funcionaris, capellans, metges, infermeres, carcellers, etc.). L'objectiu és avergonyir i marcar davant la societat el retrat i el nom i el cognom d'aquells que van dirigir la barbàrie, la van executar i hi van col·laborar. L'últim *escrache*, el 28 d'abril de 2007, va recaure en la figura d'Alfredo Bisordi, president de la Cambra de Cassació Penal i exmembre de l'aparell judicial de la dictadura.

El 24 de març de 2004, vint-i-vuit anys després del cop militar, el president Néstor Kirchner va demanar perdó en nom de l'Estat: "Como presidente de Argentina, vengo a pedir perdón en nombre del Estado Nacional por la vergüenza de haber callado durante veinte años de democracia tantas atrocidades." Amb solemnitat i sobrietat, Kirchner posava fi a dècades d'impunitat.

3.2. Terrorisme d'Estat i violència política

Tos els organismes que s'integren en l'Instituto Espacio para la Memoria rebutgen la teoria anomenada de "Los dos demonios". Segons aquest fals argument, la societat argentina es va veure sotmesa, entre 1977 i 1983, a dues violències simètriques i homologables: l'estatal i la guerrillera. La funcionalitat d'aquesta teoria no pretén altra cosa que emboirar la història i gratificar les bones consciències d'aquells que no se senten responsables ni concernits pel passat. Tenim, per un costat, una societat "innocent" que no se sent involucrada ni partícip del seu passat i, per l'altre, la pretensió d'igualar la violència revolucionària al terrorisme d'Estat.

La lògica de l'extermini no és igual que la de la violència política de les organitzacions revolucionàries ni s'hi pot homologar. Els militars argentins van crear un pla deliberat d'extermini i els aparells de l'Estat van ser l'instrument terrorista que el va executar. Ara bé, la no-equivalència de les dues violències també ha de permetre reflexionar i analitzar críticament la responsabilitat específica de la lluita armada revolucionària i la seva contribució a la crisi institucional i a la trencadissa del govern d'Isabel Perón.

Els historiadors Pilar Calveiro, Ricardo Forster i Hilda Sábato,⁴ entre altres, encapçalen un moviment a favor d'obrir el debat i fomentar la interrogació sobre la cultura revolucionària de les dècades de 1960 i 1970. El marc de reflexió –segons aquests autors– ha de defugir tant la condemna anacrònica d'aquella cultura com també la seva reivindicació nostàlgica. L'objectiu, més enllà de la memòria punitiva, és consensuar una construcció de la memòria que tingui per objectiu compartir els valors de la cultura democràtica, que són els que faran possible l'estabilitat i la confiança en el present i el futur argentí.

La brutalitat de la dictadura militar ha fet impossible, fins ara, interrogar-se críticament sobre el que va passar abans del 24 de març de 1976. La reflexió crítica s'ha vist substituïda –segons Ricardo Forster– per una visió beatífica d'una època interpretada des del “paradigma d'una meravellosa utopia”. La manca d'interrogació s'ha fet per evitar i allunyar qualsevol sospita que pogués justificar la barbàrie colpista, explicar-la o donar-li arguments. Però el problema és que sense repensar el passat en la seva globalitat, i des d'una concepció basada en els valors democràtics, el que es fa és donar ales als instigadors de la teoria dels “Dos Demonios” i eximir, per tant, els sectors de la societat argentina que per acció i omissió van donar suport a la dictadura militar.

De fet, aquests historiadors no fan altra cosa que mirar cap al futur argentí i vindicar la salvaguarda del sistema democràtic de llibertats. I per poder preservar l'estat de dret, la memòria i la història, si bé no ens ensenyen a actuar, sí que ens ensenyen a pensar.

4. Alemanya, un estat i dues memòries

El procés d'unificació d'Alemanya a partir de 1989 ha fet visible la manca de confluència de memòries sobre el passat nazi a banda i banda del mur. La República Federal Alemanya, nascuda després de l'hecatombe de la Segona Guerra Mundial, es va considerar successora del III Reich amb tot el que això significava. Aquesta és una de les raons que explica tant que el canceller Willy Brandt demanés perdó, el 1970, davant el monument-

4. Vegeu Foster, Ricardo. “De batallas y olvidos: el retorno de los setenta”; i Calveiro, Pilar. “Memoria, política y violencia”. A: Diversos autors. *Políticas de la Memoria. Tensiones en la palabra y la imagen*. Buenos Aires: Editorial Gorla, 2007. Sábato, Hilda “Memoria, verdad y justicia. Un debate abierto.” A: *Un espacio para la memoria*. Buenos Aires: Instituto Espacio para la Memoria, 2006. Memòria anual. P. 78-79.

memorial del gueto jueu de Varsòvia com que també ho fes el president Johannes Rau, a la seu del Parlament d'Israel, l'any 2000.

En canvi, la negació de l'Alemanya de Hitler va ser l'acte fundador de la República Democràtica Alemanya que emergia sota el domini de la Unió Soviètica. El comunisme situava els ciutadans de l'Alemanya Oriental sota el paraigua de la coalició que va vèncer el feixisme. Per tant, els ciutadans de l'RDA, durant quaranta anys, no es van sentir concernits ni interrogats sobre un passat que sí que tenien en comú, malgrat els esforços per negar-ho, amb el seus germans de la República Federal.

Mentre que Alemanya Occidental va reconèixer i acceptar el seu passat vinculat a la barbàrie del Partit Nazi –fet que tampoc li ha estalviat el debat intern–, l'RDA es va construir sobre el mite que tots els nazis eren alemanys occidentals.

Però la desfeta de la URSS i la ruptura de la cosmovisió dels països satèl·lits ha situat tot Europa central i oriental davant la tessitura de preguntar-se també sobre el passat del totalitarisme comunista: dues comissions del Bundestag, entre 1992 i 1998, van investigar la història del Partit Socialista Unificat Alemany (SED), el 1992 una llei federal regulava l'accés dels arxius de la policia de l'RDA i el 1993 el govern federal va confiar els arxius de la Stasi al teòleg i dissident Joaquim Gauck. Dos anys després, el Tribunal Suprem d'Alemanya decretava l'amnistia per als agents que van treballar per a la policia.

4.1. Topografia: els arxius secrets i l'arquitectura feta memòria

Joachim Gauck va ser l'impulsor d'obrir els arxius de la policia secreta de l'antiga RDA. Des de 1989, aquest pastor evangelista es va convertir en la cara visible de la reconstrucció i la difusió dels arxius secrets. Poc abans de la caiguda del règim, col·laboradors del ministre de Seguretat de l'RDA, Erich Mielke, van destruir milers de documents que van anar a parar a la trituradora. Gauck i el seu equip format per 3.355 persones els van intentar reconstruir. El 1993 s'obrien les "oficines Gauck", nom popular que van rebre els centres on es podien consultar el arxius de la policia política de l'ex-RDA.

Des d'aleshores, milions de persones han pogut veure la seva fitxa personal i identificar els agents que van informar sobre la seva vida professional i privada. Es calcula que la xarxa d'informació oficial tenia 90.000 funcionaris, si bé 175.000 més col·laboraven en la caça dels dissidents. Si tenim en compte que la població era d'uns 16,5 milions d'habitants, un de cada cinquanta alemanys de l'Est va col·laborar en les tasques de delació. Segons Gauck, la consulta massiva dels arxius no ha despertat cap ànim de venjança:

"No, no hubo casos de justicia por mano propia ni nada que se le parezca. Contra quienes decían que no había que abrir esos archivos o los que sostenían que había que quemarlos, la mejor prueba de que era necesario conocer la verdad está en que los logros obtenidos con la apertura de la información fueron muy buenos. Se generó una recuperación

de la memoria social y eso es muy importante. Este mismo debate se está dando actualmente en otros países del Este de Europa. En Alemania, la apertura de los archivos llevó tranquilidad a la población, fue como una sensación de alivio porque la recuperación de la memoria actúa como una despedida orgánica del peso del pasado.”⁵

En l'actualitat, per poder accedir a aquesta informació hi ha llista d'espera. Els terminis poden anar de les sis setmanes als sis mesos. Gauck va ser el director de la Comissió d'Obertura dels Arxius de la Stasi fins al 1999 i, actualment, és el responsable de l'associació “Gegen Vergessen - Für Demokratie” que vetlla per combatre l'oblit i a favor dels valors democràtics.

Si l'accés als arxius ha estat la peça central sobre la qual s'ha bastit el treball de memòria de l'ex-RDA, a l'oest, l'arquitectura commemorativa s'encarrega de recordar l'extermini de sis milions de jueus europeus.

El Parlament federal alemany va decidir el 1999, després d'un llarg debat, dedicar un monument a les víctimes de l'Holocaust. Era el reconeixement de la responsabilitat històrica de l'Estat alemany pels crims del nacionalsocialisme. El problema dels memorials dedicats a les víctimes jueves (Washington, Israel, etc.) és que estan orientats a contrarestar, per la via de l'acumulació gegantina de testimonis i proves, els negacionistes de l'extermini. Això fa que siguin memorials acumulatius més que reflexius.

El Museu Jueu de Berlín (2001-2005) respon a aquesta concepció gegantina i acumulativa. Està ubicat en un edifici de nova planta que representa una estrella de David trencada.

Mare amb fill mort, a la *Neue Wache* de Berlín. Monument a les víctimes de les guerres i les tiranies.

Foto: Antonio Revilla.

5. Entrevista a Joachim Gauck publicada a *La Nación*, diumenge 4 de desembre de 2005.

da. L'exposició permanent està dedicada a la història mil·lenària dels jueus alemanys. El 15 de maig de 2005, a tocar del museu, es va inaugurar el *Camp d'esteles*: 2.711 pedres de ciment, en memòria dels jueus assassinats a Europa, perforen una superfície de 19.073 metres quadrats. Durant la seva construcció, obra de l'arquitecte nord-americà Peter Eisenman, l'alcalde de Berlín s'hi va oposar perquè necessitava sòl per poder fer front a la capitalitat de Berlín i els historiadors d'origen jueu no volien que la memòria quedés fossilitzada en un monument, és a dir, reduir la *shoa* a un jardí de pedres.

Una altra iniciativa és el Prinz Albrecht Memorial dels crims del III Reich. Un projecte que va començar a gestar-se el 1987 i que ha patit diverses crisis i aturades. La idea inicial responia a la voluntat d'aixecar un museu-memorial ubicat a la zona que concentrava la plana major de les organitzacions nazis (Gestapo, SS, SD). Quan les màquines van començar a excavar per construir els fonaments, es van topiar amb els búnquers i els refugis soterrats per donar aixopluc a la plana major del III Reich durant els últims mesos de guerra. L'abril de 2005 es va tornar a fer una convocatòria-concurs per acabar les obres començades. Mentrestant, es va dissenyar una exposició itinerant, "Topografia del terror" que, per primera vegada, mostrava amb noms i cognoms els responsables de l'horror. El tractament que s'ha de donar als líders nazis és el que crea més polèmica en la societat alemanya.

4.2. Els totalitarismes del segle XX

Els països de l'Europa central i oriental han seguit ritmes i vies diferents per enfrontar-se amb el seu passat. Uns van optar, des del començament, per una ruptura radical amb el passat totalitari i han jutjat i depurat el personal del règim comunista per evitar entrebancs en el procés de transició democràtica. Albània va seguir aquesta línia d'exclusió i s'ha trobat sense personal preparat per poder fer emergir el país del maresme polític i econòmic en què es troba.

Altres van preferir no remoure el passat i deixar en via morta la reflexió sobre el règim comunista. Aquest va ser el model inicial que va adoptar Polònia. La transició es va fer en un període molt curt, entre 1989 i 1991, i la taula de negociacions entre Lech Walesa, líder del sindicat Solidaritat, i els generals Jaruzelski i Kiszczak va donar pas a les eleccions semidemocràtiques del juny de 1989. El paper de l'Església catòlica fa ser fonamental, en aquest procés, com a font de moderació. Ara bé, si la transició va ser pacífica i accelerada, la transformació de les estructures de la societat i l'economia no ha acabat de culminar.

Amb el govern dels germans Kaczynski la revisió del passat ha esclatat amb tota la seva intensitat. La llei Lustrazia ("Depuració") de 2007 persegueix un objectiu: tots els ciutadans que ocupin llocs en l'administració –funcionaris, càrrecs públics, mestres, professors, acadèmics, professionals i periodistes– hauran de fer una declaració escrita i especificar si van col·laborar d'alguna manera amb el règim comunista. El Tribunal Constitucional de Polònia ha retallat bona part de l'articulat que pot afectar uns 700.000 ciutadans. Segons la llei, si la declaració és afirmativa, no hi haurà represàlies; ara bé, si no es fa

o bé es comprova falsedat en les dades, els afectats seran apartats durant deu anys de l'activitat pública. Les organitzacions de drets humans han recordat que els sistemes democràtics no poden obligar la gent a inculpar-se. Aquesta és la gran diferència respecte de Sud-àfrica. Però el cas de Polònia també és representatiu de molts països del nord i l'est d'Europa que han patit la doble ocupació del nazisme i el comunisme: mentre es dilueix la invasió del III Reich, s'emfatitza la soviètica.

Hi ha, però, una tercera via que han explorat països com la República Txeca i l'Alemanya Oriental. L'obertura dels arxius ha fet possible expulsar els antics dirigents del partit comunista i els agents i els col·laboradors de la policia política dels llocs de responsabilitat en les altes funcions públiques i de representació política. No hi ha hagut persecució ni judicis penals, sinó la prohibició de desenvolupar activitats professionals durant cinc anys als màxims dirigents i funcionaris del règim anterior. També, en aquest cas, hi ha veus que han titllat aquesta actuació de "caça de bruixes" o "nou *maccarthysme*". De la mateixa manera, els ciutadans de l'antiga Alemanya Oriental tenen la percepció que l'ex-RFA ha abusat de la informació recollida per mitjà dels expedients policials. Sovint la recriminació que es fa és que els arxius policials han servit per separar persones de l'aparell de l'Estat i de les universitats amb la fi de facilitar el control polític i afavorir la carrera dels joves provinents de l'Alemanya Occidental. I recorden que, després de la Segona Guerra Mundial, antics membres del Partit Nazi es van incorporar a l'administració federal.

A tot Europa central i oriental la manera d'encarar el passat és problemàtica. Una part del problema recau en la manca d'un debat desacomplexat i aprofundit sobre la realitat del sistema comunista. Aquells que l'han abordat –especialment a França– han estat titllats de "sospitosos". A Alemanya el totalitarisme feixista ha tapat la reflexió sobre l'altre totalitarisme del segle XX. En aquest sentit, és bo constatar que tots dos tenien com a enemic principal el règim de llibertats del sistema democràtic.

5. Itàlia, memòria *souvenir*

"A Itàlia, no hi hagut un autèntic debat sobre el feixisme italià i la figura de Mussolini": aquesta és l'opinió majoritària dels historiadors consultats. Aquest oblit interessat s'ha construït sobre dues idees instal·lades en l'imaginari col·lectiu: la figura del "dictador bo" i la llegenda antifeixista d'"una Itàlia sense feixistes". Emilio Gentile, historiador de la Universitat de Roma La Sapienza, m'ho comentava amb aquestes paraules:

*"El problema no és el de sentir-se culpables per la responsabilitat de ser Itàlia la pàtria del moviment feixista i, per tant, el primer experiment totalitari a Europa. No: el problema és haver renunciat a entendre què va succeir realment, emmascarant-ho amb una dictadura benivolent i de color de rosa que enviava els seus opositors de vacances."*⁶

6. Entrevista a Emilio Gentile per al documental *Entre el jou i l'Espasa*, TVC, 2007.

*decenios como un rescate nacional, fue sumariamente rechazado como una posición ideológica “antinacional”».*⁷

La gran paradoxa és que la fi de l'oblit de l'antisemitisme de l'Estat italià i de l'extermini dels jueus ha coincidit amb la rehabilitació dels seus perseguïdors.

6. Cloenda

Revisitar el passat és sempre un procés traumàtic ple d'entrebancs com acabem de veure. Ara bé, l'experiència de Camboïa, Sud-àfrica, Argentina, Alemanya, Polònia, Europa de l'Est i Itàlia conviden a un debat del qual podem extreure algunes conclusions:

- La major part dels treballs de memòria es fonamenten en una marca forta: la via penal, a l'Argentina; el testimoni públic de víctimes i repressors, a Sud-àfrica; l'accés als arxius policials, a l'Alemanya oriental; l'arquitectura commemorativa a l'Alemanya occidental; la depuració, a Polònia; i la ruta turística, a Itàlia.
- Aquestes idees fortes són l'exponent més clar dels encerts o “perversions” de les polítiques que s'apliquen, però tenen la virtut de visualitzar les mancances dels processos memorialístics que pivoten.
- La temptació d'equiparar el terrorisme d'Estat amb la violència revolucionària, a part de la falsedat conceptual, evita, per la via de l'exclusió, qualsevol responsabilitat de la societat: tothom va ser víctima, per tant, no hi ha culpables.
- Tampoc no es pot obviar –si es vol fer un treball pensat a fomentar un consens sobre els valors democràtics– la responsabilitat dels processos revolucionaris en la crisi de les institucions. De la mateixa manera que cal denunciar els crims que es van fer en nom d'una utopia.
- Pensar el passat en la seva globalitat –l'abans, el durant i el després– per entendre els mecanismes polítics, econòmics i socials que van fer possible la barbàrie.
- I condemnar sense pal·liatius tots els totalitarismes del segle XX com a màxims responsables dels crims contra la humanitat.

El Govern de la Generalitat ha liderat la creació del Memorial Democràtic amb l'objectiu de fomentar la recerca, la divulgació i la reflexió sobre la repressió entre 1939 i 1975

7. Traverso, Enzo. “Trauma, remoción, anamnesis: la memoria del Holocausto (Apuntes)”. A: Diversos autors. *Políticas de las memorias*. P. 255.

Els memorials democràtics han de ser llocs de memòria, de veritat, de justícia i receptius amb totes les veus que, tot i les diferències, tenen un objectiu comú: aprofundir en els valors del present i del futur

A Catalunya, ha estat el Govern de la Generalitat, impulsat per les associacions de víctimes del franquisme, qui ha liderat la creació del Memorial Democràtic amb l'objectiu de fomentar la recerca, la divulgació i la reflexió sobre la repressió entre 1939 i 1975. És també un objectiu d'aquesta futura institució vindicar la memòria de totes les persones que van lluitar a favor de les llibertats democràtiques. També en aquest cas el debat -anterior a l'aprovació de la Llei, prevista per a finals del mes d'octubre d'enguany- s'ha centrat en una qüestió de fons: què cal fer amb les víctimes de la violència política a la reraguarda catalana. Aquest és un tema transversal que creua continents i sensibilitats. Tampoc aquí es pot homologar el terror planificat per la cúpula militar colpista i els assassinats que els partits i els moviments revolucionaris van desencadenar durant els tres anys de guerra. El diplomàtic i historiador Àngel Viñas ens ho resumia amb contundència:

*«En el lado de los rebeldes, o de los franquistas, como terminaron denominándose, no cabe hablar de violencia, en mi opinión; hay que hablar de terror, terror blanco, pero terror. Un terror establecido desde la cúspide, planificado perfectamente como un mecanismo para paralizar, sajar y cauterizar las posibilidades de reacción de las autoridades y de las masas republicanas y luego para intimidar, acobardar y vengarse. Y vengarse».*⁸

Ara bé, no és legítim passar per alt les 55.000 víctimes a la reraguarda republicana, 9.000 de les quals eren catalanes. Adversaris polítics, empresaris, menestrals, intel·lectuals, periodistes, capellans, monges o gent pietosa van ser assassinats pel que pensaven i eren. Malauradament la iniciativa recent de la Conferència Episcopal Espanyola de beatificar 498 víctimes de la persecució religiosa no ajuda gens a desmuntar un argument recurrent: el franquisme ja va commemorar la seva memòria. Ben cert, que el singular i sectari memorial franquista ja els va fer "màrtirs" abans, fins i tot, que ho fes l'Església catòlica. No hi ajuda tampoc la manca de "contrició" que ha demostrat la jerarquia eclesiàstica actual pel suport explícit que els seus avantpassats en el càrrec van donar al cop militar i per la garantia celestial que van atorgar a 35 anys de dictadura. Però davant el que podria semblar una provocació o una reminiscència estètica i estàtica del passat, els sistemes democràtics tenen la poderosa arma de progressar amb la sòlida idea d'un tracte equitatiu davant tota vulneració dels drets humans.

És per això que els memorials democràtics han de ser llocs de memòria, de veritat i de justícia i, per tant, receptius a totes les veus que, tot i les diferents tonalitats, tenen un objectiu comú: l'aprofundiment en els valors del nostre present i futur.

8. Entrevista a Àngel Viñas per al documental *Entre el jou i l'espasa*, Televisió de Catalunya, 2007.

Entrevista a Neus Català:

“La memòria històrica és un deure, una catarsi que hem de fer”

Natàlia Torrent

Gabinet de Comunicació del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació

Té 92 anys però manté la força intacta, l'esperit jove i el compromís renovat. Neus Català, supervivent del camp nazi de Ravensbrück, es va prometre, en ser alliberada, que faria el possible per evitar que les dones que van morir al camp de concentració caiguessin en l'oblit. I, amb aquest compromís, s'ha mantingut lligada a la política tota la seva vida. Entre els records d'aquella època fosca, Neus Català destaca la ferma solidaritat que va sorgir entre les presoneres i la dignitat de les dones que lluitaven per sobreviure. Es defineix com a catalanista, comunista i feminista, i assegura que cal conèixer el passat per justícia.

Commemoració de l'alliberament del camp de Ravensbrück l'any 2005. Foto: Jordi Bedmar.

Els últims mesos ha rebut premis i reconeixements que... arriben tard?

No arriben tard. Tal com estava Espanya, és normal que aquí les coses no hagin anat com en altres països. Jo tot això ho dedico a les meves companyes que no poden ser aquí i que van morir als camps.

Han passat molts anys, però s'estan fent passes endavant, com ara les lleis de memòria a Catalunya i a l'Estat.

La memòria històrica és un deure, una necessitat, una catarsi que hem de fer. La memòria dels qui van morir, dels qui van lluitar i van ser a la presó per la democràcia... Però els primers que hem fet passos perquè es conegui la veritat i la memòria som els deportats, que el 1963 ja vam fer l'Amical, encara que fos il·legal. La gent sempre va al davant dels polítics. I Catalunya també s'ha situat al capdavant de tot això, sempre ha estat la primera combatuda, la més aixafada; ser català era ser un dimoni..., et condemnaven per ser un catalanista...

Però hi ha qui creu que no s'han de reobrir ferides.

Si tenen les mans netes, no han de tenir por. Només poden tenir por de la memòria els qui tenen coses per amagar... Però no ho fem per venjança, sinó per justícia. Si no sabem què ha passat, què farem? Continuar a mitja llum? No. La història l'han escrita sempre els vencedors, i nosaltres no volem passar per vençuts. Jo no m'he donat mai per vençuda.

El Parlament català farà un pas més, i està previst que debati aviat la futura llei de fosses.

Hi estic d'acord. Tenen tota la raó. Si fos jove i tingués força, aniria a ajudar-los. Són les fosses del silenci; quan han volgut engrandir les carreteres, han aparegut els cadàvers a la cuneta. Això ens ha de servir per a la memòria. No els podem ignorar..., hem de tenir-los com a persones, no com a bèsties... Per respecte als morts.

Vam pecar d'amnèsia durant la Transició?

Es van fer massa concessions. Encara anem transitant des d'allà... Tenim coses bones però vam cedir massa. En aquell moment ja hi havia condicions...; s'hauria pogut fer molt més. Suposo que alguns van pensar que potser els farien ministres, perquè, si no, no es comprèn. Jo no hauria fet mal a ningú, però políticament es podien fer les coses més ben fetes... No volíem venjança, però sí que se sabés la veritat, i no que encara hi hagi alcaldes que ja ho eren durant el franquisme.

Els monuments a Franco, els carrers que encara porten noms de franquistes...

La meva casa de Rubí és de protecció, i a tot arreu hi havia "el yugo y las flechas". Fa uns anys, em vaig enrabiar i els vaig arrencar tots; no en va quedar ni un al meu barri. Jo crec que no ho hem denunciat prou. Diuen que els qui denunciem el franquisme volem guerra; no volem guerra, la guerra ens la van fer a nosaltres. Volem que la gent sàpiga què és el feixisme.

Quina imatge de Ravensbrück no ha pogut esborrar de la memòria?

No es pot oblidar. Quan hi penso, ho veig tot negre, tot brut, un film en blanc i negre; el negre d'escòria, tot negre, les teulades de quitrà... El record que em ve és la foscor.

Però també recordo la dignitat de les dones, que, apallissades, tornaven al barracot sense dir res, sense plorar davant d'ells. Aquella dignitat, voler ser éssers humans i no bèsties, com volien ells, ens va fer sobreviure.

Tampoc no deu haver oblidat la por..

Jo no sé ben bé què és la por, però el que m'atormia és que per culpa meva matessin la del costat. Es va crear una solidaritat molt ferma, i vaig aprendre a respectar, a ser més tolerant... Ens posàvem a fer material bèl·lic i, en comptes de fer 10.000 bales al dia, no en fèiem ni 5.000. Boicotejàvem l'economia. Érem dones de la Resistència, i teníem consciència que ens havien agafat.

Sorprenentment, vostè assegura que també va riure molt al camp...

Jo sempre havia estat de riure, i per a nosaltres allò era com una contraofensiva. Les resistents érem dones alegres, i estàvem orgulloses del que havíem fet. Patíem, però intentàvem no transmetre-ho a les altres.

En què somiaven?

Sempre pensàvem en què faríem quan tornéssim. Estàvem segures que ens matarien però que calia resistir, que no ens podíem deixar caure.

I l'abril de 1944 arriba l'alliberament. Què va sentir?

No vaig sentir res, em sentia buida. Vaig saber que el meu home estava agafat i que no el tornaria a veure, sabia que la meva família era resistent i estava en perill, que els meus sogres també eren resistents... Vaig continuar fent el treball feixuc de la Resistència fins que vaig veure que hi havia joves que podien prendre el relleu.

Anys més tard, les dones de Ravensbrück es van unir per homenatjar les companyes mortes i van aconseguir que el camp fos un lloc de memòria...

Sí, però nosaltres vam trigar 30 anys a poder tenir una cel·la on homenatjar les víctimes espanyoles. Si no hagués estat per nosaltres, ara, a Ravensbrück, hi hauria un supermercat o una autopista.

Què va encendre el seu compromís polític?

La República va arribar en plena joventut, i això va despertar el meu compromís i el de moltes dones. Això va despertar un compromís per les llibertats i per la República. Sempre dic que la República no s'ha mort.

Quan va arribar la guerra, vam veure que ens havíem d'organitzar. Alguns van marxar al front, jo vaig marxar a Barcelona per estudiar infermeria i vaig treballar d'ajudant. Des-

prés vaig marxar a Premià de Mar, a les colònies de nens. Molts eren orfes de la guerra i d'altres havien arribat refugiats des de Madrid o València. Des d'allà vam marxar cap a França.

Aquella jove compromesa ara té 92 anys i en les últimes eleccions tancava una llista electoral.

Per què no? Ja sabia que no sortiria. A mi la política m'ha agradat des de petita; em ve del meu pare.

Vostè continua compromesa als 92 mentre que molts joves reneguen de qualsevol compromís amb la política.

Hi ha hagut 40 anys de franquisme. Els pares, els republicans, han hagut de callar. Avui els pares no fan política a casa, més aviat callen. I el problema dels joves és que no hi ha feina. Els joves es rebel·len a la seva manera.

Molts ni tan sols exerceixen el dret de votar.

Aquesta és una comoditat que ens portarà pel mal camí. No fer política és fer política. Tot és política. I els qui no volen política, no poden queixar-se, perquè s'accontenten amb el que hi ha.

Com es defineix políticament?

Em defineixo com a catalanista i comunista, sóc com era quan era jove. Tinc aquells sentiments, no els he deixat i no veig per què els hauria de deixar. Em defineixo com una

Trobada del Comitè
Internacional de
Ravensbrück a
Barcelona el mes
de maig de 2007.

Foto: Eva Guillamet.

demòcrata, una dona per la pau i les llibertats, una dona pel diàleg i per la memòria dels qui s'han quedat als camps de la mort. Això no es pot oblidar mai, i s'ha de conèixer l'aportació de les dones durant la Segona Guerra Mundial.

Vostè també ha lluitat per donar a conèixer el paper de la dona durant la guerra i pel reconeixement dels seus drets.

Pel que fa als drets de les dones, Catalunya ha anat més endavant... Ja durant la República vam aconseguir el vot, l'avortament medicalitzat... Però hem de continuar sent feministes: els drets de les dones no els pot defensar ningú millor que les dones.

Com valora la situació actual?

Som en un moment difícil; la llibertat que tenim aquí, sempre dic: guardeu-la. Tantes guerres i tanta misèria..., i tants que es fan rics fent tancs, avions de guerra i bombes atòmiques. Estan molt callats, i em fan molta por. S'ha d'estar alerta.

Es pot silenciar la memòria?

No hi ha cap fusell que calli la memòria. Ni els sentiments.

Reportatge: Les Dones del 36, la història del silenci convertit en paraula

Després de deu anys difonent les seves vivències, l'associació s'ha dissolt recentment

Aracel·li Bassa

Gabinet de Comunicació del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació

Fa deu anys, un grup de vuit dones va decidir crear una associació per explicar com van viure la Guerra Civil a Catalunya i per transmetre a les generacions més joves els valors de la lluita antifranquista. Amb el seu testimoni oral, les Dones de 36 han explicat durant aquesta dècada la història de les dones que, primer, van lluitar per obtenir el dret al vot en la II República, després, van trobar-se al front i a la reraguarda durant la Guerra i, després de la Guerra, encara van ser empresonades o van haver d'exiliar-se. Aquest any, Dones del 36 ha decidit dissoldre's, perquè la majoria de les seves integrants ja han superat els noranta anys.

Coincidint amb l'adéu de l'entitat, i en reconeixement a la tasca que aquesta associació ha dut a terme durant deu anys per recuperar la memòria democràtica al nostre país, el Govern català li va retre el primer homenatge el passat mes de maig.

En aquest acte, la Direcció General de la Memòria Democràtica (Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació), va fer explícit el reconeixement a la lluita diària d'aquestes dones contra la desmemòria i l'oblit. A més de la reivindicació del paper femení en la lluita antifranquista, es reconeixia l'esforç personal de transmissió de la història oral a les generacions més joves, per tal que els valors de la pau i la democràcia es transmetin des de l'experiència.

És també a través d'entitats com Dones del 36 que es demostra, d'una banda, que la democràcia no apareix de bell nou l'any 1978, sinó que és fruit de la lluita per les llibertats i la resistència contra la dictadura i, de l'altra, que els drets de les dones també resulten de la reivindicació i del compromís personal. En aquest sentit va expressar-se la membre de l'entitat, Enriqueta Gallinat, en l'acte de lliurament del premi Maria Aurèlia Capmany, que van rebre l'any 1997: *“Volem explicar de viva veu què és una guerra, què és una dictadura i volem, per damunt de tot, reivindicar el paper de la dona en la lluita per la democràcia. A les dones se'ns va necessitar durant la Guerra, però després els nostres*

Membres de l'Associació *Les Dones del 36* al Palau de la Generalitat, on van ser homenatjades el passat mes de maig. D'esquerra a dreta: Josefina Piquet, Enriqueta Gallinat, Maria Salvo, Carme Casas Godessart, Emèrita Sarriàs i Trinidad Gallego.
Foto: Eva Guillamet.

mateixos companys, ens han ignorat i hem hagut d'ésser nosaltres les que, en desenvolupar-se el moviment feminista, hem volgut ser un dels puntals de la llibertat".

Una història de deu anys

La història de Dones del 36 comença l'any 1997, quan un grup de dones decideixen unir-se per donar a conèixer en escoles, instituts, centres cívics i mitjans de comunicació la seva participació durant la Guerra Civil espanyola en tots els àmbits de la societat que quedaven buits perquè els homes estaven combatent al front.

Victoria Carrasco (Torres de la Alameda, Madrid, 1917 – Barcelona, 2003) va ser vicepresidenta de l'associació. L'any 36, com a membre de les Joventuts Socialistes Unificades, va estar reclutant combatents a Alcalá de Henares i, en acabar la Guerra, va fugir a Madrid, on va ser empresonada l'any 39. Victoria va participar en el Moviment Democràtic de Dones i va ser detinguda i agredida en diverses ocasions per participar en manifestacions contra el règim franquista.

Carme Casas (Alcalá de Gurrea, Osca, 1921) va ingressar a les Joventuts Socialistes Unificades de Lleida, l'any 36. En acabar la Guerra, va fugir cap a Figueres i, després, cap a França. En esclatar la Segona Guerra Mundial va ser deportada a un camp de concentració on s'hi va estar uns mesos. Durant aquest conflicte va fer d'enllaç en la resistència francesa i va tornar a Espanya l'any 44 fugint de la Gestapo. L'any 2001, el Govern li va atorgar la Medalla i la Placa President Macià. Actualment és presidenta de l'Amical d'Antics Guerrillers Espanyols a França.

Rosa Cremón (Villaverde, Madrid, 1914 – Barcelona, 2005) va marxar amb la seva família a França quan tenia quatre anys. En esclatar la Guerra, va tornar a Espanya com a voluntària de la CGT i del Partit Comunista Francès, i va estar ajudant en diversos hospitals. Als anys 40 va ser condemnada per ajudar a guerrillers i per rebel·lió militar. L'any 1955 va sortir de la presó.

Trinidad Gallego (Madrid, 1913) expresidenta de l'associació Dones del 36, va treballar com a infermera militar al front de Madrid durant la Guerra. L'any 39 va ingressar a la presó madrilenya de Ventas, on va passar dos anys. Als anys 40 va ser condemnada de nou per auxiliar bandolers i, en sortir, va ser desterrada.

Enriqueta Gallinat (Barcelona, 1909 – Barcelona, 2006) va fer campanya a favor de l'Estatut d'autonomia, el vot femení i per la igualtat de la dona. Va col·laborar amb la resistència francesa i, en la dècada dels 40, va ser condemnada per un delictes d'espionatge. Enriqueta va rebre la Creu de Sant Jordi el 1996, per la defensa de la llibertat, i la Medalla d'Honor de Barcelona, el 2002.

Conxa Pérez (Barcelona, 1915) va incorporar-se a la lluita obrera l'any 31. A la Guerra Civil va lluitar al front d'Aragó i va treballar en una fàbrica de material bèl·lic. Després de la Guerra va viure uns anys a França, on va ser enviada al camp d'Argelers.

Manola Rodríguez (Bilbao, 1917) va ingressar a la JSU (fusió de les Joventuts Socialistes i Comunistes) l'any 36 i durant la Guerra va lluitar al front. L'any 2001 va rebre la Medalla President Macià.

Maria Salvo (Sabadell, 1920) també va ingressar a les JSU, l'any 36 i, en acabar la Guerra Civil, va exiliar-se a França fins que, en esclatar la Segona Guerra Mundial, els gendarmes la van lliurar a la Guardia Civil. Va passar setze anys a la presó durant el franquisme. Maria va ser investida doctora honoris causa per la UPC (2004), en representació de les persones que van lluitar contra la dictadura i va rebre la Medalla d'Honor de Barcelona. La Generalitat li va atorgar la Creu de Sant Jordi al 2005 com a referent de la lluita per les llibertats democràtiques des de l'espai comunista i, l'any següent, va rebre el Premi Universitat Progressista d'Estiu Catalana (UPEC).

D'altra banda, tot i que no forma part del grup de fundadores de l'associació, també cal afegir unes pinzellades de la biografia de **Josefina Piquet**, pel seu rellevant paper per donar a conèixer Dones del 36. Josefina tenia dos anys quan va esclatar la Guerra i va patir les seves conseqüències durant la infantesa (el seu pare va ser enviat a un camp de concentració francès i va exiliar-se a França amb la seva família). És per això que, un dia, quan tenia cinquanta-cinc anys va decidir trencar el silenci i recuperar el seu passat.

Resums
Resumits
Resúmenes
Abstracts
Résumés

Resums

Sobre l'oportunitat històrica i moral del Memorial Democràtic

El mes d'octubre el Ple del Parlament de Catalunya va aprovar la llei de creació del Memorial Democràtic. La llei arriba després d'un llarg camí des que l'any 2004, el Departament de Relacions Institucionals i Participació va encarregar el primer projecte sobre el que podia ser aquesta institució. Una comissió assessora, formada per quinze professionals, va començar a treballar el juny del 2005 en l'elaboració d'un informe sobre la funció, els objectius i les principals característiques del futur ens públic. La comissió assessora va debatre i aprovar per unanimitat, el novembre de 2005, el document de síntesi titulat "El Memorial Democràtic. Informe de la Comissió Assessora. Novembre 2005". Un document que recollia els trets bàsics del que els experts consideraven havia de ser aquest nou ens públic després de constatar que trenta-dos anys després de l'acabament de la dictadura franquista, no existia cap institució governamental que es dediqués a conservar i gestionar el patrimoni històric, material i immaterial d'aquella època. Una situació que per la comissió no feia més que afeblir l'educació democràtica, civil i moral de les noves generacions i deixava sense el respecte meregut als protagonistes de la lluita democràtica, a més de situar el país fora d'una de les polítiques culturals i civils més importants i necessàries que realitzen els principals països de la Unió Europea.

A partir d'aquí el Departament de Relacions Institucionals i Participació va elaborar l'avantprojecte de llei del Memorial Democràtic que després de ser sotmès a informació pública va ser aprovat pel Govern de la Generalitat el març de 2006. A finals del mateix any el nou Estatut d'Autonomia de Catalunya va deixar palesa, en el seu article 54, la necessitat i la oportunitat de creació del Memorial Democràtic.

Una societat democràtica exigeix polítiques públiques de reparació sense diferenciar les víctimes per la seva ideologia, i el Memorial Democràtic, fent ús d'un autèntic esperit de reconciliació, vetllarà pel respecte i la memòria de totes les víctimes; les de la dictadura franquista i les de la violència desfermada com a reacció a la rebel·lió militar de juliol del 1936. Ara hem arribat al final d'un llarg procés, hem iniciat el camí per tancar les ferides deixades pel franquisme i per reparar els oblits de la transició a la democràcia.

Memòria(ries), veritat i justícia: models i debats

Aproximar al lector les experiències que han dut i duen a terme diversos països per assumir el seu passat, pot ajudar a fer entendre que allà on s'han promogut polítiques de gestió de la memòria, aquestes sempre han suscitat debat i controvèrsia.

El present article aprofundeix en els casos de Sud-àfrica, Argentina, Alemanya i Itàlia i focalitza l'atenció en els llargs i tortuosos processos legals que han fet possible la reflexió i la commemoració, a més, de l'aplicació de mesures punitives contra els responsables de l'horror. En tots i cada un d'aquests casos, els treballs de memòria susciten un debat molt viu que ajuden a tenir una comprensió més global de tots els passats traumàtics.

Resumits

Sus era oportunitat istorica e morau deth Memoriau Democratic

Eth mes d'octobre eth Plen deth Parlament de Catalonha aprovèc era lei de creacion deth Memoriau Democratic. Era lei arribe dempús d'un long camin, des de qu'er an 2004 eth Departament de Relacions Institucionaus e Participacion encarguèc eth prumèr projècte sus çò que podie èster aguesta institucion. Ua comission assessora, formada per quinze professionals, comencèc a trabalhar eth junh deth 2005 ena elaboracion d'un informe sus era foncion, es objectius e es principaus caracteristiques dera futura entitat publica. Era comission assessora debatec e aprovèc per unanimitat, eth noveme deth 2005, eth document de sintèsi titolat "El Memorial Democràtic. Informe de la Comissió Assessora. Novembre 2005". Un document que recuelhie es trèts basics de çò qu'es expèrts considerauen qu'auie d'èster aguesta naua entitat publica dempús de constatar que, trenta-dus ans dempús der acabament dera dictadura franquista, non existie cap d'institucion governamentau consagrada a conservar e gestionar er auviatge istoric, materiau e immateriau d'aquera epòca. Ua situacion qu'entara comission non hège sonqu'afeblir era educacion democratica, civila e morau des naues generacions, e deishauè sense eth respècte meritat as protagonistes dera luta democratica, ath delà de plaçar eth país dehòra d'ua politica culturau e civila des mès importantes e de mès besonh qu'amien es principaus païsi dera Union Europèa.

A compdar d'aci, eth Departament de Relacions Institucionaus e Participacion elaborèc er avantprojècte de lei deth Memoriau Democratic, que dempús d'èster sometut a informacion publica siguec aprovat peth Govèrn dera Generalitat eth març deth 2006. A dar-rèrs deth madeish an, eth nau Estatut d'Autonomia de Catalonha hèc evident, en sòn article 54, eth besonh e era oportunitat de creacion deth Memoriau Democratic.

Ua societat democratica exigís politiquas publicas d'apraïament sense diferenciar as victimas pera sua ideologia, e eth Memoriau Democratic, en tot hèr emplec d'un vertadèr esperit de reconciliacion, velharà peth respècte e era memòria de totes es victimas; es dera dictadura franquista e es dera violència destacada coma reaccion ara rebellion militara de junhsèga deth 1936. Ara auem arribat ara fin d'un long procès, auem iniciat eth camin entà barrar es herides deishades peth franquisme e entà apraiar es desbrembs dera transicion tara democràcia.

Memòria(/es), vertat e justícia: modèls e debats

Aproximar ath lector es experiéncias qu'an amiat e amien a tèrme diuèrsi païsi entà assumir eth sòn passat pòt ajudar a hèr a compréner que, aqui a on s'a promoigut politiquas de gestion dera memòria, aguestes totemp an desvelhat debat e controvèrsia. Er article present aprigondís enes casi de Sud-àfrica, Argentina, Alemanha e Itàlia e focalize era atencion sus es longui e reviradi procèssi legaus qu'an hèt possible era reflexion e era commemoracion, ath delà dera aplicacion de mesures punitives contra es responsables der error. En toti e cadun d'aguesti casi, es trabalhs de memòria desvelhen un debat fôrça viu qu'ajude a auer ua comprenença mès globau de toti es passadi traumatici.

Resúmenes

Sobre la oportunidad histórica y moral del Memorial Democrático

En el mes de octubre, el Pleno del Parlamento de Cataluña aprobó la ley de creación del Memorial Democrático. La ley llega tras un largo camino desde que en el año 2004 el Departamento de Relaciones Institucionales y Participación encargó el primer proyecto sobre lo que podía ser esta institución. Una comisión asesora, formada por quince profesionales, empezó a trabajar en junio de 2005 en la elaboración de un informe sobre la función, los objetivos y las características principales del futuro ente público. La comisión asesora debatió y aprobó por unanimidad, en noviembre de 2005, el documento de síntesis titulado “El memorial Democrático. Informe de la Comisión Asesora. Noviembre de 2005”. Este documento recogía las características básicas de lo que los expertos consideraban que tenía que ser este nuevo ente público tras constatar que, treinta y dos años después de que terminara la dictadura franquista, no existía ninguna institución gubernamental que se dedicara a conservar y gestionar el patrimonio histórico, material e inmaterial de aquella época. Una situación que para la Comisión tan sólo debilitaba la educación democrática, civil y moral de las nuevas generaciones y dejaba sin el merecido respeto a los protagonistas de la lucha democrática, además de situar el país fuera de una de las políticas culturales y civiles más importantes y necesarias que llevan a cabo los principales países de la Unión Europea.

A partir de aquí, el Departamento de Relaciones Institucionales y Participación elaboró el anteproyecto de ley del Memorial Democrático, que, tras ser sometido a información pública, fue aprobado por el Gobierno de la Generalitat en marzo de 2006. A finales del mismo año, el nuevo Estatuto de Autonomía de Cataluña puso de manifiesto, en su artículo 54, la necesidad y la oportunidad de creación del Memorial Democrático.

Una sociedad democrática exige políticas de reparación sin diferenciar las víctimas por su ideología, y el Memorial Democrático, valiéndose de un auténtico espíritu de reconciliación, velará por el respeto y la memoria de todas las víctimas; las de la dictadura franquista y las de la violencia desatada como reacción a la rebelión militar de julio de 1936. Ahora hemos llegado al final de un largo proceso, hemos iniciado el camino para cerrar las heridas que dejó el franquismo y para reparar los olvidos de la transición a la democracia.

Memoria(s), verdad y justicia: modelos y debates

Aproximar al lector las experiencias que llevan y han llevado a cabo distintos países para asumir su pasado puede ayudar a hacer comprender que, allí donde se han promovido políticas de gestión de la memoria, éstas siempre han suscitado debate i controversia.

El presente artículo profundiza en los casos de Sudáfrica, Argentina, Alemania e Italia, y focaliza la atención en los largos y tortuosos procesos legales que han hecho posible la reflexión y la conmemoración, además de la aplicación de medidas punitivas contra los responsables del horror. En todos y cada uno de estos casos, los trabajos de memoria suscitan un debate muy vivo que ayuda a comprender de modo más global todos los pasados traumáticos.

Abstracts

On the historic opportunity and morals of the Democratic Memorial

In October the Plenary Meeting of the Parliament of Catalonia passed the law to create a Democratic Memorial. This law is the result of a long process starting in 2004 when the Department of Institutional Relations and Participation commissioned the first project regarding this institution. An advisory committee, formed by fifteen professionals, began working in June 2005 to draw up a report on the functions, goals and main features of the future public entity. The advisory committee debated and unanimously approved, in November 2005, the document entitled “The Democratic Memorial. Report by the Advisory committee. November 2005”. A document that summarised the basic aspects of what the experts believed that this new public entity should represent after realising that, thirty two years after the end of the Franco dictatorship, there was no government institution dedicated to preserving and managing the historical, tangible and intangible heritage of that period. According to the committee, this situation did nothing but weaken the democratic, civil and moral education of the new generations, denying the main players in the democratic struggle the respect they deserve, as well as excluding the country from one of the most important and necessary cultural and civil policies being implemented by all the main countries of the European Union.

After this, the Department of Institutional Relations and Participation proceeded to draw up the Democratic Memorial bill which, after being made public information, was passed by the Regional Government of Catalonia in March 2006. At the end of that year, the new Statute of Autonomy of Catalonia clearly specified, in its article 54, the need and the opportunity for creating the Democratic Memorial.

A democratic society requires public reparation policies that do not look at the ideology of the victims. The Democratic Memorial, with a true spirit of reconciliation, will ensure the respect and remembrance of all the victims: those of the Franco dictatorship and those of the violence triggered in reaction to the military uprising of July 1936. We are now at the end of a long process, at the start of the path to heal the wounds caused by Franco’s regime and to amend the errors of the transition to democracy.

Memory, truth and justice: models and debates

Bringing the reader closer to the experiences of various countries in trying to come to terms with their past can help him or her to understand that memory management policies always result in debate and controversy.

This article takes an in-depth look at the cases of South Africa, Argentina, Germany and Italy and focuses its attention on the long and tortuous legal processes that have allowed reflection and commemoration, in addition to the application of punitive measures against those responsible for the horror. In every single one of these cases, work with memory gives rise to very lively debates which help provide a wider understanding of all these traumatic pasts.

Résumés

Quant à l'opportunité historique et morale du Mémorial démocratique

Au mois d'octobre, le Parlement de Catalogne en réunion plénière a approuvé une loi de création du Mémorial démocratique. La loi est arrivée après un long cheminement depuis qu'en 2004 le Département des Relations institutionnelles et de la Participation avait commandé le premier projet sur ce que pouvait être cette institution. Une commission assesseur, formée par quinze professionnels, a commencé à travailler en juin 2005 à l'élaboration d'un rapport sur la fonction, les objectifs ainsi que les principales caractéristiques du futur organe public. La commission a débattu et approuvé à l'unanimité, en novembre 2005, un document de synthèse intitulé *El Memorial Democràtic. Informe de la Comissió Assessor. Novembre 2005* (Le Mémorial démocratique. Rapport de la Commission assesseur. Novembre 2005). Il s'agissait d'un document qui recueillait les caractéristiques de base de ce que les experts considéraient que devait être cette nouvelle institution publique après avoir constaté que, trente-deux ans après la fin de la dictature franquiste, il n'existait aucune institution gouvernementale qui soit consacrée à la conservation et à la gestion du patrimoine historique, matériel et immatériel de cette époque. C'était une situation qui ne faisait qu'affaiblir, à l'avis de la commission, l'éducation démocratique, civique et morale des nouvelles générations ; parallèlement, elle laissait les protagonistes de la lutte démocratique sans le respect mérité, en plus de situer le pays en dehors de l'une des politiques culturelles et civiques parmi les plus importantes et les plus nécessaires qui aient été réalisées par les principaux pays de l'Union européenne.

À partir de là, le Département des Relations institutionnelles et de la Participation a élaboré l'avant-projet de loi du Mémorial démocratique qui, après avoir été soumis à l'information publique, a été approuvé par le gouvernement de la Generalitat en mars 2006. À la fin de la même année, le nouveau Statut d'Autonomie de la Catalogne a clairement exprimé, dans son article 54, la nécessité ainsi que l'opportunité de la création du Mémorial démocratique.

Une société démocratique exige des politiques publiques de réparation sans différencier les victimes par leur idéologie, et le Mémorial démocratique, faisant usage d'un authentique esprit de réconciliation, veillera au respect ainsi qu'à la mémoire de toutes les victimes ; celles de la dictature franquiste et celles de la violence effrénée en réaction à la rébellion militaire du mois de juillet 1936. Nous sommes maintenant parvenus à la fin d'un long processus, nous avons entamé le chemin pour refermer les blessures laissées par le franquisme et pour réparer les oublis de la transition à la démocratie.

Mémoire(s), vérité et justice : modèles et débats

Rapprocher le lecteur des expériences qu'ont menées et mènent encore à terme divers pays pour assumer leur passé peut aider à faire comprendre que là où l'on a

promu des politiques de gestion de la mémoire, celles-ci ont toujours suscité débat et controverse.

Le présent article approfondit les cas de l'Afrique du Sud, de l'Argentine, de l'Allemagne et de l'Italie, et il focalise l'attention sur les longs et tortueux processus légaux qui ont rendu possibles la réflexion ainsi que la commémoration, en plus de l'application de mesures punitives contre les responsables de l'horreur. Dans tous ces cas, les travaux de mémoire suscitent un débat très vif qui aide à avoir une compréhension plus globale de tous les passés traumatiques.

Annexos

Recull de l'activitat parlamentària sobre la recuperació de la memòria històrica

Cristina Botella

Cap de l'Àrea d'Afers Parlamentaris de la Direcció General de Relacions Institucionals

Aquest recull es va iniciar amb la intenció de fer palesa la voluntat del Parlament de Catalunya d'avançar en el reconeixement de la identitat col·lectiva de la nació catalana¹. Una voluntat que troba en la preservació de la memòria històrica, a més d'un signe identitari, l'expressió de la seva llibertat i una manifestació de cultura democràtica².

Tanmateix, el que en un principi semblava ben senzill va resultar força més complex en constatar que sota el paraigua de la memòria històrica podien encabir-se temes tan diversos com el retorn dels catalans emigrats, el reconeixement social i econòmic de les víctimes del franquisme, la devolució dels fons documentals dels arxius de Salamanca o la recuperació d'espais pel seu interès històric. A més, totes aquestes qüestions no havien d'allunyar el lector del que es considerava prioritari, concretament, el treball legislatiu iniciat la VII Legislatura amb la tramitació del Projecte de Llei del Memorial Democràtic.

Finalment, i a risc de no ser exhaustiu (atès que es poden haver inclòs temàtiques que, en sentit estricte, no s'adrecen a la recuperació de la memòria històrica o exclòs d'altres que només incideixen indirectament), s'han recollit totes les iniciatives, tant les legislatives com les d'impuls i control de l'acció de govern, que des de la VI Legislatura s'han tramitat al Parlament de Catalunya, amb la voluntat de facilitar la recerca a tothom que estigui interessat i vulgui aprofundir en aquest tema.

VI Legislatura

Lleis

I 1. Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents.

Publicació de la Llei en el DOGC 3437 de 24.07.2001

1. www.parlament.cat/portal/page/portal/pcat/IE01/IE0103

2. Exposició de motius de la Llei 13/2007, de 31 octubre, del Memorial Democràtic (DOGC 5006).

- I 2. Llei 16/2001, de 29 de novembre, d'ampliació dels terminis de resolució del procediment i de presentació de sol·licituds concedits pel Decret 288/2000, de 31 d'agost, pel qual s'estableixen els requisits per regular les indemnitzacions de les persones incloses en els supòsits previstos per la Llei 46/1977, de 15 d'octubre, d'amnistia, i excloses dels beneficis de la disposició addicional divuitena dels pressupostos generals de l'Estat per als períodes 1990 i 1992.**

Publicació de la llei en el DOGC 3525 de 30.11.2001

- I 3. Llei 25/2002, de 25 de novembre, de mesures de suport al retorn dels catalans emigrats i llurs descendents, i de segona modificació de la Llei 18/1996**

Publicació de la llei en el DOGC 3776 de 05.12.2002

Resolucions

- I 1. Resolució 165/VI del Parlament de Catalunya, sobre l'assoliment dels traspassos pendents de diverses institucions culturals.**

Aquesta Resolució va tenir el seu origen en la Proposició no de llei sobre l'assoliment dels traspassos pendents de diverses institucions culturals (Iniciativa 250-00173/06).

Adopció en Comissió; 01.06.2000 (DSPC-C, 49)

Publicació de l'adopció en Comissió; 13.06.2000 (BOPC, 69)

- I 2. Resolució 195/VI del Parlament de Catalunya, sobre el seixantè aniversari del president Lluís Companys a la policia franquista al pont d'Hendaia i del seu afusellament a Montjuïc.**

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de llei sobre la commemoració del seixantè aniversari del lliurament del president Lluís Companys a la policia franquista al pont d'Hendaia i del seu afusellament a Montjuïc, a proposta del Grup Parlamentari de Convergència i Unió (Iniciativa 250-00442/06).

Adopció en comissió; 21.06.2000 (DSPC-C, 66)

Publicació de l'adopció en comissió; 12.07.2000 (BOPC, 83)

- I 3. Resolució 269/VI del Parlament de Catalunya, sobre les ajudes de la fundació alemanya Record, Responsabilitat i Futur a les víctimes del nazisme.**

Aquesta té el seu origen en la Proposició no de llei sobre les ajudes de la fundació alemanya Record, Responsabilitat i Futur a les víctimes del nazisme (250-00592/06), a proposta del Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

Adopció en Comissió; 18.10.2000 (DSPC-C, 84)
Publicació de l'adopció en Comissió; 31.10.2000 (BOPC, 105)

4. Resolució 359/VI, del Parlament de Catalunya, sobre la recuperació de la memòria històrica de la repressió franquista.

Aquesta Resolució va tenir el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la recuperació de la memòria històrica de la repressió franquista, presentada per Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (Iniciativa 250-00769/06).

Adopció en Comissió; 13.12.2000 (DSPC-C, 116)
Publicació de l'adopció en Comissió; 29.12.2000 (BOPC, 135)
Informe relatiu al compliment de la Resolució publicat en el BOPC núm. 214 de 13.09.2001.

5. Resolució 681/VI del Parlament de Catalunya, sobre l'elaboració d'un estudi de l'estat en què es troben els refugis utilitzats durant la Guerra Civil espanyola.

Aquesta té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre l'elaboració d'un projecte de condicionament i recuperació dels refugis utilitzats durant la Guerra Civil espanyola, a proposta del Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi (250-00852/06).

Adopció en Comissió; 26.04.2001 (DSPC-C, 172)
Publicació de l'adopció en Comissió; 18.06.2001 (BOPC, 197)

6. Resolució 497/VI del Parlament de Catalunya, sobre la documentació militar generada a Catalunya, especialment la relativa al procés de Lluís Companys.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre l'accés i la publicitat de la documentació relativa al procés de Lluís Companys, a proposta del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (250-00943/06).

Adopció en Comissió; 14.03.2001 (DSPC-C, 145)
Publicació de l'adopció en Comissió; 17.04.2001 (BOPC, 173)

7. Resolució 498/VI del Parlament de Catalunya, sobre l'accés a la documentació judicial dels tribunals militars per mitjà d'arxius públics.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre el traspàs de la documentació judicial dels Tribunals Militars a l'Arxiu Nacional de Catalunya, a proposta del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (250-00944/06).

Adopció en Comissió; 14.03.2001 (DSPC-C, 145)
Publicació de l'adopció en Comissió; 17.04.2001 (BOPC, 173)

8. Resolució 1205/VI del Parlament de Catalunya, sobre la rehabilitació jurídica i històrica del president de la Generalitat Lluís Companys.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei per a la rehabilitació jurídica i històrica del president de la Generalitat Lluís Companys, a proposta del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds (250-00946/06).

Adopció en Comissió; 06.03.2002 (DSPC-C, 298)

Publicació de l'adopció en Comissió; 02.04.2002 (BOPC, 286)

9. Resolució 468/VI del Parlament de Catalunya, sobre la declaració de bé cultural i d'interès nacional de les serres de Cavalls i de Pàndols (Terra Alta).

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre l'elaboració d'un pla de restauració i d'habilitació del patrimoni històric de les serres de Cavalls i de Pàndols, a proposta del Grup Parlamentari Popular (250-00954/06).

Adopció en Comissió; 01.03.2001 (DSPC-C, 140)

Publicació de l'adopció en Comissió; 26.03.2001 (BOPC, 164)

10. Resolució 467/VI del Parlament de Catalunya, sobre els espais històrics de la batalla de l'Ebre.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre el desenvolupament del Pla d'ordenació dels espais històrics de la batalla de l'Ebre, a proposta de tots els Grups Parlamentaris (250-01079/06).

Adopció en Comissió; 01.03.2001 (DSPC-C, 140)

Publicació de l'adopció en Comissió; 26.03.2001 (BOPC, 164)

11. Resolució 655/VI del Parlament de Catalunya, sobre la informació a les persones i les famílies que tracten de saber llur identitat biològica real, perduda en l'etapa de la Guerra Civil espanyola i el període del franquisme.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre l'actuació de mesures davant el Govern de l'Estat perquè prengui mesures per a facilitar a persones i famílies la recerca de la seva identitat biològica, perduda durant la guerra civil i el període del franquisme, a proposta del Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi (250-01167/06).

Adopció en Comissió; 25.04.2001 (DSPC-C, 169)

Publicació de l'adopció en Comissió; 21.05.2001 (BOPC, 184)

I 12. Resolució 748/VI del Parlament de Catalunya, sobre la condemna moral de les injustícies comeses durant el franquisme.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la reparació històrica de les injustícies comeses durant el franquisme, a proposta de tots els Grups Parlamentaris del Parlament (250-01196/06).

Adopció en Comissió; 23.05.2001 (DSPC-C, 191)

Publicació de l'adopció en Comissió; 06.06.2001 (BOPC, 191)

I 13. Resolució 631/VI del Parlament de Catalunya, sobre la compensació econòmica de tots els presos polítics del franquisme menors de seixanta-cinc anys.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la compensació econòmica dels presos polítics del franquisme menors de 65 anys, a proposta de tots els Grups Parlamentaris del Parlament (250-01204/06).

Adopció en Comissió; 05.04.2001 (DSPC-C, 163)

Publicació de l'adopció en Comissió; 23.04.2001 (BOPC, 175)

I 14. Resolució 656/VI del Parlament de Catalunya, sobre el reconeixement social dels lluitadors antifeixistes.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre l'actuació de mesures davant el Govern de l'Estat per al reconeixement social dels combatents del feixisme, a proposta del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds, Socialistes-Ciutadans pel Canvi i Esquerra Republicana de Catalunya (250-01222/06).

Adopció en Comissió; 25.04.2001 (DSPC-C, 169)

Publicació de l'adopció en Comissió; 21.05.2001 (BOPC, 184)

I 15. Resolució 931/VI del Parlament de Catalunya, sobre la retirada de totes les plaques amb l'emblema de la Falange dels habitatges de promoció pública.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la retirada de totes les plaques amb l'emblema de la Falange dels habitatges de promoció pública de Catalunya en el termini màxim de sis mesos, a proposta del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds (250-01334/06).

Adopció en Comissió; 10.10.2001 (DSPC-C, 231)

Publicació de l'adopció en Comissió; 29.10.2001 (BOPC, 228)

I 16. Resolució 912/VI del Parlament de Catalunya, sobre la revisió del procés a Salvador Puig i Antich.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la revisió del procés a Salvador Puig i Antich, a proposta del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (250-01464/06).

Adopció en Comissió; 27.09.2001 (DSPC-C, 229)

Publicació de l'adopció en Comissió; 15.10.2001 (BOPC, 223)

I 17. Resolució 1031/VI del Parlament de Catalunya, sobre els tràmits necessaris davant el Govern de l'Estat perquè la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC) pugui disposar d'una còpia dels documents disposats en els arxius dels antics governs civils que fan referència a les Comissions Obreres (CCOO).

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la transferència a la Fundació Cipriano Garcia-Arxiu Històric de CCOO d'una còpia del fons documental requirida a les Comissions Obreres durant el règim franquista i dipositat actualment en les subdelegacions del Govern de l'Estat a Catalunya, presentada pel Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya-Verds (Iniciativa 250-01645/06).

Aprovada en la Comissió de Política Cultural; 15.11.2001 (DSPC-C, 255)

Publicació de l'adopció en Comissió; 26.11.2001 (BOPC, 238)

Informe relatiu al control del compliment de la Resolució 1031/VI, publicat en BOPC 273, pàg. 79 de data 18.03.2002.

I 18. Resolució 1365/VI del Parlament de Catalunya, sobre la recopilació i la compilació de la documentació i la memòria biogràfica de Josep Maria Espanya i Sirat.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la recopilació i la compilació de la documentació i la memòria biogràfica de Josep Maria Espanya i Sirat, a proposta del Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi (250-02419/06).

Adopció en Comissió; 25.04.2002 (DSPC-C, 329)

Publicació de l'adopció en Comissió; 27.05.2002 (BOPC, 302)

I 19. Resolució 1889/VI del parlament de Catalunya, sobre la creació d'un museu de la memòria de la Guerra Civil i de la repressió franquista.

Aquesta Resolució va tenir el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la creació d'un museu de la memòria de la Guerra Civil i de la repressió franquista, presentada pel Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (Iniciativa 250-02964/06).

Adopció en Comissió; 12.06.2002 (DSPC-C, 470)
Publicació de l'adopció en Comissió; 30.06.2003 (BOPC, 443)

I 20. Resolució 1890/VI del Parlament de Catalunya, sobre la devolució dels fons documentals de l'Archivo de la Guerra Civil de Salamanca requisats a la Generalitat i altres institucions catalanes.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la recuperació, per via legal, dels fons de l'Arxiu de Salamanca requisats durant la Guerra Civil, a proposta del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds (250-02983/06).

Adopció en Comissió; 12.06.2003 (DSPC-C, 470)
Publicació de l'adopció en Comissió; 30.06.2003 (BOPC, 443)

I 21. Resolució 1890/VI del Parlament de Catalunya, sobre la devolució dels fons documentals de l'Archivo de la Guerra Civil de Salamanca requisats a la Generalitat i altres institucions catalanes.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la reclamació judicial dels fons documentals espoliats a la Generalitat de Catalunya, a proposta del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (250-03046/06).

Adopció en Comissió; 12.06.2003 (DSPC-C, 470)
Publicació de l'adopció en Comissió; 30.06.2003 (BOPC, 445)

I 22. Resolució 1890/VI del Parlament de Catalunya, sobre la devolució dels fons documentals de l'Archivo de la Guerra Civil de Salamanca requisats a la Generalitat i altres institucions catalanes.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre el retorn a Catalunya del fons documental de l'Arxiu de la Guerra Civil de Salamanca requisat durant la Guerra Civil, presentada pel Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi (250-03096/06).

Adopció en Comissió; 12.06.2003 (DSPC-C, 470)
Publicació de l'adopció en Comissió; 30.06.2003 (BOPC, 443)

I 23. Resolució 1780/VI del Parlament de Catalunya, sobre l'homenatge als presoners del camp de concentració de Mauthausen.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre el reconeixement oficial dels presoners catalans del camp de concentració nazi de Mauthausen, a Àustria, presentada pel Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi (250-03114/06).

Adopció en Comissió; 06.03.2003 (DSPC-C, 438)
Publicació de l'adopció en Comissió; 17.03.2003 (BOPC, 403)

I 24. Resolució 1851/VI del Parlament de Catalunya, sobre el foment de la producció de reportatges d'investigació i documentals històrics de la Guerra de 1936-1939.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre l'increment del pressupost de la CCRTV per a la producció de reportatges d'investigació i documents històrics de la Guerra de 1936-1939, presentada pel Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Carvi (250-03266/06).

Adopció en Comissió; 25.04.2003 (DSPC-C, 461)
Publicació de l'adopció en Comissió; 06.05.2003 (BOPC, 423)

I 25. Resolució 1830/VI del Parlament de Catalunya, sobre la revisió del procés a Joaquim Delgado i a Francisco Granado i la restitució de llur dignitat.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la revisió del procés a Joaquim Delgado i a Francisco Granado i la restitució de llur dignitat, presentada pel Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (250-03302/06).

Adopció en Comissió; 02.04.2003 (DSPC-C, 452)
Publicació de l'adopció en Comissió; 14.04.2003 (BOPC, 415)

Mocions subsegüents a interpellacions

I Moció 160/VI del Parlament de Catalunya, sobre les mesures de reparació a les víctimes del franquisme (302-00230/06).

Aquesta va tenir el seu origen en la Moció subsegüent a la interpel·lació al Consell Executiu sobre el seu capteniment en matèria de reparació a les víctimes del franquisme, presentada pel Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya.

Aprovació en el Ple DSPC-P 89 de 30.05.2002
Publicació de l'aprovació en el Ple BOPC 305 de 03.06.02

I Moció 217/VI del Parlament de Catalunya, sobre la recuperació de la memòria històrica, especialment pel que fa al reconeixement de les persones desaparegudes durant la Guerra Civil i la postguerra (302-00323/06).

Aquesta va tenir el seu origen en la Moció subsegüent a la interpel·lació al Consell Executiu sobre la recuperació de la memòria històrica, especialment pel que fa al reconeixement

ment de les persones desaparegudes de forma forçosa, a proposta del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya.

Aprovació en el Ple DSPC-P núm. 120 de 27.03.2003

Publicació de l'aprovació en el Ple BOPC 410 de 31.03.2003

Sol·licitud de compareixença

- I Sol·licitud de compareixença de la senyora Neus Català, membre del Comitè Internacional de Ravensbrück davant la Comissió Permanent de Legislatura sobre el Procés d'Equiparació Dona-Home perquè testimonii sobre l'exili i la seva deportació en els camps d'extermini durant la II Guerra Mundial (356-00582/06).**

A petició del Grup Parlamentari de Convergència i Unió

Publicació de l'acord de sol·licitar la compareixença BOPC 361 de 25.11.2002

Substanciació en data 12.11.2002 (357-00341/06)

Interpel·lacions

- I Interpel·lació al Consell Executiu sobre el seu capteniment en matèria de reparació a les víctimes del franquismo, a petició del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (300-00923/06).**

Publicació de la iniciativa BOPC 284 de 15.04.2002

Substanciació de la iniciativa DSPC-P 86 de 15.05.2002

Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 298 de 21.05.2002

- I Interpel·lació al Consell Executiu sobre la recuperació de la memòria històrica, especialment pel que fa al reconeixement de les persones desaparegudes de forma forçosa, a petició del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (300-01059/06).**

Publicació de la iniciativa BOPC 378 de 30.12.2002

Publicació del trasllat al proper període de sessions BOPC 383 de 28.01.2003

Substanciació de la iniciativa DSPC-P 117 de 12.03.2003

Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 403 de 17.03.2003

Preguntes orals al director general de la CCRTV

- 1. Pregunta al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a respondre oralment en comissió sobre les actuacions de Televisió de Catalunya per a contribuir a la divulgació i a la recuperació de la memòria històrica del país (312-00045/06).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió

Substanciació de la iniciativa DSPC-C 43 de 26.05.2000

Publicació de la iniciativa BOPC 65 de 30.05.2000

Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 67 de 07.06.2000

- 2. Pregunta al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a respondre oralment en comissió sobre la commemoració dels 25 anys de la mort del general Franco feta per Televisió de Catalunya (312-00116/06).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió

Substanciació de la iniciativa DSPC-C 107 de 24.11.2000

Publicació de la iniciativa BOPC 118 de 28.11.2000

Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 122 de 05.12.2000

- 3. Pregunta al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a respondre oralment en comissió sobre la previsió de la Direcció de Televisió de Catalunya sobre l'emissió de la sèrie Maquis. La guerra silenciada (312-0282/06).**

Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi

Substanciació de la iniciativa DSPC 219 de 22.06.2001

Publicació de la iniciativa BOPC 203 de 26.06.2001

Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 208 de 17.07.2001

- 4. Pregunta al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a respondre oralment en comissió sobre el contingut dels programes referents a la dictadura franquista i a d'altres realitats de caràcter polític (312-00426/06).**

Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi

Substanciació de la iniciativa DSPC-C 334 de 26.04.2002

Publicació de la iniciativa BOPC 289 de 30.04.2002

Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 293 de 07.05.2002

- I 5. Pregunta al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a respondre oralment en comissió sobre com pensa continuar el treball per a la recuperació de la memòria històrica de Catalunya (312-00590/06).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió

Substanciació de la iniciativa DSPC 430 de 21.02.2003

Publicació de la iniciativa BOPC 397 de 25.02.2003

Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 399 de 04.03.2003

- I 6. Pregunta al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a respondre oralment en comissió sobre quina valoració fa de la divulgació de la memòria històrica de Catalunya a TVC (312-00610/06).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió

Substanciació de la iniciativa DSPC 446 de 28.03.2003

Publicació de la iniciativa BOPC 411 de 01.04.2003

Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 414 de 08.04.2003

Compareixença

- I Compareixença de la senyora Neus Català, membre del Comitè Internacional de Ravensbrück davant la Comissió Permanent de Legislatura sobre el procés d'Equiparació Dona-Home perquè testimoniï sobre l'exili i la seva deportació en els camps d'extermini durant la II Guerra Mundial (357-00341/06).**

Comissió Permanent de Legislatura sobre el Procés d'Equiparació Dona-Home

Aprovació de la sol·licitud de compareixença DSPC 398 de 12.11.2002

Tinguda de la compareixença DSPC 398 de 12.11.2002

Publicació de l'acord de sol·licitar la compareixença BOPC 361 de 25.11.2002

Publicació de la tinguda de la compareixença BOPC 361 de 25.11.2002

Preguntes per escrit al Govern

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre l'estat dels acords en relació amb el retorn dels fons documentals de l'Administració de la Generalitat custodiats a l'Archivo de la Guerra Civil, de Salamanca (314-00450/06).**

Publicació de la resposta del Govern BOPC 33 de 22.03.2000

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el compliment de la Resolució 846/V sobre l'elaboració d'un projecte de llei que reguli les indemnitzacions de les persones incloses en els supòsits determinats per la Llei 46/1977, de 15 d'octubre, d'amnistia, i excloses de la disposició adicional divuitena dels pressupostos generals de l'Estat dels anys 1990 i 1992 (314-00450/06).**

Publicació de la resposta del Govern BOPC 30 de 14.03.2000

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre l'estudi relatiu als catalans afectats per la Llei de l'Estat 46/1977, del 15 d'octubre, sobre amnistia (314-01001/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 30 de 14.03.2000

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la revisió dels processos a Salvador Puig i Antich i altres lluitadors antifranquistes condemnats a mort (314-01254/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 40 de 04.04.2000

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la revisió del procés judicial que va portar a l'execució de Salvador Puig i Antich (314-01333/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 40, de 04.04.2000

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre un acord entre l'Arxiu Nacional de Catalunya i la Fundació Sabino Arana per a classificar i catalogar un fons documental català de la guerra civil i del primer (314-03827/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 122, de 05.12.2000

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el reconeixement dels catalans que no gaudeixen de veïnatge civil català, afectats pels supòsits establerts per la Llei de l'Estat 46/1977, de 15 d'octubre, d'amnistia, i exclosos dels beneficis de la disposició adicional divuitena dels pressupostos generals de l'Estat per als períodes 1990 i 1992 (314-04156/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 146, de 08.02.2001

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la signatura del conveni amb la Fundació Sabino Arana pel que fa al retorn del fons documental català de la guerra civil del 1936-1939 i el primer exili (314-04799/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 162, de 20.03.2001

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre els motius de la presència d'un representant de la Fundació Ramon Trias Fargas en un acte de cessió formal del fons documental de la Fundació Sabino Arana al Govern basc i aquest a la Generalitat de Catalunya (314-05032/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 168, de 03.04.2001

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre l'estat del conveni del museu i centre d'estudis Batalla de l'Ebre, a Corbera d'Ebre (Terra Alta) (314-06115/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 217, de 26.09.2001

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la col·laboració de la Generalitat amb la construcció del Museu de l'Exili a la Vajol (Alt Empordà) (314-06314/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 199, de 20.06.2001

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el desballestament del monument de la plaça Pius XII, de Barcelona, especialment pel que fa a l'autoria dels fets (314-06934/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 217, de 26.09.2001

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el procés de retorn dels fons documentals de la Generalitat dipositats a l'Arxiu Històric Nacional de Salamanca i el dipòsit a l'Arxiu Nacional de Catalunya (314-06957/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 217, de 26.09.2001

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre l'admissió de les actes notarials de notorietat com a mitjà vàlid de prova en la percepció d'indemnitzacions per pertinença a les forces armades, d'ordre públic o de carrabiners de la Segona República Espanyola (314-07227/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 226, de 23.10.2001

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la resolució dels expedients per indemnitzacions a presos durant el franquisme (314-08587/06).**

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 246, de 12.12.2001

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el pagament de les indemnitzacions de les persones que van ésser preses durant el franquisme (314-08588/06).

Publicació de la resposta del Govern, BOPC 250, de 18.12.2001

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el nombre d'expedients per indemnitzacions a presos durant el franquisme corresponents a les comarques del Bages, el Berguedà i el Solsonès (314-08589/06).

Publicació de la resposta del Govern BOPC 250 de 18.12.2001

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre les activitats del Centre d'Estudis Històrics Internacionals-Pavelló de la República (314-09762/06).

Publicació de la resposta del Govern BOPC 310 de 11.06.2002

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre les inversions destinades a donar compliment al Pla estratègic de l'alt Berguedà, pel que fa a l'actuació a les rutes dels maquis i contrabandistes dels bons homes (314-12527/06).

Publicació de la resposta del Govern BOPC 402 de 11.03.2003

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la comissió interdepartamental per a localitzar fosses comunes de la Guerra Civil espanyola (314-12688/06).

Publicació de la resposta del Govern BOPC 419 de 23.04.2003

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el pagament d'indemnitzacions a empresonats pel franquisme menors de seixanta-cinc anys (314-13314/06).

Publicació de la resposta del Govern BOPC 462 de 29.09.2003

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el nombre de sol·licituds d'indemnitzacions presentades per persones menors de seixanta-cinc anys empresonades pel franquisme (314-13315/06).

Publicació de la resposta del Govern BOPC 462 de 29.09.2003

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la previsió de tancament del procés d'indemnització de les persones menors de seixanta-cinc anys empresonades durant el franquisme (314-13316/06).

Publicació de la resposta del Govern BOPC 462 de 29.09.2003

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre si s'ha conclòs el pagament de les indemnitzacions a les persones majors de seixanta-cinc anys empresonades durant el franquisme (314-13317/06).**

Publicació de la resposta del Govern BOPC 462 de 29.09.2003

Pregunta per escrit al director general de la CCRTV

- I Pregunta al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a respondre per escrit sobre els programes documentals relatius a la Guerra Civil espanyola i el règim franquista emesos per TV3 de l'any 2001 ençà (315-00128/06).**

Publicació de la resposta BOPC 452 de 31.07.2003

Sol·licitud d'informació i documentació (RPC art. 13.2)

- I Sol·licitud d'informació i documentació sobre els acords de la comissió mixta paritària Estat-Generalitat per a determinar els documents de l'Arxiu de Salamanca que poden ser objecte de dipòsit a Catalunya (320-00790/06).**

Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya

VII Legislatura

Projectes de llei

- I Projecte de llei del Memorial Democràtic (número de tramitació 200-00050/07).**

Admissió a tràmit de la iniciativa; Mesa del Parlament; 28.03.2006

Admissió a tràmit dels antecedents; Mesa del Parlament; 28.03.2006

Publicació de la iniciativa; 03.04.2006 (BOPC, 315, pàg. 7)

Publicació dels antecedents; 03.04.2006 (BOPC, 315, pàg. 7)

Assignació de la Comissió tramitadora; Mesa del Parlament; 04.04.2006

Obertura del termini de presentació d'esmenes a la totalitat; Mesa del Parlament; 04.04.2006

Publicació de la Comissió tramitadora; 10.04.2006 (BOPC, 318, pàg. 16)

Publicació termini presentació esmenes a la totalitat; 10.04.2006 (BOPC, 318, pàg. 16)

Admissió a tràmit de les esmenes a la totalitat; Mesa del Parlament; 09.05.2006

Publicació de les esmenes a la totalitat; 15.05.2006 (BOPC, 334, pàg. 12)

Rebuig de les esmenes a la totalitat en el Ple; Ple del Parlament; 18.05.2006 (DSPC-P, 75, pàg. 47)

Tinguda del debat de totalitat; Ple del Parlament; 18.05.2006 (DSPC-P, 75, pàg. 47)

Retirada de les esmenes a la totalitat; Ple del Parlament; 18.05.2006 (DSPC-P, 75, pàg. 47)

Publicació del rebuig de l'esmena a la totalitat en el Ple; 22.05.2006 (BOPC, 338, pàg. 10)

Publicació de la retirada de l'esmena a la totalitat; 22.05.2006 (BOPC, 338, pàg. 10)

Acord de tramitació pel procediment d'urgència; Mesa del Parlament; 23.05.2006

Publicació de tramitació pel procediment d'urgència; 24.05.2006 (BOPC, 340, pàg. 3)

Publicació obertura de termini per a proposar compareixences; 24.05.2006 (BOPC, 340, pàg. 3)

Acord de la comissió sobre les compareixences; 31.05.2006

Publicació de l'acord de comissió sobre les compareixences; 19.06.2006 (BOPC, 354, pàg. 35)

Acord de reducció dels terminis; Mesa del Parlament; 04.07.2006

Publicació de la reducció dels terminis; 10.07.2006 (BOPC, 365, pàg. 6)

Tinguda de les compareixences (urgència); 20.07.2006

Publicació de la tinguda de les compareixences; 24.07.2006 (BOPC, 370, pàg. 33)

Pròrroga del termini de presentació d'esmenes a l'articulat; Mesa del Parlament; 01.09.2006

Publicació pròrroga del termini de presentació d'esmenes; 07.09.2006 (BOPC, 377, pàg. 6)

Decaïment per finiment de la legislatura; 08.09.2006

Resolucions

I Resolució 34/VII del Parlament de Catalunya, sobre l'establiment de convenis amb les associacions que compleixen funcions d'ajut als emigrants retornats.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de llei sobre l'establiment de convenis amb les associacions que compleixen funcions d'ajut als emigrants retornats (Tram. 250-00007/07), presentada pel Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya.

Adopció en comissió; Comissió de Política Social; 16.03.2004 (DSPC-C, 23, pàg. 4)

Publicació de l'adopció en Comissió; 29.03.2004 (BOPC, 37, pàg. 5)

Publicació de la documentació de control de compliment de la Resolució 27.09.2004 (BOPC, 95, pàg. 31)

I Resolució 89/VII del Parlament de Catalunya, sobre l'actuació davant el Govern de l'Estat per a la conservació dels expedients i els sumaris instruïts contra els represaliats de la Guerra de 1936-1939 i la postguerra consegüent, i el lliure accés a aquells, i sobre la declaració de nul·litat de les causes corresponents.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de llei sobre l'actuació davant el Govern de l'Estat per a la conservació dels expedients i els sumaris instruïts contra els represaliats de la Guerra de 1936-1939 i la postguerra conseqüent, i el lliure accés a aquells, i sobre la declaració de nul·litat de les causes corresponents (250-00115/07), presentada pels grups:

Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi
Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya
Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Alternativa

Adopció en comissió DSPC 69 de 18.06.2004
Publicació de l'adopció en Comissió en BOPC 75 de 28.06.2004

I Resolució 91/VII del Parlament de Catalunya, sobre el retorn de la documentació espoliada pel règim franquista i dipositada actualment a l'Arxiu General de la Guerra Civil Espanyola, a Salamanca.

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de llei sobre el retorn de la documentació espoliada pel règim franquista i dipositada actualment a l'Arxiu de Salamanca, abans del mes de juliol del 2005, presentada pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió (250-00088/07).

Adopció en comissió DSPC 71 de 22.06.2004
Publicació de l'adopció en Comissió BOPC 78 de 05.07.2004

I Resolució 151/VII del Parlament de Catalunya, sobre la preservació del monument dels Fets de Prats de Molló, a Prats de Molló (Vallespir, Catalunya del Nord).

Aquesta Resolució té el seu origen en la Proposició no de llei sobre la construcció d'un empedrat al monument dels Fets de Prats de Molló, a Prats de Molló (Vallespir, Catalunya Nord), presentada pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió (250-00202/07).

Adopció en comissió DSPC 107 de 10.11.2004
Publicació de l'adopció en Comissió BOPC 118 de 29.11.2004

I Resolució 191/VII, del Parlament de Catalunya, sobre reconeixement de les víctimes de la Llei 16/1970, de perillositat i rehabilitació social per raó de llur orientació sexual (Iniciativa 290-00129/07).

Aquesta Resolució va tenir el seu origen en la Proposició no de llei sobre la realització d'un acte de reconeixement de les víctimes de la Llei 16/1970, de perillositat i rehabilitació social per raó de llur orientació sexual. (Iniciativa 250-00374/07), presentada pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

Adopció en Comissió de la Resolució; Comissió de Política Social; 22.02.2005 (DSPC-C, 142, pàg. 10)

Admissió a tràmit i tramesa a la Comissió; Mesa del Parlament; 20.09.2005

Publicació de la documentació; 26.09.2005 (BOPC, 221, pàg. 56)

I Resolució 291/VII, del Parlament de Catalunya, sobre la recuperació del monument de les Quatre Columnes, de Puig i Cadafalch, a Barcelona (250-00702/07).

Presentada per tots els Grups Parlamentaris del Parlament.

Tramesa a la Comissió de Política Cultural

Adopció en comissió; Comissió de Política Cultural; 09.11.2005 (DSPC-C, 257, pàg. 23)

Publicació de l'adopció en Comissió; 28.11.2005 (BOPC, 250, pàg. 6)

Publicació del control de compliment de la Resolució; 24.04.2006 (BOPC, 325, pàg. 26)

I Resolució 358/VII, del Parlament de Catalunya, sobre la recuperació de la memòria històrica de l'Olimpíada Popular del 1936, a Barcelona, i la commemoració del seu 70è aniversari (Iniciativa 290-00267/07).

Aquesta Resolució va tenir el seu origen en la Proposició no de Llei sobre la recuperació de la memòria històrica de l'Olimpíada Popular del 1936, a Barcelona, i la commemoració del seu 70è aniversari (Tram. 250-00912/07), presentada pel Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi, Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya, Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Alternativa.

Aprovada per la Comissió de Política Cultural; 15.02.2006 (DSPC-C, 295, pàg. 14)

Publicació de l'adopció en Comissió; 27.02.2006 (BOPC, 297, pàg. 23)

Publicació de la documentació; 12.06.2006 (BOPC, 348, pàg. 27)

Compareixences

I Compareixences d'organitzacions i grups socials amb relació al Projecte de Llei del Memorial Democràtic (353-00052/07 a 353-00093/07).

Aprovació de les sol·licituds de compareixença; Comissió de Política Cultural; 31.05.2006 (DSPC-C, 362, pàg. 36)

Tinguda de les compareixences; Subcomissió de Cultura (DSPC-C núm. 367 a 372)

Publicació de la tinguda de les compareixences; 03.07.2006 (BOPC núm. 357 a 360)

Interpel·lacions

I Interpel·lació al Consell Executiu sobre la recuperació de la memòria històrica, a petició del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Alternativa (300-00735/07).

Publicació de la iniciativa BOPC 113 de 16.11.2004
Substanciació de la iniciativa DSPC 27 de 18.11.2004
Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 116 de 22.11.2004

Pregunta oral al Govern a respondre en el Ple

I Pregunta al Consell Executiu a respondre oralment en el Ple sobre la retirada dels símbols feixistes que encara hi ha en la façana dels edificis d'habitatges de protecció oficial (310-00131/07).

A proposta del Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi
Publicació de la iniciativa BOPC 48 de 27.04.2004
Publicació de trasllat al proper període de sessions BOPC 83 de 13.07.2004
Substanciació en el Ple de la iniciativa DSPC 25 de 28.10.2004
Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 109 de 09.11.2004

Pregunta oral al director general de la CCRTV

I Pregunta al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a respondre oralment en comissió sobre el capteniment dels serveis informatius de TV3 pel que fa als actes organitzats recentment per la Comissió de la Dignitat (312-00116/07).

A proposta del Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya
Substanciació de la iniciativa DSPC 123 de 10.12.2004
Publicació de la substanciació de la iniciativa BOPC 129 de 21.12.2004

Pregunta oral al president de la Generalitat

I Pregunta al president de la Generalitat a respondre oralment en el Ple sobre quina valoració fa del retorn dels papers de Salamanca (317-00126/07).

A proposta del Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi
Substanciació en el Ple DSPC 44 de 21.04.2005
Publicació de la substanciació en el Ple DSPC 182 de 03.05.2005

I Pregunta al president de la Generalitat a respondre oralment en el Ple sobre el retorn dels papers de la Generalitat confiscats en acabar la Guerra Civil Espanyola i sobre les conseqüències d'aquest retorn i d'altres esdeveniments recents pel que fa a les relacions entre els pobles d'Espanya (317-00201/07).

A proposta del Grup Parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi
Substanciació en el Ple; Ple del Parlament; 02.02.2006 (DSPC-P, 69, pàg. 41)
Publicació de la substanciació en el Ple; 07.02.2006 (BOPC, 286, pàg. 12)

Declaracions i manifestacions institucionals

I Declaració institucional amb motiu del 60è aniversari de l'alliberament del camp d'extermini d'Auschwitz (401-00011/07).

Declaració o manifestació en el Ple BOPC 33 de 03.02.2005

I Sessió commemorativa del 25è aniversari del restabliment del Parlament de Catalunya (401-00015/07).

Declaració o manifestació en el Ple BOPC 43 de 10.04.2005

I Declaració institucional amb motiu del 60è aniversari de la fi de la segona Guerra Mundial (401-00017/07).

Declaració o manifestació en el Ple BOPC 46 de 05.05.2005

I Declaració institucional amb motiu del Dia Mundial del Refugiat (401-00022/07).

Publicació de la declaració institucional BOPC 206 de 04.07.2005

Preguntes per escrit al Govern

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre quina valoració fa de les declaracions del ministre de Treball relatives als papers de Salamanca (314-02113/07).

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 96 de 28.09.2004

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el poblat ibèric, la necròpolis i les trinxeres de la Guerra Civil Espanyola a la Sentiu de Sió (Noguera) (314-02496/07).

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 109 de 09.11.2004

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la retirada de la consideració de monument historicoartístic a la llar barcelonina de Josep Puig i Cadafalch (314-02530/07).

Grup parlamentari del Partit Popular de Catalunya
Publicació de la desposta del Govern BOPC 129 de 21.12.2004

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la senyera de la rèplica escenogràfica de la proclamació de la República, al Museu d'Història de Catalunya (314-02638/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 114 de 16.11.2004

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre les manifestacions del president de la Generalitat a favor de retre homenatge a les víctimes d'actes incontrolats en zona de la República Espanyola (314-03260/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 129 de 21.12.2004

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el Pla d'ajuda al retorn dels catalans emigrats i llurs descendents (314-03344/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 129 de 21.12.2004

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre les actuacions relatives al compliment de la Resolució 89/VII del Parlament (314-03711/07).**

Grup Parlamentari de convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 137 de 18.01.2005

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la construcció d'un museu de l'exili a la Jonquera (Alt Empordà) (314-03720/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 147 de 15.02.2005

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre si el Partit Nacionalista Castellà-Terra Comunera ha reclamat el retorn de béns patrimonials dipositats en algun arxiu o museu català (314-04248/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 154 de 01.03.2005

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el protocol que es segueix per fer esclatar bombes de l'època de la Guerra Civil Espanyola (314-05326/07).

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 169 de 05.04.2005

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre si ha rebut cap requeriment del Govern de l'Estat d'informació relativa a les víctimes del franquisme (314-05709/07).

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 174 de 19.04.2005

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre l'adquisició de fons documentals per l'Arxiu Nacional de Catalunya l'any 2004 (314-05881/07).

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 182 de 03.05.2005

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la catalogació històrica de les restes militars de la Guerra Civil Espanyola a Catalunya (314-06011/07).

Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Alternativa
Publicació de la resposta del Govern BOPC 182 de 03.05.2005

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre l'aportació econòmica feta durant els anys 2004 i 2005 al Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre i les previsions d'increment per a anys vinents (314-06199/07).

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 187 de 18.05.2005

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la despesa corresponent a quatre estudis relatius als fons de la Generalitat de Catalunya de la II República, als models de gestió de l'Institut Històric del Patrimoni i a l'estat dels catàlegs i els inventaris de la Direcció General del Patrimoni Cultural, encarregats pel Departament de Cultura l'any 2004 amb càrrec a l'aplicació econòmica 227.0007 del programa 4583 (314-07014/07).

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern BOPC 205 de 28.06.2005

I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre si és coneixedor de l'estat del procés de rehabilitació del president Companys i d'altres víctimes, iniciat per la Comissió Interministerial per a l'Estudi de la Situació de les Víctimes de la Guerra Civil i del Franquisme (314-09978/07).

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 31.12.2005 (BOPC, 275, pàg. 26)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el nombre d'habitatges proporcionats a emigrants catalans retornats sobre la base del Pla d'ajuda al retorn (314-10366/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 31.12.2005 (BOPC, 275, pàg. 41)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el grau d'aplicació de la Llei 25/2002, de mesures de suport al retorn dels catalans emigrats i llurs descendents, i de segona modificació de la Llei 18/1996, i del Pla d'ajuda al retorn integrat en el Decret 268/2003 (314-10367/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 25.01.2006 (BOPC, 281, pàg. 16)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre en quina mesura s'aplica el Pla d'ajuda al retorn pel que fa a les prestacions d'urgència en cas de necessitat (314-10368/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 25.01.2006 (BOPC, 281, pàg. 18)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre l'acord signat amb la Diputació General d'Aragó i la regió Migdia-Pirineus per a executar el projecte "Exili, història i memòria" (314-11068/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 07.02.2006 (BOPC, 286, pàg. 29)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre en quina data preveu que arribarà a Catalunya la documentació coneguda com els papers de Salamanca (314-11327/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 01.02.2006 (BOPC, 284, pàg. 62)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre l'exposició que preveu dur a terme per mostrar al públic la documentació coneguda com els papers de Salamanca (314-11328/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 07.02.2006 (BOPC, 286, pàg. 38)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre quan hi ha previst acabar la identificació i la catalogació, a l'Arxiu de Salamanca, de la documentació espoliada que ha de retornar a llurs legítims propietaris (314-11329/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 28.02.2006 (BOPC, 299, pàg. 47)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el nombre d'habitatges proporcionats a emigrants catalans retornats d'acord amb el Pla d'ajuda al retorn (314-12448/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 04.05.2006 (BOPC, 330, pàg. 22)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la data de constitució de la comissió mixta Estat-Generalitat que estableix l'article 4 de la Llei de l'Estat 21/2005, relativa a la restitució dels documents confiscats durant la Guerra Civil (314-13509/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 09.05.2006 (BOPC, 333, pàg. 35)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el lliurament a la Generalitat dels documents incautats durant la Guerra Civil (314-13510/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 07.09.2006 (BOPC, 378, pàg. 8)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre els actes oficials previstos per a commemorar el 75è aniversari de la proclamació de la República espanyola (314-13809/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 04.05.2006 (BOPC, 330, pàg. 59)

- I Preguntes al Consell Executiu a respondre per escrit sobre el Pla d'Ajut al Retorn (314-13812/07 a 314-13817/07).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 18.07.2006 (BOPC, 369)

- I Pregunta al Consell Executiu a respondre per escrit sobre la quantitat destinada pels departaments de la Generalitat i els organismes i les empreses que en depenen a la recuperació de la memòria històrica, el Memorial Democràtic i la commemoració del 75è aniversari de la proclamació de la II República (314-14188/07).**

VIII Legislatura

Projectes de llei

I Projecte de llei del Memorial Democràtic (número de tramitació 200-00014/08).

Admissió a tràmit de la iniciativa; Mesa del Parlament; 23.01.2007
Admissió a tràmit dels antecedents; Mesa del Parlament; 23.01.2007
Publicació de la iniciativa; 29.01.2007 (BOPC, 23, pàg. 30)
Publicació dels antecedents; 29.01.2007 (BOPC, 23, pàg. 30)
Assignació de la Comissió tramitadora; Mesa del Parlament; 06.02.2007
Publicació termini presentació esmenes a la totalitat; 12.02.2007 (BOPC, 31, pàg. 8)
Acord de tramitació pel procediment d'urgència; Mesa del Parlament; 13.03.2007
Admissió a tràmit de les esmenes a la totalitat; Presidència del Parlament; 14.03.2007
Admissió a tràmit de les esmenes a la totalitat; Presidència del Parlament; 14.03.2007
Tinguda del debat de totalitat; Ple del Parlament; 14.03.2007 (DSPC-P, 11, pàg. 3)
Publicació de tramitació pel procediment d'urgència; 14.03.2007 (BOPC, 45, pàg. 4)
Rebuig de les esmenes a la totalitat en el Ple; Ple del Parlament; 14.03.2007
Rebuig de les esmenes a la totalitat en el Ple; Ple del Parlament; 14.03.2007
Obertura del termini per a proposar compareixences; Ple del Parlament; 14.03.2007 (DSPC-P, 11, pàg. 3)
Publicació de la Comissió tramitadora; 19.03.2007 (BOPC, 46, pàg. 14)
Publicació del debat; 19.03.2007 (BOPC, 46, pàg. 14)
Publicació del rebuig de l'esmena a la totalitat en el Ple; 19.03.2007 (BOPC, 46, pàg. 14)
Publicació del rebuig de l'esmena a la totalitat en el Ple; 19.03.2007 (BOPC, 46, pàg. 14)
Publicació obertura de termini per a proposar compareixences; 19.03.2007 (BOPC, 46, pàg. 14)
Admissió de les propostes de compareixença; Mesa de la Comissió d'Afers Institucionals; 29.03.2007
Acord de la comissió sobre les compareixences; Comissió d'Afers Institucionals; 25.04.2007
Tinguda de les compareixences; Comissió d'Afers Institucionals; 10.05.2007
Publicació termini presentació esmenes a l'articulat (urg.); 16.05.2007 (BOPC, 71, pàg. 11)
Publicació de l'admissió de les compareixences; 16.05.2007 (BOPC, 71, pàg. 11)
Publicació de l'acord de comissió sobre les compareixences; 16.05.2007 (BOPC, 71, pàg. 11)
Publicació de la tinguda de les compareixences; 16.05.2007 (BOPC, 71, pàg. 11)

Nomenament de la Ponència; Comissió d'Afers Institucionals; 08.06.2007 (DSPC-C, 116, pàg. 28)

Publicació del nomenament de la Ponència; 18.06.2007 (BOPC, 86, pàg. 10)

Publicació de l'informe de la Ponència; 25.07.2007 (BOPC, 117, pàg. 3)

Compareixences

I Compareixences d'organitzacions i grups socials amb relació al Projecte de llei del Memorial Democràtic (353-00065/08 a 353-00071/08 i 353-00075/08).

Aprovació de les sol·licituds de compareixença; Comissió d'Afers Institucionals (DSPC-C, 88 i 98)

Tinguda/decaïment de les compareixences; Comissió d'Afers Institucionals; 10.05.2007 (DSPC-C, 98)

Publicació de la tinguda/decaïment de les compareixences 21.05.2007 (BOPC, 73)

Interpel·lacions i Mocions

I Moció 3/VIII del Parlament de Catalunya, sobre el retorn a Catalunya de la documentació confiscada durant el franquisme que encara està dipositada a l'Arxiu General de la Guerra Civil Espanyola, a Salamanca.

Aquesta Moció té el seu origen en la Interpel·lació al Govern sobre el retorn a Catalunya de la documentació confiscada durant el franquisme que encara està dipositada a l'Arxiu General de la Guerra Civil Espanyola, a Salamanca i la moció subsegüent (Tram. 300-00023/08 i 302-00017/08), presentades pel Grup Parlamentari d'esquerra Republicana de Catalunya.

Aprovació en el Ple; Ple del Parlament; 29.03.2007 (DSPC-P, 14, pàg. 70)

Publicació de l'aprovació en el Ple; 02.04.2007 (BOPC, 51, pàg. 14)

Publicació de la documentació de control de compliment; 30.07.2007 (BOPC, 118, pàg. 36)

Pregunta escrita al director general de la CCRTV

I Pregunta al director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a respondre per escrit sobre els programes relatius a la memòria històrica emesos del 2004 ençà (315-00028/08).

A proposta del Grup Parlamentari de Convergència i Unió

Publicació de la resposta; 10.05.2007 (BOPC, 68, pàg. 88)

Declaracions i manifestacions institucionals

- I Declaració del Parlament de Catalunya de reconeixement de la persecució i el genocidi del poble gitano (401-00003/08).**

Declaració o manifestació en el Ple; Ple del Parlament; 29.03.2007 (DSPC-P, 14, pàg. 22)

Preguntes per escrit al Govern

- I Pregunta al Govern a respondre per escrit sobre l'estat d'execució de la recuperació del monument de les Quatre Columnes, de Puig i Cadafalch, a Barcelona (314-03066/08).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 18.04.2007 (BOPC, 59, pàg. 84)

- I Pregunta al Govern a respondre per escrit sobre la despesa pel suport a entitats per programes per a la recuperació de la memòria històrica durant el període del 2003 al 2006 (314-03177/08).**

Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya
Publicació de la resposta del Govern; 18.04.2007 (BOPC, 59, pàg. 96)

- I Pregunta al Govern a respondre per escrit sobre el retorn de la documentació de particulars dipositada a l'Arxiu General de la Guerra Civil Espanyola, a Salamanca (314-03771/08).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 15.05.2007 (BOPC, 70, pàg. 40)

- I Pregunta al Govern a respondre per escrit sobre la possibilitat que el Govern de l'Estat endarrereixi la devolució dels arxius de Salamanca fins al 2008 (314-03772/08).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 15.05.2007 (BOPC, 70, pàg. 41)

- I Pregunta al Govern a respondre per escrit sobre les mesures previstes per a aconseguir que el Govern de l'Estat no endarrereixi el retorn de la documentació de particulars dipositada a l'Arxiu de Salamanca (314-03773/08).**

Grup Parlamentari de Convergència i Unió
Publicació de la resposta del Govern; 15.05.2007 (BOPC, 70, pàg. 41)

Barcelona, setembre de 2007

Llei 13/2007, del 31 d'octubre, del Memorial Democràtic¹

El President de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 65 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

Catalunya té una llarga trajectòria de lluita per les seves llibertats i de defensa de les seves institucions, que li foren arrabassades el 1714. Des de mitjan segle XIX, el catalanisme, les lluites obreres, els corrents liberals i el moviment republicà i federal foren el germen de la cultura democràtica a Catalunya i de la lluita per les llibertats, la justícia social i la recuperació de les institucions d'autogovern. La primera i la segona repúbliques marquen els moments culminants d'aquesta lluita i són els antecedents immediats del marc democràtic actual. La dictadura de Primo de Rivera i, sobretot, la del general Franco suspengueren de nou aquestes llibertats i portaren a terme una forta repressió política, cultural, social i nacional.

L'article 54 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya estableix en primer lloc l'obligació de la Generalitat i els altres poders públics de «vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya com a patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita pels drets i les llibertats democràtiques» i disposa que «amb aquesta finalitat han d'adoptar les iniciatives institucionals necessàries per al reconeixement i la rehabilitació de tots els ciutadans que han patit persecució com a conseqüència de la defensa de la democràcia i l'autogovern de Catalunya». En segon lloc, el mateix article especifica que «la Generalitat ha de vetllar perquè la memòria històrica es converteixi en símbol permanent de la tolerància, de la dignitat dels valors democràtics, del rebuig dels totalitarismes i del reconeixement de totes les persones que han patit persecució a causa de llurs opcions personals, ideològiques o de consciència». La grandesa de la democràcia és que, a diferència dels règims totalitaris, és capaç de reconèixer la dignitat de totes les víctimes de la intolerància més enllà de les opcions personals, ideològiques o de consciència de cadascú. Cal un reconeixement de totes les víctimes de la violència política.

La preservació de la memòria històrica d'un país és, doncs, una expressió de la seva llibertat. La reivindicació del compromís polític de la ciutadania per la conquesta de les llibertats

1. Reprodueix la versió publicada al DOGC 5006, de 12.11.2007.

és una manifestació de cultura democràtica. Les polítiques públiques dutes a terme pels governs per a recordar i difondre la lluita i l'esforç de les persones que donaren el millor de si mateixes per restaurar els valors i els principis democràtics davant l'opressió dels règims totalitaris, les dictadures i les formes autoritàries de govern són un senyal d'identitat de l'estat democràtic. Apel·lar al passat per comprendre el present i afrontar el futur és un signe de cultura política de les societats desenvolupades. És una demostració de virtut pública a la qual els representants de la sobirania popular no poden renunciar.

Els estats amb més tradició democràtica han dut a terme polítiques públiques que, amb més o menys intensitat, han commemorat i difós llur història democràtica, com a referent permanent per a la ciutadania i les societats respectives i, en general, per al món. Ha estat així, especialment, als països que al llarg de la seva història han patit la intervenció estrangera de règims totalitaris o que han estat víctimes de dictadures pròpies. Un element comú de la reivindicació de la memòria col·lectiva ha d'ésser, primerament, homenajar els protagonistes de la llibertat davant la tirania, per llur abnegació i llur sacrifici, i difondre'n l'exemple a les generacions futures. Per tant, la memòria del passat i la pedagogia social amb vista al futur són factors d'identitat política i d'orgull nacional.

El sistema democràtic actual té l'origen més immediat en la memòria republicana i en l'antifranquisme. Però la transició a un sistema democràtic es féu a partir d'un procés de reforma iniciat des de la legalitat institucional de la dictadura del general Franco, que després de l'aixecament militar contra la Segona República, perpetrà la destrucció de totes les institucions democràtiques –entre aquestes, la de la Generalitat de Catalunya–, i la sistemàtica voluntat d'anihilació de la llengua i la cultura catalanes. La transició es produí en un context presidit per institucions i altres actors polítics clarament vinculats a la dictadura. De fet, els primers elements de trencament amb el passat franquista foren el resultat de les primeres eleccions democràtiques del 15 de juny de 1977, el restabliment de la Generalitat de Catalunya el 29 de setembre de 1977, i la promulgació de la Constitució el 27 de desembre de 1978 i de l'Estatut d'autonomia de Catalunya el 18 de desembre de 1979. La transició a la democràcia, vista amb la perspectiva del temps transcorregut, donà uns resultats polítics positius, ja que va permetre superar la divisió creada per la Guerra Civil i la dictadura. Però en aquest procés hi ha també una part fosca, com l'oblit de preservar la memòria dels ciutadans i la d'entitats de tota mena que, en les dures condicions d'un règim dictatorial de quaranta anys, posaren per davant de cap altra consideració personal o familiar l'objectiu de recuperar les llibertats arrabassades per la dictadura franquista, amb el sacrifici del treball, de la integritat física o de la vida. En aquest sentit, un dels dèficits de la transició a la democràcia fou la institucionalització de la desmemòria i l'oblit de la tradició democràtica i els seus protagonistes, els quals, no obstant això, són els que donen un sentit i un valor especial al sistema polític actual i als drets i les llibertats de què gaudeix el conjunt de la societat.

La societat catalana continua tenint un deute amb el propi passat i el Govern ha de donar compliment a l'article 54 de l'Estatut. Cal alliberar la pluralitat de memòries i, més enllà

de les diverses iniciatives portades a terme fins ara per a recuperar la memòria del passat i dignificar les víctimes de la Guerra Civil i de la dictadura del general Franco, s'ha d'impulsar una decidida política pública en aquest sentit. Cal, per tant, una condemna explícita del règim franquista. El sistema democràtic ha de reconèixer la memòria i la dignitat de totes les víctimes del franquisme i també les de la violència política incontrollada a la rereguarda republicana, especialment de les que es van produir en els primers mesos de la guerra i amb independència de llurs opcions ideològiques i de la zona en què, de grat o per força, les va situar el conflicte bèl·lic. Cal una rehabilitació plena de totes les persones, organitzacions i institucions represaliades durant la Guerra Civil i el franquisme, per tal que els supervivents, llurs familiars, llurs amistats i les generacions futures se sentin reconegudes d'una manera justa.

Amb aquesta finalitat es crea el Memorial Democràtic, l'instrument amb què la Generalitat ha de portar a terme polítiques públiques destinades a la recuperació de la memòria de les víctimes de la Guerra Civil i de les persones, les organitzacions i les institucions que van fer front a la repressió política, social, cultural i nacional d'un règim ignominiós. El Memorial Democràtic té la voluntat de formar part d'una xarxa internacional juntament amb altres institucions de la memòria que basin llur activitat en la difusió i el coneixement dels valors democràtics de l'antifeixisme i de l'antitotalitarisme. Aquesta tasca de recuperació ha d'ésser entesa com la commemoració de la lluita per les llibertats, però també com una oportunitat per a investigar la història col·lectiva i, finalment, com una via per a difondre a les generacions presents i futures el respecte pels drets humans i el coneixement dels fonaments del sistema de llibertats de què gaudeix la societat.

Així, el Memorial Democràtic vol ésser l'expressió de la pluralitat de memòries en el marc de la lluita per les llibertats democràtiques, i porta a terme la seva activitat des de diferents perspectives: ideològiques, de consciència, socials, culturals, lingüístiques, nacionals, de gènere i d'orientació sexual, entre altres.

El Memorial Democràtic se centra en l'etapa 1931-1980 –és a dir, des de la proclamació de la República fins al primer govern escollit democràticament a Catalunya d'ençà de la fi de la Guerra Civil–, la qual cosa no n'ha d'impedir l'obertura, per mitjà de la programació cultural, a tradicions democràtiques anteriors o a la projecció contemporània.

Article 1

Creació i naturalesa jurídica

1. Es crea el Memorial Democràtic, com a entitat de dret públic dotada de personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'obrar, tant en l'àmbit públic com en el privat, en l'exercici de les funcions que aquesta llei li encomana.
2. El Memorial Democràtic resta adscrit al departament que determini el Govern.

3. El Memorial Democràtic, en l'exercici de les seves funcions, es coordina amb els altres organismes de la Generalitat en el desenvolupament d'actuacions relacionades amb l'estudi, la difusió i la commemoració de la memòria democràtica.

Article 2

Objecte i finalitat

El Memorial Democràtic té per objecte desplegar les polítiques públiques del Govern adreçades a l'acció cívica de recuperació, commemoració i foment de la memòria democràtica, i en concret, del coneixement del període de la Segona República, de la Generalitat republicana, de la Guerra Civil, de les víctimes del conflicte per motius ideològics, de consciència, religiosos o socials, de la repressió de la dictadura franquista, de l'exili i la deportació, de l'intent d'eliminar la llengua i la cultura catalanes, dels valors i les accions de l'antifranquisme i de totes les tradicions de la cultura democràtica, amb la finalitat de donar a conèixer d'una manera científica i objectiva el passat recent i estimular la comprensió del temps present.

Article 3

Funcions

1. El Memorial Democràtic exerceix les funcions següents:
 - a) La configuració d'un centre estable d'activitats de commemoració, difusió, formació, assessorament i participació social relatives al coneixement del període de la Segona República, la Guerra Civil i les seves víctimes en tota llur diversitat, la repressió franquista, l'exili, la deportació i les arrels antifranquistes del sistema de valors de la recuperació de la democràcia. A aquest efecte, li correspon formular propostes de polítiques públiques relatives a la recuperació, la conservació i el foment de tots els elements i factors que integren i configuren la memòria democràtica.
 - b) La commemoració de la memòria democràtica per mitjà de la proclamació de la vigència dels valors democràtics com a fonament d'organització i de convivència de la societat catalana actual.
 - c) L'homenatge a les víctimes directes o indirectes de la Guerra Civil i de la lluita per la república, la democràcia, les llibertats i els drets individuals i col·lectius; a les víctimes que eren a la rereguarda durant el conflicte bèl·lic, i a tothom que va patir persecució a causa de les seves opcions personals, ideològiques, religioses o de consciència.
 - d) La recerca d'informació, amb mitjans propis o aliens, sobre els elements personals i col·lectius, de materials i documentals que nodreixen els referents de la lluita per la recuperació de les llibertats públiques.
 - e) La difusió del patrimoni democràtic i dels espais de la memòria, amb la creació d'un fons informatiu integrat per un servei d'informació documental, un portal informàtic, un banc de dades audiovisuals i bases de dades, i també amb l'organització d'exposicions.

- f) La realització d'activitats formatives, com l'organització de jornades, cursos, seminaris i conferències.
- g) L'afavoriment de la participació de les entitats i els grups que tenen per objecte la preservació de la memòria democràtica i la reflexió sobre la societat present. La constitució d'un observatori dels valors democràtics.
- h) La recuperació i la divulgació del paper de les dones en el patrimoni democràtic, com a persones amb capacitat de decisió autònoma i subjectivitat històrica.

Article 4

Facultats

El Memorial Democràtic, en l'exercici de les seves funcions, pot:

- a) Establir els contractes, els convenis, els pactes i les condicions que consideri convenients, amb persones físiques i jurídiques, públiques i privades, sempre que no siguin contraris als seus objectius, a l'ordenament jurídic, a l'interès públic i al principi de bona administració.
- b) Constituir consorcis, fundacions, societats i altres entitats de caràcter associatiu, o participar en les ja constituïdes.
- c) Coordinar-se amb altres organismes de la Generalitat que actuen en àmbits similars.

Article 5

Organització

1. Els òrgans de govern i administració del Memorial Democràtic són la Junta de Govern, la Presidència i la Direcció.
2. El Memorial Democràtic té autonomia orgànica i funcional i es regeix pel que disposa aquesta llei, pels seus estatuts i per les altres normes i reglaments d'organització interna i de funcionament.
3. Els òrgans de govern i administració del Memorial Democràtic són assistits pel Consell Assessor i pel Consell de Participació en les activitats que ho requereixin.

Article 6

La Junta de Govern

1. La Junta de Govern és el màxim òrgan de govern i administració del Memorial Democràtic.
2. La Junta de Govern és integrada pel conseller o consellera del departament al qual és adscrit l'ens públic, que n'ocupa la presidència, i pels membres designats de la manera següent:

- a) Sis membres nomenats pel Govern, a proposta dels departaments competents en matèria de memòria democràtica, d'història i pensament contemporani, de justícia, d'educació, de cultura i d'universitats.
 - b) Quatre membres escollits per acord de les dues terceres parts del Ple del Parlament, d'entre professionals de prestigi reconegut en la matèria pròpia d'aquesta llei.
 - c) Un membre proposat per cada un dels grups parlamentaris, designat pel Parlament.
 - d) El director o directora del Museu d'Història de Catalunya.
 - e) El president o presidenta de l'Institut Català de les Dones.
 - f) El director o directora de l'Arxiu Nacional de Catalunya.
 - g) Una persona representant del Consell Assessor.
 - h) Dues persones representants del Consell de Participació.
3. El director o directora del Memorial Democràtic assisteix a les reunions de la Junta de Govern amb veu però sense vot.

Article 7

Estatut dels membres de la Junta de Govern

Els membres de la Junta de Govern vinculats a l'Administració estan subjectes al règim d'incompatibilitats aplicable al personal de l'Administració de la Generalitat.

Article 8

Funcions de la Junta de Govern

1. Són funcions de la Junta de Govern:
 - a) Proposar al conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial Democràtic el nomenament dels membres del Consell Assessor i del Consell de Participació.
 - b) Aprovar reglaments i altres normes d'organització interna i de funcionament del Memorial Democràtic.
 - c) Coordinar les actuacions en les matèries relacionades amb l'objecte i la finalitat del Memorial Democràtic.
 - d) Aprovar la formalització de convenis de col·laboració del Memorial Democràtic amb altres entitats públiques o privades.
 - e) Promoure la participació del Memorial Democràtic en consorcis, fundacions, societats i altres ens associatius, i constituir-ne.
 - f) Aprovar l'avantprojecte de pressupost del Memorial Democràtic.
 - g) Aprovar els comptes anuals, la liquidació del pressupost i el programa d'actuacions, d'inversions i de finançament del Memorial Democràtic.
 - h) Aprovar l'informe anual del Memorial Democràtic.

- i) Assessorar el Govern o el conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial Democràtic.
 - j) Qualsevol altra que li encomanin els estatuts i les normes de funcionament del Memorial Democràtic.
2. El règim de sessions de la Junta de Govern és regulat pels estatuts del Memorial Democràtic.
 3. Els acords de la Junta de Govern s'adopten per majoria simple i els empats es resolen amb el vot de qualitat del president o presidenta. La Junta de Govern es regeix per les regles de funcionament dels òrgans col·legiats en tot allò que no és regulat per aquesta llei o pels estatuts del Memorial Democràtic.

Article 9

La presidència

Són funcions del president o presidenta del Memorial Democràtic:

- a) Representar el Memorial Democràtic.
- b) Convocar i presidir les sessions de la Junta de Govern i resoldre els empats de les votacions amb el seu vot de qualitat.
- c) Qualsevol altra que li encomanin els estatuts i les normes de funcionament del Memorial Democràtic, o que li encomani el Govern en l'àmbit d'actuació de l'entitat.

Article 10

La direcció

1. El director o directora del Memorial Democràtic és nomenat pel Govern, a proposta del conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial, d'entre professionals de solvència reconeguda en el coneixement de les matèries que són objecte del Memorial Democràtic.
2. El director o directora té les funcions que li atribueixen els estatuts i les altres normes de funcionament del Memorial Democràtic, i les que li delegui la Junta de Govern i el president o presidenta, d'acord amb els estatuts esmentats.

Article 11

El Consell Assessor

1. El Consell Assessor és l'òrgan de consulta i assessorament del Memorial Democràtic.

2. El Consell Assessor és integrat per deu membres, nomenats pel conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial Democràtic, d'entre professionals de solvència reconeguda en el coneixement de les matèries que són objecte del Memorial Democràtic, designats per les universitats de Catalunya, per l'Institut d'Estudis Catalans i per la Filmoteca de Catalunya.
3. El director o directora del Memorial Democràtic assisteix a les reunions del Consell Assessor amb veu però sense vot.
4. El Consell Assessor elegeix el president o presidenta d'entre els seus membres.
5. Les funcions del Consell Assessor han d'ésser establertes pels estatuts del Memorial Democràtic.

Article 12

El Consell de Participació

1. El Consell de Participació és l'òrgan consultiu per mitjà del qual les entitats que tenen per objecte la preservació de la memòria democràtica participen en les iniciatives i les activitats del Memorial Democràtic.
2. Els membres del Consell de Participació són nomenats pel conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial Democràtic, a proposta de la Junta de Govern, d'entre persones amb una trajectòria reconeguda en la defensa dels valors cívics i de la memòria democràtica, representants d'entitats que tinguin per objecte la preservació de la memòria democràtica, entitats i moviments que se significaren en la lluita antifranquista, sindicats, la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, organitzacions municipalistes i mitjans de comunicació.
3. El director o directora del Memorial Democràtic assisteix a les reunions del Consell de Participació amb veu però sense vot.
4. El nombre de membres i les funcions del Consell de Participació han d'ésser establerts pels estatuts del Memorial Democràtic. Aquests estatuts també han d'establir els criteris de selecció dels membres d'acord amb els principis de major representació, equilibri territorial i respecte a la diversitat i a la igualtat de gènere.
5. El Consell de Participació elegeix el president o presidenta d'entre els seus membres.

Article 13

Règim jurídic

1. El Memorial Democràtic es regeix per aquesta llei; pel Decret legislatiu 2/2002, del 24 de desembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei 4/1985, del 29 de març, de l'Estatut de l'Empresa pública catalana; pels seus estatuts, i per la resta de l'ordenament jurídic.
2. El Memorial Democràtic actua subjecte al dret privat. En l'exercici de les seves funcions públiques el Memorial Democràtic ha d'actuar d'acord amb les lleis de règim jurídic de l'Administració de la Generalitat i del procediment administratiu i amb les lleis reguladores del tractament i la protecció de les dades personals.
3. El Memorial Democràtic es relaciona amb el Govern per mitjà del departament al qual és adscrit.
4. Els acords de la Junta de Govern i les resolucions del seu president o presidenta posen fi a la via administrativa i són susceptibles de recurs davant la jurisdicció contenciosa administrativa.

Article 14

Recursos humans

1. El personal al servei del Memorial Democràtic és de caràcter laboral, sens perjudici que els llocs de treball que impliquen l'exercici de funcions o potestats públiques corresponguin al personal funcionari adscrit al Memorial Democràtic.
2. El Memorial Democràtic ha de seleccionar el personal propi amb subjecció als principis de publicitat, mèrit i capacitat.

Article 15

Recursos econòmics i patrimoni

1. El Memorial Democràtic disposa dels recursos econòmics següents:
 - a) Les assignacions pressupostàries establertes en el pressupost de la Generalitat.
 - b) Les contraprestacions establertes en els convenis que es formalitzin amb altres institucions públiques i privades.
 - c) Les subvencions, les transferències i altres ingressos de dret públic.
 - d) Els ajuts, les donacions i altres ingressos de dret privat.
 - e) Els rendiments de les publicacions, dels estudis i d'altres actuacions i serveis.
 - f) El rendiment dels béns que li siguin adscrits i dels que adquireixi.

- g) El producte de les operacions de crèdit, amb l'autorització prèvia del Departament d'Economia i Finances.
2. La Junta de Govern ha d'elaborar i aprovar anualment un avantprojecte de pressupost, que s'ha d'ajustar, pel que fa a l'elaboració i la tramitació, al que estableix la normativa reguladora de finances públiques aplicable als ens públics de la Generalitat.
 3. El control econòmic i financer del Memorial Democràtic s'ha d'exercir per mitjà d'una auditoria i de conformitat amb la Llei de finances públiques de la Generalitat.
 4. Constitueixen el patrimoni del Memorial Democràtic, per al compliment de les seves funcions, els béns i drets que li siguin adscrits per l'Administració de la Generalitat i els que adquireixi per qualsevol títol.

Article 16

Informe anual

1. La Junta de Govern ha d'elaborar anualment un informe sobre les seves activitats, el qual ha d'incloure les propostes i les observacions que cregui convenientes.
2. L'informe anual ha d'ésser lliurat al Parlament i al Govern, que l'ha de publicar.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Els òrgans del Memorial Democràtic, amb l'objectiu d'arribar a la paritat de gènere, han d'intentar assolir en llur composició una participació del 50% de dones, com a mínim.

DISPOSICIONS FINALS

Primera

Aprovació dels estatuts

En el termini de quatre mesos a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta llei, el Govern, per decret i a proposta del conseller o consellera del departament al qual és adscrit el Memorial Democràtic, n'ha d'aprovar els estatuts.

Segona

Adaptacions pressupostàries

Es faculta el conseller o consellera del Departament d'Economia i Finances perquè faci les adaptacions pressupostàries necessàries per a dotar el Memorial Democràtic dels recursos econòmics que calguin per a posar-lo en funcionament.

Tercera

Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertorqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 31 d'octubre de 2007

José Montilla i Aguilera

President de la Generalitat de Catalunya

Joan Saura i Laporta

Conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació

(07.303.102)

La Guerra civil a Catalunya explicada als joves

Isabel Muntané

Periodista

La Direcció General de la Memòria Democràtica ha editat **“Guerra Civil a Catalunya. Veus dels sense nom”**, un llibre-CD per acostar els més joves a la recuperació de la memòria democràtica. El llibre ofereix documents i testimonis suficientment clars perquè els joves estudiants puguin entendre què va passar durant la Guerra Civil a Catalunya a través de les

“veus dels sense nom”. En el llibre de text, en els testimonis i en les activitats proposades, els estudiants coneixeran el que es va viure al front i a la rereguarda; sabran com era la vida quotidiana durant els bombardeigs a les ciutats, i podran entendre els sofriments individuals de la gent comuna, de la gent del carrer que podrien ser els seus avis. És una manera d’acostar les noves generacions a una realitat que, tot i no ser gaire llunyana en el temps, potser no la coneixen suficientment ni saben prou de la “naturalesa i irracionalitat” de les guerres com per “evitar que un dia els vulguin embarcar en alguna de nova” com diu l’historiador Josep Fontana en el pròleg del llibre. Per aquest historiador és necessari explicar el passat amb la veritat, sigui quina sigui aquesta: “Amagar l’existència del conflicte i educar-los en la ficció d’un món pacífic i solidari, que no és el món real, sinó un objectiu a conquerir, només serviria per deixar-los indefensos davant de qualsevol intent de manipular-los”.

Amb aquest objectiu com a idea de fons, el llibre vol garantir que les noves generacions coneguin els efectes de la Guerra Civil a Catalunya al mateix temps que aquest coneixement de la història els permetrà saber que l’actual democràcia és fruit de la lluita de molts homes i dones per les llibertats democràtiques. Per això mateix aquesta unitat didàctica, que està dirigida als alumnes de 4t d’ESO i 2n de Batxillerat, no se centra en temes polítics ni en els generals que van fer la guerra sinó en els ciutadans anònims que van patir els efectes del conflicte al front, a les ciutats, a la rereguarda o a les escoles. Es proposen també diverses activitats per implicar els joves en la recuperació de la memòria democràtica i fer que els mateixos alumnes investiguin com van patir la guerra els seus familiars, els veïns del seu poble, etc. Cal, com assegura Fontana, “defugir les mentides amb què s’han construït les històries que s’ensenyen amb la intenció de glorificar els que les han dirigides, ocultant-ne la irracionalitat, i el que és molt pitjor, la inutilitat”.

Gemma Tribó, Anna Bastida i Carmen Sierra, professores del Departament de Didàctica de les ciències socials de la Universitat de Barcelona i autores del llibre, comparteixen aquesta

visió de les guerres i per això mateix han volgut, entre d'altres objectius, aconseguir que, al menys en part, no hi hagi una fractura entre la història escolar, sovint allunyada de la vida dels nois i de les noies i centrada en grans personatges, i la memòria que la ciutadania es fa del passat. Per aconseguir-ho el llibre s'ha estructurat en quatre blocs: *L'inici de la guerra*, que presenta la crueltat i el dolor de la guerra; identifica els elements ideològics dels insurrectes i els defensors de la República; compara la guerra civil amb guerres actual, etc. *La rereguarda*, que pretén donar a conèixer els problemes de la vida a la rereguarda (fam, bombardeigs, exili...); observar el paper actiu de les dones o valorar l'impacte de la solidaritat internacional entre d'altres aspectes. *El front*, que permetrà als estudiants identificar els diferents tipus de combatents republicans; saber les raons dels qui van combatre al bàndol franquista o conèixer la batalla més llarga, intensa i decisiva de la guerra: la Batalla de l'Ebre. I l'últim bloc, que se centra en *El final de la guerra*, dóna a conèixer com va afectar la vida de la gent la victòria d'un bàndol i la derrota de l'altre i compara diferents formes de mostrar com és la guerra als qui no l'han viscuda, entre altres aspectes. Tots aquestes temes de la unitat didàctica inclouen fotografies i molts documents sobre la Guerra Civil: extractes de llibres, cartells, cartes de refugiats, imatges de diaris de l'època, mapes del conflicte, estadístiques sobre els canvis en la població o el preu de la vida durant la guerra. A més, es proposen activitats perquè els alumnes de Secundària treballin els continguts i investiguin en la seva pròpia família o en el seu poble com es va viure la guerra civil a Catalunya.

El Departament d'Educació distribuirà 2.000 llibres-CD a tots els instituts d'ensenyament secundari de Catalunya i posarà aquest recurs a disposició dels mestres en els Centres de Recursos Educatius. Amb aquest llibre, la Direcció General de la Memòria Democràtica obre la col·lecció *Eines de Memòria*, destinada a facilitar recursos a les escoles per promoure la recuperació de la memòria democràtica.

Nens jugant a la guerra a la rereguarda.

Foto: Agustí Centelles, banc d'imatges VEGAP.